

OZ
B-51

ISSN-1811-900X

Biblio Pois

Biblioteca Municipală «B. P. Hasdeu» Vol. 15 (2005) Nr.3

Biblio Polis

Revistă de biblioteconomie și
științe ale informării,
editată de Biblioteca Municipală
"B. P. Hasdeu" din Chișinău

Apare din anul 2002
Vol.15 (2005) Nr.3

Director:
Dr. conf. univ. Lidia KULIKOVSKI

Redactor-șef:
Vlad POHILA

Colegiul de redacție:

Mariana HARJEVSCHI, Tatiana COȘERIU, Ludmila PÂNZARU, Elena VULPE,
Alexandru-Horatiu FRISCU, Genoveva SCOBIOALĂ, Tatiana ISCHIMJI,
acad. Mihai CIMPOI, dr. conf. univ. Natalia GOIAN, dr. conf. univ. Nelly TURCANU

Lector: Genoveva SCOBIOALĂ

Procesare computerizată: Rodica BRÎNZĂ

Tel. redactiei: 22-11-86
bibliopolis@hasdeu.md

Tipar executat la "ELAN-POLIGRAF". Tel.: 74-65-00

CUPRINS / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

EDITORIAL / ПЕРЕДОВАЯ / EDITORIAL

Vlad POHILA

Orice anotimp este bun pentru lecturi
Чтение полезно в любое время года
Every Time is Good for Readings 3

A PROPOS / КСТАТИ / A PROPOS

Un oraș, mai multe biblioteci
Город и библиотеки
More Libraries in a City (CRONICAR) 5

PRILEJ / СОБЫТИЕ / OPPORTUNITIES

În preajma cărții oamenii devin mai buni...
Находясь среди книг люди становятся
лучше
People Become More Generous
Surrounded by Books (Rodica TCACI) 7

TEORIE ȘI PRACTICĂ / ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА / THEORY AND PRACTICE

Lidia KULIKOVSKI

Competența - noțiune definitoare în
dezvoltarea profesională
Компетентность - определяющее
понятие в профессиональном развитии
Library Competences in Professional
Development 8

Tatiana COȘERIU

Ergonomia: un management bun
al mediului de muncă
Эргономика рабочего места
Ergonomics in Library Activity 17

BAROMETRU / БАРОМЕТР / BAROMETER

Genoveva SCOBIOALĂ
Sisteme și intermediari de resurse
informaționale
Информационные ресурсы:
системы и посредники
Information Resource' Liaisons
and Systems 20

VIAȚA FILIALELOR / ЖИЗНЬ ФИЛИАЛОВ / LIBRARY'S BRANCHES LIFE

Cinstire limbii române și înaintașilor noștri
Праздник румынского языка
An Honor to Romanian Language
(V. IONESCU) 24

Tamara MALANETCHI

Tabăra de lectură "Vară - 2005"
Лагерь отдыха и чтения "Ляйх-2005"
Summer Reading Camp - '05 26

Campusul competențelor

Татьяна ИСКИМЖИ / Tatiana ISCHIMJI	
Вместе с книгой мы растём Copiii cresc printre cărți Grown Among Books	29
ITINERARELE FRĂȚIEI / МАРШРУТЫ БРАТСТВА / FRIENDSHIP'S ROUTE	
Tatiana COSERIU	
Bibliotecarii români din țările vecine reunii la Constanța Румынские библиотекари собрались в Констанце Romanian Librarians Met in Constanta	30
AI NOȘTRI ÎN LUME / НАШИ ЗА ГРАНИЦЕЙ / OURS ABROAD	
Elena ROSCA	
În fața valului de resurse informaționale Библиотекари в океане информационных ресурсов Librarians and the Information Resources	32
SADOVENIANA - 2005	
Vlad POHILĂ	
Precuvintare: Sadoveanu la Chișinău Вступление: Садовяну в Кишиневе Sadoveanu in Chisinau	35
Pe urmele Maestrului, la Fălticeni По стопам мастера в Фэлтичень On the Way to Fălticeni Village	36
REMEMBER	
Traian Brad, ocrotit de neuitarea noastră Траян Brad живет в наших сердцах Always in Our Memory - Traian Brad (Vl. P.).....	40
Ion BRAD	
I-a părut tare rău după viață... Он сильно любил жизнь Traian Brad Loved to Live	41
OMAGIERI / ПОСВЯЩАЕТСЯ / DEDICATION	
La 50 de ani, 1000 de lucrări tipărite 1000 публикаций к 50-ти годам 50 years - 1000 publications (Vl. P.).....	45
Un nume înscris în cauza bibliotecară Имя в библиотековедении Dedicated for Libraries (Lidia KULIKOVSKI).....	46
Sfetnic, formator și prieten devotat al bibliotecarilor Преданный друг и советник библиотекарей A Good Friend of Libraries (L. K.)	47
Anna Bațmanov / Анна Бацманова (Colectivul Bibliotecii "I. Mangher")	49
Tatiana Ischimji / Татьяна Искимжи (Colectivul Bibliotecii "I. Mangher")	50
Mila Ucikovski / Мила Учковская (Colectivul Bibliotecii "I. Mangher")	50
CARTEA DE SPECIALITATE / КНИГИ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ / PROFESSIONAL BOOK	
Natalia ZAVTUR	
Reflecții teoretice privind calitatea de bibliotecă Теоретические размышления о библиотечном качестве Thoughts about Quality in Libraries	51
Semnale bibliografice Новые библиографии Reference Notes (Ludmila PÂNZARU, Margarita ŠCELCIKOVA)...	54
RECENZII ȘI CONSEMNĂRI / РЕЦЕНЗИИ И ЗАМЕТКИ / REVIEWS AND NOTES	
Dorina RUSANOVSCHE	
O singură literatură română sau aproape un secol în singurătate Единая румынская литература или век одиночества Considerations about Romanian Literature	56
"Laturi ale adevărului, care scînteie..." "Сверкающие грани истины..." "The Glamorous Truth's Side" (Vlad PRISĂCARU)	59
Capra vecinului, numai că de-a-ndoaselea О новых библиотековедческих журналах, без зависти Reflections on Reference Collection (Vlad POHILĂ)	60
PENTRU AGENDA DVS / НА ЗАМЕТКУ / FOR NOTES	
Calendarul aniversărilor culturale 2005 Календарь памятных дат на 2005 Cultural Anniversaries Calendar	62

EDITORIAL

Orice anotimp este bun pentru lecturi

Vlad POHILA

Pe la mijlocul verii, o confesiune senzatională a unei vedete a sportului britanic a făcut ocolul lumii. La prima vedere, nimic ieșit din comun: un fotbalist declară că nu a citit nici o carte... Această declaratie a constituit pentru unii gazetari un prilej fericit de a "controla" ce mai citesc și alte vedete: ale sportului, apoi ale teatrului, ale muzicii, ale artelor figurative și, desigur, cei care se numesc printre-un generic oameni ai scrisului (poeti, prozatori, jurnalisti, analiști politici...). Rezultatele acestor sondaje improvizate erau, în general, cele așteptate: lumea citește puțin sau foarte puțin. Motivațiile sunt multiple: și criza de timp, și costul pipărat al productiei editoriale, și serioasa concurență pe care o fac lecturii o serie de realizări, de ultimă oră, a intelectului uman: televiziunea, video, Internetul. Ar fi de amintit, în aceeași ordine de idei, și dificultatea pe care o implică contactul cu cartea: fiți de acord, chiar și cimitul unor texte cu caracter distractiv, presupune o concentrare mai mare decât, să zicem, satisfacția de a urmări la video o dramă, sau de a parcurge la Internet un text din care află, în cîteva minute, multe și măruntate despre autorul X și despre tot ce a scris el.

În această discuție despre starea lecturii, azi, firește, s-a strecurat și gindul că "iată, cîndva... cu vreo 20-30 de ani în urmă, oamenii citeau, nu glumă, nu ca acum!..."

Nu știm cine ar putea pune la îndoială că prin anii '60 - '90 ai secolului trecut, și în genere în anii de regim communist, oamenii citeau mai mult decât acum. Elementar, și din motivul că nu exista video și internet, nici măcar televiziunea nu se impusea prin diversitatea și calitatea programelor, ca acum. "Lectura pe atunci - în U.R.S.S., inclusiv la noi, în R.S.S.

Moldovenească, și în România sau în alte țări din lagărul socialist - era "un leac contra plăcăselii", o modalitate sigură de a ținde anumite goluri de ordin spiritual, o revansă pentru orele, și chiar pentru zilele, săptămînile efectiv pierdute cu diverse obligații de indoctrinare ideologică - absurdă, inutilă, monotonă, plăcăsoasă. Problema este **ce se citea** în acele timpuri. Unor tineri care nu au apucat "epoca de aur", le pare acum incredibil să audă că părinții lor dădeau cît nu face pentru a citi un roman politist! Un roman nou, de calitate, sau o carte de poezie, despre care se vorbea/scrisă la modul elogios nu erau nici pe departe accesibile tuturor doritorilor de a le citi. Pentru "a omori timpul", cei mai mulți lecturau ce le nimerea în mină: proze uniforme ca subiect și realizare artistică, poezii declarative, drame patetice, lipsite de suflu... Tocmai pe seama acestora creștea fantastic numărul de cititori și de cărți solicitate, încit bibliotecile, de cele mai multe ori, fără probleme deosebite "își făceau și depășeau planurile" și astfel numărul de lecturi, ca și cel al cititorilor, erau în continuă creștere.

Acum însă, în prim plan iese **calitatea** lecturii, inclusiv o **calitate datorată diversității** de domenii, subiecte, autori, limbi în care sunt scrise cărțile, publicațiile periodice și, firește, materialele accesate în Internet. Dacă admitem că în prezent se citește mai puțin decât cu vreo 20-40 de ani în urmă (desi e riscant să faci o evaluare, chiar o analogie, o comparație corectă), cert e că în zilele noastre lecturile sunt mai calitative. Pentru că omul nostru citește preponderent din anumite necesități: profesională, "concurențială", intelectuală, în fine (dar nu și în ultimul rînd!) - sufletească. Iar **necesitatea lecturii**, de regulă, nu are

nimic în comun cu "îndopatul cu cărți" de altă dată, cind bieții oameni se zbâteau în extreme: fie că "înghiteau", pentru a tine pasul situației politice, orice maculatură doctrinară, politicată, fie că citeau romane polițiște, de aventuri sau nuvele amoroase frivole, "ușor pornografice", care recompensau, echilibrau, într-o anumită măsură, suprasaturarea de lecturi politice.

Evaluările de ultimă oră – inclusiv diverse sondaje, observații, anchete etc., realizate la Sediul Central și la diferite filiale ale BM "B. P. Hasdeu" demonstrează fără drept de tăgadă că, totuși, se citește mult, că citesc cele mai variate categorii sociale și de vîrstă, și, asa cum am mentionat deja – putem vorbi de un spor al calitatii lecturilor. Prin urmare, nu credem că e cazul să ne neliniștim că s-ar anunța o scădere vertigoasă a cititorilor, a cărților citite, cu atât mai puțin am avea motive să vorbim despre "moartea cititului". Exemplul fotbalistului cela englez este mai curind unul izolat, la fel, izolate sunt și cazurile de la noi, unele cu iz de anecdotă: că scriitorul X a citit mai puține cărți decit a scris Nicolae Esinencu, că pentru actorul Y carteasă identifică exclusiv cu cele cîteva texte de roluri, tocîte; că pictorul Z are în biblioteca personală o singură carte: catalogul primei și unicei expoziții la care a participat etc., etc. Necesitatea de a fi la nivelul exigențelor zilei își impune, dictează și numărul sporit de lecturi, și varietatea lor, și calitatea textelor solicită, consultate. Cine nu face față exigențelor, pînă la urmă, este eliminat din cursă, în cel mai bun caz rămîne o mediocritate ca specialist, ca om politic, om de cultură, și, desigur, ca *homo ethico-estheticus*, iar epoca noastră pune tot mai apăsat accentul pe prestația etico-estetică a cetățeanului, conducătorului, colegului de birou, părintelui... A unui sat sau oraș, a unei comunități, în ultimă instanță. Scria undeva Garabet Ibrăileanu: "Cultura nu este un lux, este un strict necesar. Fără cultură un popor nu poate rezista în concurență vitală dintre popoare". Cîtă dreptate a avut marele nostru critic și istoric al literaturii

ne-o demonstrează evoluția istoriei moderne și contemporane: în tot felul de conflicte, conflagrații, victoriile popoarelor tari din punct de vedere militar și/sau economic au fost, în temei, niște reușite provizorii. Pînă la urmă au invins popoarele cu un grad superior de cultură, de civilizație. Suficient să invocăm exemplul Germaniei, tară pur și simplu invinsă în al doilea război mondial, ci ruinată, devastată, distrusă pînă în temelii și care în nici două decenii a renăscut ca Pasarea Phoenix, în timp ce unii învingători, restanțierii la capitolul cultură și civilizație, și astăzi se zbat în mizerie economică și morală. Identic este și exemplul Japoniei, o tară care, pe lîngă faptul că a fost ruinată, apoi și izolată de învingători, mai e și extrem de săracă în resurse naturale. Mai recent, am putea invoca modelul de ascensiune oferit de Tările Baltice. Ruina și degradarea erau acolo, în linii mari, aceleasi ca și în R. Moldova sau în Armenia sau în multe alte republici - foste colonii din U.R.S.S. Si ce culmi au atins aceste trei popoare – letonii, lituanienii, estonianii – datorită faptului că au știut întotdeauna, în orice împrejurări, să prețuiască la justă valoare cultura, frumosul, cartea! În concluzie: cei care văd un lux în cultură, al cărei element deosebit de însemnat este și carteasă (literatura, lectura, biblioteca...), riscă să nu reziste la "concurența vitală" dintre popoare. Nu dă Doamne să râmînem și noi la acest "nivel" de percepere a nevoii stringente de cultură!...

...Aruncind o privire spre începutul articolului, vă puteti întreba, și pe bună dreptate: ce are însă, în comun, titlul materialul - cu subiectul abordat de noi? Recunoastem, nu există o legătură directă între titlu și subiect. Dar nici o abstractizare nu e la mijloc. Vorba e că în publicațiile care trăseră despre englezul ce sfida lecturile și, în paralel, se ocupau de pasiunea pentru citit a unor personalități de la noi, se strecurase și o idee, credem noi, cam năstrusnică, însă care nu poate fi trecută cu vederea. Astfel, cîteva din vedetele interviewate declaraseră că vara nu e un anotimp toc-

mai potrivit pentru lecturi (chestionarea lor făcindu-se în toiu verii). Se prea poate că pentru cineva căldurile lunii lui Cuptor constituie intr-adevăr un impediment serios pentru a se de-dă pasiunii cititului. Există și o logică în această abordare: briza ce vine de la albastrul mării sau oceanului, ca și răcoarea muntilor sau codrilor, te fac adeseori să uiti de toate pe lume, inclusiv de poezii, de eseuri, de romane... Prin contrast, gerurile tari și zăpada abundentă, tinind omul inchis în casă ori în birou, predispune mai mult la lectură. O fi fiind astăzi, *in lini mari*. Pentru că în genere orice anotimp este potrivit pentru "a sta la sfat" cu scriitorii, filozofii, economistii, ar-

tistii... cu toți cei care scriu cărți bune și trebuincioase. Astfel, ne întoarcem acolo de unde am pornit: calitatea și necesitatea lecturii. Pe lîngă aceste două direcții, celealte (criza de timp, preturile exorbitante ale cărților, concurența Internetului...) pur și simplu pălesc, pierd, adeseori brusc și solid, din semnificatie. De aceea calitatea și necesitatea cititului, respectiv a tipăriturilor dictează și vor mai dicta încă mult timp în societatea noastră și, probabil, în lumea intreagă. Ele vor asigura perpetuarea lecturilor, în poftida spectaculoaselor schimbări pe care le traversăm.

Lectură plăcută, dragi prietenii!

A PROPOS

Un oraș, mai multe biblioteci

Dacă ar fi să recurgem la o expresie statistică, toamna este la noi, fără doar și poate, anotimpul cu cel mai multe sărbători. Să, în virtutea unei co-incidente, dar, totodată, într-un chip simbolic, acestea, sărbătorile toamnei basarabene, sunt anticipate de două zile ce marchează jaloane remarcabile în istoria noastră recentă: **27 August și 31 August**.

Multe, variate și ademenitoare sunt sărbătorile toamnei la noi, în bună parte corespunzînd irepetabilelor frumusetti și ispite ale acestui anotimp. Nuntile la tară și hramurile diferitelor sate și orașe fac cap de listă în această privință.

Cînd se anunță primele brume – semn că a venit pe plaiurile noastre luna lui Brumărel, adică Octombrie, cade și la Chișinău **Hramul orașului**. Să iarăsi în virtutea unei întimplări, ceva mai înainte de Hramul Chișinăului, mărcăm și **Zua bibliotecarului**. Despre aceste sărbători am vrea să vorbim în rîndurile ce urmează, căci sunt poate cele mai ale noastre!

Ultimele campanii electorale de la noi, de astă primăvară-vară, avînd laitmotiv lupta pentru scaunul de primar general al capitalei, au provocat, prin-

tre altele, și spirite malefice, atitudini vrăjmașe fată de Chișinău. Bunăoară, un imbecil cu "rezonantă televizionistă", pretindea, cu mutra pocită de votcă... da, că el ar fi numărat toate gropile din străzile capitalei basarabene. Însă nu le-a numărat pentru ca patronii săi să le repare, ci pentru a le umple el cu dispreț și ură fată de acest oraș, iar în ultimă instantă – și fată de poporul pe ale cărui spate și-a făcut și el un loc la treuca cea fără de fund a politicienilor mari la poftă și mici la fapte. Niste ziare galbene-rosii, cu precădere de expresie străină, au încercat a porni orășenii împotriva... denumirilor de străzi (!), astfel făcîndu-se peste noapte în bocitoare isterice după epoca Brejnev, cînd toponimia siberiană inundase toate cartierele și mahalale Chișinăului. Lista cu gînduri negre ce i s-au pus și i se mai pun capitalei noastre poate fi continuată... Din fericire, nu scad meritele, nici splendorile Chișinăului de pe urma acestor birje lansate de niște tate ale mass-media sau chiar ale politicii de mic calibru. Nu se stie ce va fi de cel mai de seamă oraș basarabean într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat. Cert e că ce s-a făcut aici în ultimi

10-15 ani va rămâne mult timp încrustat pe răbojul istoriei noastre. Desigur, nu mai există acel oraș tîhnit și comod din anii '60 - '70 – din simplul motiv că nu poate fi acel Chișinău! Există, în schimb, un oraș modern, cu un grad apreciabil de civilizație. Există acel bastion de spiritualitate națională, românească, fără de care R. Moldova și-ar pierde definitiv identitatea și chiar semnificatia. Există un oraș în care se simt bine oameni extrem de diferiți ca vîrstă, pregătire profesională, nivel intelectual, apartenență etno-culturală, confesiuni, ideuri etc., etc. Chișinăul a fost și mai rămâne un mic Babilon, dar în care prevalează zidirea, nu dărâmarea.

Și un segment însemnat al bastionului de care vorbim îl formează bibliotecile Chișinăului. Aproape 40 de izvoare de lumină răzbat pe harta Chișinăului: de la kilometrul zero al capitalei, vis-à-vis de monumentul gloriosului Domnitor Ștefan cel Mare și Sfint, unde se află Sediul Central al Bibliotecii Municipale "B. P. Hasdeu", și pînă la îndepărtate periferii și comune suburbane, pînă unde trebuie să faci cu autobuzul o oră și mai bine.

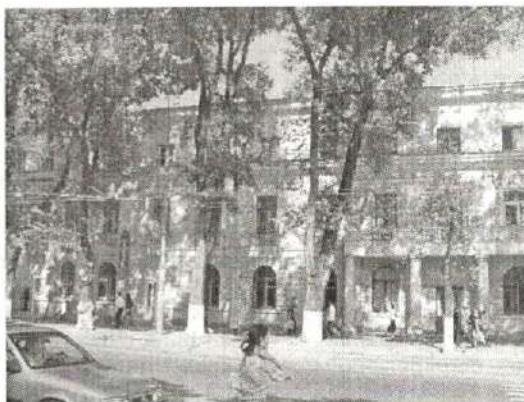
Sistemul de biblioteci de la Chișinău a înregistrat mai multe performante indiscutabile. Despre cîteva dintre ele face să amintim acum, de sărbătoarea profesională a lucrătorilor din biblioteci.

Am aminti, în primul rînd, o extraordinară *diversificare* în biblioteci: a fondului de carte, a serviciilor acordate, a contingentului de cititori etc., etc. În ceea ce privește colectile de carte, de publicații periodice, de alte documente, o importantă realizare este *echilibrarea*, treptată, a procentajului de volume în limba băstinașilor, raportată la numărul de cărți în limba stăpînilor de pînă mai ieri: dacă cu 15 ani în urmă proporția de carte românească, respectiv, carte rusescă era de 4 la 96, în prezent *dокументele în limba română alcătuiesc aproape jumătate din colecții*.

Un specific al bibliotecilor din Chișinău este *atenția față de nece-*

sitățile spirituale ale reprezentanților minorităților etnice de la noi: alături de biblioteca rusă (cu o secție bielorusă), cea evreiască, cea ucraineană, cea bulgară, cea găgăuză, de Centrul de carte germană, lată că în curînd își va deschide ușile și o bibliotecă poloneză. În fine, dacă vorbim de sistemul BM "B. P. Hasdeu", nu putem trece cu vedere la *calitatea muncii angajaților ei, a serviciilor oferite de către aceștia*. Ca și în oricare altă sferă, există și în biblioteci anumite probleme, greu rezolvabile, care provoacă anumite incomodități utilizatorilor. Si totusi, majoritatea beneficiarilor de filialele BM își exprimă satisfactia, de multe ori recunoștința și incîntarea pentru serviciile acordate lor.

Deocamdată, avem impresia, o floare pentru o bibliotecă este o formă sau un principiu mai rar întîlnite la noi. Lată însă că *aprecierile favorabile, elogii chiar privind munca bibliotecarilor,*

gradul înalt de calificare, cultura, conduită, amabilitatea lor – au devenit o permanentă atit în vizuirea utilizatorilor de rînd, cit, mai ales – în mass-media din Chișinău. Rar domeniu al vietii culturale de la noi să fie atit de des și atit de călduros prezentat, cum sunt infățișate bibliotecile – în ziare și reviste, la diverse posturi de radio și TV, și, cu total nou – pe internet, unde, cine va căuta, va găsi multe, foarte multe cuvinte bune despre felul cum sunt serviti la BM, despre surprinzătoare calități ale membrilor "echipei Hasdeu", despre cit de mult înseamnă în studenie sau în cariera profesională, chiar în viață

cotidiană a chișinăuienilor - contactul cu lumea cărților din sistemul de biblioteci al capitalei.

Un oraș - Chișinăul, mai multe biblioteci - cele aproape 40 de filiale ale BM "B. P. Hasdeu".

Sunt două dimensiuni atât de diferite și în același timp atât de asemănătoare. Similar măcar și din motivul că în aceste locuri tot mai numerosi cetăteni se simt comod, aici caută răspuns la atităea întrebări și necesități și, de cele mai multe ori, aici le găsesc.

De Hramul Chișinăului ne amintim din nou ce drag ne este acest oraș. De Ziua bibliotecarului ne îndreptăm gindurile cele mai frumoase spre cei care amplifică în biblioteci lumina și căldura - bunele, harnicile, inimoasele, atotstuioarele noastre bibliotecare. Ele merită o vorbă bună nu numai de ziua lor profesională, dar în chiar fiecare zi. și mai multă cîte o floare - creația naturii situată cel mai bine între femeie și carte.

CRONICAR

PRILEJ

În preajma cărții oamenii devin mai buni...

Ar fi un nonsens dacă am încerca să vorbi despre bibliotecă fără bibliotecari. Societatea noastră traversează o perioadă de profundă schimbare. În aceste condiții, rolul bibliotecarului se amplifică și se diversifică. Dacă familia, profesorii sau prietenii pot intermedia accesul spre bibliotecă, apoi bibliotecarul e cel care contribuie la înțelegerea de către cititor a rolului și importanței informației ca un factor definitoriu pentru stadiul societății. În acest context, și biblioteca, și tot ce tine de ea, își schimbă procesul de gîndire a propriilor activități și servicii în raport cu inovație.

Nu ar merita un elogiu și bibliotecarii, aceste personalități trăitoare în umbra cărților și în foșnetul miraculos al filelor? Misiunea lor este - de a stimula gîndirea omenească prin carte, ale cărei rosturi râmnă în creștere, în ciuda invaziei de noi tehnologii.

Să încercăm să îl imagină în labirintul fără de sfîrșit, punind în afară de *rigoare* și *competență, pasiune*. Grătie acestei pasiuni și efortului bibliotecarilor

nostri, relația bibliotecar – cititor capătă o valoare de sinteză, de competență magică.

Cine l-o fi silit să ducă o astfel de viață? Ce tot caută el printre rafturi? Oare să mai fie din cei ce nu înțeleg utilitatea acestei profesiuni, tot mai complexe și multifuncționale?

Aici, în *lumea cărții*, doar bibliotecarul este suveran. El, intelectualul bine informat și dinamic, le stie pe toate și toate cele știute sunt împărtășite cititorilor, bibliotecarul fiind elementul stimulator, care caută cu orice prilej să pună în mișcare cartea.

Plăcută misiune în lumea sa - a su-nentului de cărți răstoiate.

Ce l-o fi indemnmat să fie bibliotecar, adică un fel de sacerdot al culturii cărții?

Poate convingerea că în preajma cărții oamenii sunt mai buni, devin mai inteligenți și visători, trăiesc clipe unice, cea mai înaltă manifestare a spiritului, fără îndoială.

Rodica TCACI

NOTA REDACTIEI

Gîndurile de mai sus cadrează cum nu se poate mai bine cu atmosfera ce caracterizează sărbătoarea profesională din 5 octombrie – Ziua bibliotecarului. Le-am inserat în acest număr, astfel binecuvîntind și susținînd debutul colegiei noastre, dar și pentru că avem în față un frumos elogiu muncii, rostului, crezului bibliotecarilor.

Redacția revistei BiblioPolis se alătură acestor reflecții, adresînd cu ocazia lui 5 octombrie, tuturor angajaților BM "B. P. Hasdeu" – de la Sediul Central și din cele 35 filiale - sincere felicitări și urări de bine în viață și în munca pe care o prestează, întru propășirea comunității prin cultură.

Competența - noțiune definitorie în dezvoltarea profesională

Cadru conceptual și terminologic*

Lidia KULIKOVSKI,

conf. universitar doctor,

director general BM "B. P. Hasdeu"

Orice activitate a unei biblioteci moderne are un caracter complex, care impune o viziune nouă începând cu analiza necesitărilor și terminind cu reutilizarea eficientă a rezultatelor obținute. Preșunile sistemului globalizat, concurențial al lumii competitive dictează alte principii biblioteconomice. Primul care furnizează ceea ce utilizatorul dorește este căștigător și va supraviețui în cadrul acestui sistem concurențial. Soluția reușitei este aplicarea unui management performant.

Managementul performant are drept obiectiv realizarea unui produs/serviciu care să corespundă necesitătilor exprimate de utilizatori. Pentru a atinge acest obiectiv, bibliotecarul trebuie să gestioneze toți parametrii tehnici, economici, sociali, politici, culturali de care depinde realizarea lui, precum și relațiile dintre acesteia. În aceste condiții managerul performant trebuie

să aibă drept caracteristici definitorii competența profesională și modernă. Managerul performant trebuie să cunoască și să stăpînească factorii critici care pot transforma activitatea într-un succes: relații de colaborare strânsă între membrii echipei, utilizatori și management; plan care să configureze directia de urmat, responsabilități clare și indicatori specifici pentru măsurarea progresului; comunicare constantă și eficientă între toți cei din echipă; controlul competențelor.

Termenul *competență* a intrat în domeniul bibliotecar din Republica Moldova după anii '90. S-a impus datorită schimbărilor produse în societate, în domeniul. Despre competență ca un concept se vorbește, se discută, se abordează la diferite niveluri, însă timid încă. Bibliotecarii întâmpină greutăți de natură lexicală în înțelegerea termenului. Literatura de specialitate și mai mult provoacă incertitudine și controverse terminologice, date fiind similitudinea termenilor și conceptelor marginale, faptul traducerii nereusite a articolelor de specialitate din biblioteconomia mondială, dar și confuzia existentă chiar la autori notori.

În prezentul articol încercăm o identificare și revizuire a definițiilor existente, inițiatiilor bibliotecare în domeniul competențelor, o descriere a aspectului teoretic al competențelor, accentul fiind pus pe înțelegerea uniformă a competențelor și utilizarea lor în procesele de perfecționare continuă - aspecte considerate importante și oportune pentru bibliotecari.

* Variantă de revistă

Schimbările generate în ultimul deceniu, din domeniul bibliotecar mondial, au impus managerilor preocupări asupra competențelor de durată. Tom Beckman (1997) afirma că "pentru crearea avantajului competitiv de lungă durată, organizația bazată pe cunoștințe, integrează competențe de bază, învățarea organizațională, structuri organizationale noi, scheme compensative și tehnologii informaționale inovative". Tot în 1997 profesorul Ion Stoica sustinea: "Prezentul în lume, competiția este legată de capacitatea de a defini prioritățile, de asemenea a competențelor".

Identificarea, cultivarea și capitalizarea competențelor și capacitaților organizationale de bază reprezintă elementele cheie ale dezvoltării strategice care conduc la performanțe superioare. *Competențele ori capacitațile de bază, ale oricărei organizații, reprezintă părți principale ale sistemelor și instrumentelor organizationale, care sunt percepute de către consumatori drept o valoare excepțională.* Ele sunt unice, de durată și conduc organizația bazată pe cunoștințe spre noi produse, servicii sau piete. Doar organizațiile care vor avea competențe bine definite pot obține performanțe (Shaan Sathy, 2004).

Ideile principale referitor la competențele de bază au fost elaborate de către C. K. Prahalad și G. Hamel în 1990. Ei susțin că competențele de bază sunt foarte importante pentru dezvoltarea de lungă durată a organizației: "în viitor managerii vor fi clasificați după abilitatea lor de a identifica, cultiva și exploata competențele de bază care fac posibilă dezvoltarea ca atare".

Au fost identificați mai mulți factori ai schimbării în biblioteci:

- Tehnologiile – care se schimbă foarte rapid și solicită perfectionare continuă;
- Așteptările utilizatorilor – care revendică servicii de calitate, tot atât de diverse ca și cele generate și susținute de sectorul comercial;
- Agenda politică – care include concepții ca inclusiunea socială, identitatea și diversitatea culturală, coeziunea comunitară, învățarea pe tot par-

cursul vietii și dezvoltare economică;

• Schimbarea paternelor de muncă – care presupune că oamenii își schimbă munca, postul, mai des decât o dată pe parcursul vietii, solicită perfectionare și achiziții de noi deprinderi.

Aceste schimbări sunt generate de o combinație de factori precum competiția globală, tehnologii comunicaționale noi și necesitatea de a măsura productivitatea, cunoștințele și deservirea utilizatorului. Anume acești factori afectează spectrul și tipul de competențe necesare, solicitate de biblioteci, susține S. Shaan (2004).

Factorii identificați cer deprinderi/abilități tehnice, pedagogice, "politice", de marketing și promovare, financiare, juridice, de specialitate, de management al proiectului, de conducere, alte abilități.

Suntem față în față cu aceste schimbări în timpul cind forta de muncă îmbătrânește și cind noi îmbătrânim ca profesioniști. O cercetare întreprinsă de ABRM în 2003 a demonstrat că vîrstă medie a bibliotecarului în Republica Moldova este de 43 de ani. Conform ciclului de viață al unei cariere – suntem la vîrstă declinului, bariera de vîrstă fiind una din piedicile pentru o perfectionare eficientă. "Perfectionarea eficientă, afirmă Ion Stoica, este chiar mai dificilă decât formarea initială. I se opun barierile sociale, de vîrstă, de stil individual, de specific profesional". Numărul prea mic de tineri noi intrati în biblioteci nu poate susține schimbarea și inovarea domeniului. Lipsa tinerilor calificați ca bibliotecari impun bibliotecilor optiunea de incadrare a paraprofesionalilor. Dar nici acest lucru, citindu-l iarăși pe profesorul I. Stoica, "nu a putut încuraja un flux de competențe spre biblioteci", din lipsa criteriilor de selecție, din lipsa unui referential al competențelor.

Sarcina dificilă a domeniului este să învețe să se schimbe dacă dorește să valorifice tot potențialul de care dispune, dacă dorește să joace rolurile pe care îi le reclamă evoluțiile enumerate mai sus. Referitor la schimbare, Ion Stoica afirmă că "în biblioteconomie și științele informării, în general, schimbarea nu se rezumă la progresul fas-

cinant al tehnologiilor care a determinat creșterea capacitaților de stocare, creșterea vitezei de transfer, scurtarea timpului de acces, o altă reprezentare a dimensiunii informationale a lumii etc., ci implică fenomene mult mai radicale. S-a schimbat sensul filosofic al profesiei". Pentru aceasta, domeniul bibliotecologic are nevoie de un spectru mai mare de competente ale bibliotecarilor, angajaților actuali și celor potențiali.

Competențele sunt cunoștințe, abilități, deprinderi și caracteristici personale care ajută la obținerea performanței superioare. Aceste competente pot fi câpătate prin intermediul unei educații precum programele universitare, biblioteca, educația continuă și prin experiență.

Competențele nu sunt fixe și codificate, dar flexibile și într-o permanentă evoluție. Precum biblioteca se dezvoltă și se adaptează la noi circumstanțe și oportunități, așa și competențele de bază se vor adapta și schimba. În acest sens, biblioteca va fi capabilă să stoarcă maximum din resursele sale și să le aplice la noi oportunități. Prahala și Hamel descriu acest proces de adaptare și schimbare în felul următor: "Deprinderile, aptitudinile, care împreună constituie competențele de bază, trebuie să se coalizeze în jurul acestor, ale căror eforturi sunt îndreptate spre recunoașterea oportunităților, îmbinarea cunoștințelor, performanțelor funcționale cu cele ale altora prin intermediul unor cai noi și interesante". Psihologul Warren Bennis, referindu-se la posibilitățile oamenilor de a se adapta la rîmurile impuse de inovații, sustine că ei, oamenii, "se vor diferenția nu vertical, după rang și rol, ci în mod flexibil și funcțional, după capacitate și pregătire profesională".

Termenul *competență* are o multitudine de definiții care reflectă istoria variată a conceptului. Competențele se schimbă ca răspuns la evoluțiile din mediul bibliotecii. Deși conceptul de bază al competențelor e ușor de înțeles, el nu este chiar atât de ușor de definit într-o bibliotecă.

Să urmărим cîteva definiții ale competenței în succesiune cronologică,

pentru a vedea cum se schimbă noțiunea în evoluția ei.

Competență – capacitatea cuiva de a se pronunța asupra unui lucru, pe temeiul unei cunoasteri adânci a problemei în chestiune; capacitatea unei autorități, a unui funcționar a intra în atribuțiile cuiva. (Dicționarul limbii române moderne, B., 1958)

Competență – capacitatea unei persoane sau a unui grup de a interpreta un fenomen, de a soluționa o problemă, de a lua o decizie sau de a efectua o acțiune; sfera de extindere a atribuțiilor cuiva în exercitarea unei funcții. În plan social-obiectiv, ierarhia (piramida) competenței este determinată de natura și complexitatea sarcinilor care alcătuiesc conținutul diferitelor sfere de activitate și al diferitelor funcții; în plan subiectiv-psihologic, c. este o rezultantă a cunoștințelor, deprinderilor, pricerelor, aptitudinilor și trăsăturilor temperamental-caracterologice de care individul dispune în vederea îndeplinirii funcției sociale cu care este investit. Cum gradul de elaborare a componentelor psihice menționate variază de la o persoană la alta, rezultă că vor exista diferențe interindividuale semnificative și la nivelul de c., în raport cu una și aceeași categorie de sarcini. Obținerea unei eficiente optime în orice sferă de activitate socială presupune o corespondență organică între latura obiectivă și cea subiectivă ale c. (Dicționar de psihologie, B., 1981).

Competență – 1. (juridică) – dreptul legitim al unei persoane sau al unui grup de a lua decizii într-un anumit domeniu de activitate, la diferite niveluri ale unor structuri organizaționale. 2. (profesională) – caracteristică a unei persoane sau a unui colectiv de a dispune de cunoștințele și deprinderile necesare realizării sarcinilor legate de un anumit domeniu de activitate profesională. La aceasta se adaugă și capacitatea rezolvării cu succes a problemelor organizatorice și a modului de cooperare cu oamenii. C.P. are un caracter relativ, în sensul că persoana poate fi competență într-un anumit domeniu de activitate și incompetență în altul. (Dicționar

nar de sociologie, B., 1993)

Competență – capacitate remarcabilă profesională, izvorată din cunoștințe și practică (deci în urma cercetării inteligeție și sistematice a unor activități relativ dificile). Competența conferă randament, precizie, siguranță – și permite rezolvarea de situații dificile în direcția în care s-a format. (U. Șchiopu. *Dicționar enciclopedic de psihologie*, B., 1997)

Competență - ansamblul cunoștințelor tehnice necesare pentru o bună utilizare a unui dispozitiv sau a unei mașini. În engleză: *Know-how* (Elena Predescu. *Dicționar economic (român-francez)*, B., 2002)

Competența este capacitatea de acțiune eficace față de situații prin mobilizarea cunoștințelor necesare, în timpul oportun, în scopul identificării și rezolvării problemelor. Competența nu se reduce doar la cunoștințe, ci însuimează, alături de cunoștințe – abilități, capacitați și atitudini. Adică assemblează structuri de cunoștințe și deprinderi dobândite prin învățare, care permit identificarea și rezolvarea unor probleme caracteristice unui anumit domeniu.

În definiția lui Ph. Perrenoud, competența este "capacitatea de mobilizare a diferitelor resurse cognitive, afective și psihomotorii pentru a interveni în situații particulare, capacitatea de a recurge la un ansamblu de abilități conjugate, pentru a actiona eficace în situații complexe".

V.-G. Chirea, evidențiază patru aspecte prezente în definiție:

- Competențele nu sunt ele însele cunoștințe, deprinderi sau atitudini, dar ele mobilizează, integrează astfel de resurse;

- Această mobilizare nu este pertință decât într-o situație, fiecare situație fiind particulară, distinsă;

- Exersarea competenței se face prin operații mentale complexe, susținute de scheme de gîndire, ceea ce permite realizarea unei acțiuni relativ adaptate la situația respectivă;

- Competențele profesionale se construiesc în formarea profesională, la nivelul practicii cotidiene a unui specialist, în situații concrete de muncă.

Cunoștințele sunt resurse cognitive esențiale în constituirea unei competențe. Alături de mobilizarea cunoștințelor, generează scheme de percepție, de gîndire, de acțiune, intuiție, valori, reprezentări ale realității, care rezultă într-o strategie de rezolvare a problemei. În viziunea managerilor competență este o strategie de rezolvare a diverselor probleme cu care se confruntă profesionistul în mediul de muncă.

Foarte des se confundă competența cu abilitatea, capacitatea, aptitudinea, atitudinea. Sunt concepte marginale, dar diferite:

- **Aptitudini** - insusirile psihice și fizice cu ajutorul cărora omul realizează cu succes o anumită activitate, ele indică posibilitățile omului. Principalele aptitudini necesare unui bibliotecar în Societatea Cunoștințelor: capacitatea de adaptare, simt analitic, spirit critic, capacitate de sinteză, capacitate de decizie, simtul anticipației, curiozitatea intelectuală, spirit de initiativă, simt organizatoric, simt pedagogic, perseverență, rigoare.

- **Abilitate** – activitate de rutină, automatism, deseori senzomotor (dibâcia, îndeminarea, îscusinta omului).

- **Capacitate** – posibilitatea unui sistem, a unei organizații, a unui individ de a realiza ceva - cunoștințe sau deprinderi, verificate prin comportamente eficiente.

- **Atitudine** – dispozitie, mod de a fi sau de a se comporta, de a-si afirma cu fermitate punctul de vedere; consecvență.

- **Competență** implică, integrează cunoștințe, abilități, capacitați și atitudini, deci nu sunt sinonime. Capacitatea este condiționată de prezența unei atitudini, care se dezvoltă prin experiență, prin formare.

Descrierea competenței presupune trei elemente complementare, sustine V. Chirea:

- Tipurile de situații în care competența respectivă este relevantă;

- Resursele pe care le mobilizează competența (cunoștințe teoretice și metodologice, atitudini, deprinderi, scheme de percepție, de anticipare, de decizie);

- Natura schemelor de gîndire ce permit solicitarea, mobilizarea și orchestrarea resurselor pertinente, în situații complexe și în timp real.

Descrierea competenței bibliotecare include următoarele trei componente obligatorii: *domeniul de competentă* (ex. servirea utilizatorilor); *unitățile de competentă* (una din unitățile de competență din domeniul de servire a utilizatorilor - comunicarea cu utilizatorii); *elemente de competentă* (cîteva elemente din unitatea de competență - instruirea, consultarea, îndrumarea utilizatorului etc.).

Conceptul competențelor în bibliotecomeie nu e nou. Fiecare bibliotecă încearcă să-și definească valorile resurselor umane, care sunt utile în alcătuirea fișei postului, pentru evaluarea și stimularea personalului. Pentru aceasta elaborează referentiale ale competențelor, mai întii identificîndu-si tipurile de meserii, profesii existente în instituție. Bibliotecile din RM au rămas la nivelul elaborării unui nomenclator care se numește *Statele-tip pentru instituțiile bibliotecare*.

Initiativele (finite), din spațiul european, pot servi ca model și bază de elaborare a unor referentiale proprii, în special:

(1) *Premier recensement des métiers des bibliothèques* (1995) evidențiază 32 de competențe grupate în: competențe specifice fundamentale, competențe specifice complementare, competențe generale fundamentale, competențe generale complementare.

(2) *Le référentiel des métiers-types et compétences professionnelles de l'information et documentation* (1998), elaborat de către Asociația profesioniștilor în informare și documentare și a bibliotecarilor din Franta, prezintă o hartă a competențelor grupate în felul următor: competențe specifice în informare și documentare, competențe de comunicare, competențe de administrare și organizare, competențe generale.

(3) *EUROREFERENTIALUL I&D. Referențialul competențelor profesioniștilor europeni în informare și documentare*, editată și tradusă de InfoDocRom în 2000, evidențiază 35 domenii de com-

petență, structurate pe patru niveluri ierarhice, principalul criteriu de ierarhizare fiind nivelul de instruire.

Pornind de la nivelul de instruire formală, competențele generale ale absolvenților bibliotecari se pot grupa în trei categorii:

- *Competențe instrumentale* - în această categorie se încadrează: capacitatea de analiză și sinteză; capacitatea de organizare și planificare; cunoștințele generale de bază; cunoștințele de bază necesare profesiei; comunicarea scrisă și orală în limba română; cunoașterea a două limbi strâine; abilități elementare de operare pe PC; abilități privind managementul informației; capacitatea de a soluționa probleme; capacitatea de a lua decizii etc.;

- *Competențe interpersonale* - în această categorie se încadrează: capacitatea de evaluare și autoevaluare; capacitatea de a lucra în echipă; abilități interpersonale; abilitatea de a lucra într-o echipă interdisciplinară; abilitatea de a colabora cu specialisti din alte domenii; capacitatea de a aprecia diversitatea și multiculturalitatea; abilitatea de a lucra într-un context internațional; capacitatea de a avea un comportament etic etc.;

- *Competențe sistemică* - în această categorie se încadrează: capacitatea de a transpune în practică cunoștințele dobândite; abilități de cercetare; capacitatea de a învăța; capacitatea de adaptare la noi situații; creativitatea; abilități de conducător; capacitatea de a înțelege cultura și obiceiurile altor tări; capacitatea de a concepe proiecte și de a le derula; initiativa și spiritul antreprenorial; preocuparea pentru obținerea calității; voința de a reuși etc.

- *Competențele specifice* pot fi grupate în patru categorii:

- *Competențe privind cunoașterea și înțelegerea*, presupunînd cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei;

- *Competențe în domeniul explicării și interpretării*, presupunînd capacitatea de a explica și interpreta idei, proiecte, procese, precum și conținuturile teoretice și practice ale disciplinei;

- *Competențe instrumental-aplicati-*

ve, constind in proiectarea, conducea si evaluarea activitatilor practice specifice disciplinei si in utilizarea independenta a unor metode, tehnici si instrumente de investigare si de aplicare;

Competente atitudinale, constind in manifestarea unei atitudini pozitive si responsabile față de domeniul științific în care se înscrie disciplina, cultivarea unui mediu științific centrat pe valori si relații democratice, promovarea unui sistem de valori culturale, morale si civice, valorificarea creativă a propriului potențial in activitățile științifice, implicarea in dezvoltarea instituțională si in promovarea inovațiilor științifice, angajarea in relații de parteneriat cu alte persoane sau instituții, participarea la propria dezvoltare profesională etc.

Legea nr. 71-XVI din 5 mai 2005 privind modificarea si completarea Legii Învățământului stipulează, în art. 27, alineatul (6), că diploma de licență atestă că titularul a dobândit cunoștințe si *competente generale* pentru continuarea studiilor în ciclul II, precum si o *pregătire profesională inițială* care ii permite angajarea in cîmpul muncii.

Art. 28, alineatul (2) precizează că studiile superioare de masterat profesional asigură aprofundarea unei specializări într-un domeniu, fiind axate, în primul rînd, pe *competente cu continut aplicativ*.

Alineatul (7) concretează că diploma de master atestă că titularul acestaia a dobândit cunoștințe si competente generale si de specialitate, precum si *abilități cognitive specifice*.

• *Competentele generale* se referă la: culegerea si interpretarea de date si de informații din punct de vedere cantitativ si calitativ, din diverse surse alternative, respectiv, din contexte profesionale reale si din literatura in domeniu, pentru formularea de argumente, decizii si demersuri concrete; utilizarea unor moduri diverse de comunicare scrisă si orală, inclusiv într-o limbă străină; utilizarea tehnologiilor informatici; asumarea responsabilității de a elabora un program personal de autoperfectionare; conceperea si conducerea proceselor specifice domeniului.

• *Abilitățile cognitive specifice* presupun: aplicarea conceptelor, teoriilor

si metodelor de investigare fundamentale din domeniul de studiu pentru formularea de proiecte si demersuri profesionale; capacitatea de sintetizare si interpretare a unui set de informatii, de rezolvare a unor probleme de bază si de evaluare a concluziilor posibile; analiza independentă a unor probleme si capacitatea de a comunica si a demonstra solutiile alese; capacitatea de a evalua probleme complexe si de a comunica in mod demonstrativ rezultatele evaluării proprii; initiativă in analiza si rezolvarea de probleme.

• *Competenta profesională* reprezintă capacitatea de a aplica, transfera si combina cunoștințe si deprinderi in situatii si medii de muncă diverse, pentru a realiza activitățile cerute la locul de muncă, iar capacitatea profesională reprezintă conjugarea armonioasă a cunoștințelor, a deprinderilor, a atitudinilor si utilizarea lor pentru a obtine rezultatele asteptate la locul de muncă.

Explorarea conceptului de competență evidențiază o serie de diferențe ale acceptiunilor, dar și similitudinile abordărilor (exact ca și în alte domenii). Analiza conceptelor de clasificare a competențelor din domeniul biblioteco-economic (la practicieni) relevă diversitatea acceptiunilor și a semnificațiilor acesteia. Ca și în cazul acceptiunilor termenului *competență*, clasificările competențelor sunt multiple și variate, pornind de la criterii diferite. V. Chirea evidențiază următoarea clasificare:

• În funcție de gradul de generalitate, competențele sunt clasificate în: *generale, fundamentale si specifice*,

• În funcție de dimensiunile personalității umane, competențele sunt diferențiate în: *cognitive, psihomotrice, afective si sociale*,

• În funcție de elementele de conținut, definiției, pentru o competență, distingem: *competente specifice unui domeniu profesional, competente transdisciplinare/transferabile* care conferă flexibilitate, mobilitate de la o sarcină la alta, de la un mediu de muncă la altul.

Competenta profesională înseamnă un ansamblu integrat și funcțional de cunoștințe, deprinderi, atitudini și apti-

tudini care asigură realizarea sarcinilor dintr-un domeniu profesional, la un anumit nivel de performanță, în contexte variabile, potrivit unor criterii/indicatori (eficiență, randament, siguranță, precizie etc).

Termenul descrie cunoștințe din ară vecine, abilități, deprinderi asociate cu ocupări specifice. Uzul curent al termenului îl definește foarte bine McClelland, care vede competențele ca pe niște componente a performantei asociate cu rezultate importante ale vieții, ca o alternativă la tratarea tradițională și abordare intelligentă spre precizarea performanței umane. Competențele utilizate în acest scop se referă la atributile marginale psihologice și behavioriste care se referă la rezultate de succes, fie în muncă, în viață în general. R. Boyatzis definește competența ca o "caracteristică fundamentală a persoanei care rezultă în performanță superioară a muncii". Această definiție e foarte larg citată în literatură.

Competențele au următoarele caracteristici:

- O totalitate de cunoștințe, deprinderi, abilități, motivații, credințe, valori și interese;
- Sunt raportate (legate) la/de o parte majoră a muncii,
- Asociate cu performanță superioară,
- Observabile și măsurabile,
- Legate de direcțiile strategice de viitor,
- Pot fi îmbunătățite prin instruire și dezvoltare (Cooper, 2000, Parry, 1996, Shippmann, 2000).

Conceptul de *competență de bază* în afaceri aparține lui Prahajad și Hamel, (1990). Pentru o organizație, competențele sale de bază se referă la atributile organizaționale care îi permit repede să se schimbe și să inoveze ca răspuns la noile schimbări ale pietelor. Competențele individuale care promovează invățarea, flexibilitatea și adaptabilitatea sunt văzute ca niște contribuții la succesul întregii organizații. Urmează ca toți indivizii angajați pot să demonstreze un set de competențe care sunt "de bază" sau specifice pentru organizație.

Competențele de bază atrag după

sine organizarea și instruirea colectivă și pot fi utilizate pentru:

- design-ul strategiilor și pozițiilor competitive care capitalizează fortele bibliotecare;
- crearea legăturilor între unitățile funcționale și integrarea utilizării tehnologiilor în cadrul proceselor bibliotecare;
- încurajarea implicării și comunicării;
- luarea deciziilor în parteneriat;
- sporirea oportunităților de dezvoltare a serviciilor noi;
- luarea deciziilor pentru utilizarea noilor tehnologii și a capacitaților lor.

Definițiile de mai sus accentuează aspectele ascunse ale managementului competențelor de bază, care prezintă diferite înțeleasuri pentru diferiți oameni din cadrul aceleiași organizații. Capacitățile specializate ale bibliotecii sunt transpușe în cunoștințele colective ale angajaților săi.

E important să facem distincție între competente individuale sau capacitați și competente de bază. Competențele de bază reprezintă mai mult decât caracteristicile, trăsăturile, particularitățile sau specificul indivizilor. Competențele de bază sunt o totalitate de capacitați unde sinergia este creată și are valoare sustenabilă și aplicabilitate largă. Această sinergie trebuie să pună ca mecanism în confruntarea cu competența potențială și nu trebuie să fie specifică numai unui produs sau unei piete. Așadar, competențele de bază reprezintă niște construcții armonizate și intenționate, adică o combinație de abilități complementare și cunoștințe de bază deținute de un grup sau o echipă care rezultă în capacitatea de a executa unul sau mai multe procese importante la un standard de nivel mondial. Se impun aici două idei importante. Abilitățile și cunoștințele trebuie să fie complementare, iar luate împreună ele fac posibilă promovarea unui produs de calitate superioară.

Competențele de bază ancorează competențele profesionale și personale. Aceste competențe sunt absolut esențiale pentru orice profesionist în informații. Însă, biblioteci diferite, cu roluri diferite vor cere seturi specifice

de competente la diferite niveluri de dibacie.

In această dimensiune a schimbării, bibliotecarii trebuie să-și asume rolul de analizatori, sintetizatori și interepreti ai cunoștințelor/informatiilor decit gardieni ai unui continut achiziționat, organizat, difuzat cind este cerut. În plus, rolul bibliotecarului (librarian) tradițional se schimbă în cybrarian, aspect care include sarcini ca scanare, filtrare, selectie, organizare și conservare a informației. Tinind pasul cu schimbarea rolului de la depozit al resurselor informationale la accesul la traseele/magistralele informationale, bibliotecarul trebuie să fie executantul sarcinilor precum - auditul informatiilor, perfectionarea în informații, instruire informatională, informație despre practici/competente de calitate și să ajute utilizatorul să navigheze prin lumea informatională mult mai semnificativ.

Competența de analiză, de exemplu, necesită abilități pentru a analiza calitatea informației. Pentru aceasta bibliotecarul trebuie să fie apt să:

- Intelege că informația diferă din punct de vedere a calității (cunoștințe),
- Aplice criterii evaluative a resurselor tipărite și electronice, ca autor, reputația editorului, autoritatea sursei (abilități),
- Evalueze relevanta surselor informationale - data publicării, scopul și audienta tintă (capacitate),
- Recunoască și să evalueze documentele după sursa de informație, metodologie științifică, bibliografie, subsol (cunoștințe),
- Distingă între surse primare, secundare, terciare și evaluarea potrivirii lor cu necesitățile de informare (capacitate).

Competența profesională reprezintă capacitatea de a aplica, transfera și combina cunoștințe și deprinderi în situații și medii de muncă diverse, pentru a realiza activitățile cerute la locul de muncă. Competența profesională este imbinarea și utilizarea armonioasă a cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor în vederea obținerii rezultatelor așteptate la locul de muncă. Competențele profesionale se referă la cu-

nostințele specifice profesiei de bibliotecar și la abilitatea de a folosi aceste cunoștințe ca o bază pentru furnizarea serviciilor informationale de cea mai înaltă calitate. A fi competent înseamnă:

- a aplica cunoștințe de specialitate;
- a folosi deprinderi specifice;
- a analiza și a lua decizii;
- a fi creativ;
- a lucra cu alții ca membru al unei echipe;
- a comunica eficient;
- a se adapta la mediul de muncă specific;
- a face față situațiilor neprevăzute.

Competențele personale reprezintă un set de atitudini, deprinderi și valori care-i fac capabili pe practicanți să lucreze efectiv și să contribuie pozitiv la organizații, clienți și profesia lor. Aceste competențe se aranjează de la a fi comunicatori puternici, pentru demonstrarea valorii-adăugate a contribuției lor, la fenomenul de a răma flexibili și pozitivi în orice împrejurare schimbătoare.

Sec. XXI este numit secolul cunoștințelor, nu al muncii, al capitalului, dar al cunoașterii și al informației, care acționează ca o resursă importantă a dezvoltării socio-economice a lumii. Generarea (crearea), procesarea și utilizarea/aplicarea cunoștințelor va fi marca noului secol. Angajați în aceste trei obiective primare ale "ciclului cunoștințelor", bibliotecarii trebuie să joace un rol mult mai pro-activ (nicidecum pasiv) ca parteneri egali cu cei care învăță, studiază, se interesează, caută, solicită. Aceasta implică, alături de competențele profesionale, și competențe specifice. Revista de specialitate *Managing Information* (noiembrie/decembrie 1994) publică o clasificare a principalelor atribuții ce revin specialistilor în informare și documentare. Din ele 39% se referă la pricperea de a lucra cu tehnicele noi de organizare a informației, aptitudinilor comunicationale și de relații interpersonale le revin 50%, urmate de entuziasm și motivație, de disponibilitatea de a lucra sub presiunea timpului, cărora le revine 11%.

În concluzie, parafrazând din V. Chirea, competența este un ansamblu complex în care sunt integrate mai multe componente: *socioafectivă* – care stimulează individul în rezolvarea sarcinii; *cognitivă* – care face referință la cunoștințele și demersurile pe care individul trebuie să le mobilizeze sau să le construiască; *transferabilă* – care apelează la capacitatea de recunoaștere a cunoștințelor și demersurilor ce pot fi aplicate în situația dată precum și la aplicarea lor.

Conceptul de formare permite realizarea unei strânse legături între activi-

tatea de pregătire formală și activitățile de perfecționare profesională. Conceptul de competență capată proeminentă pentru că este legat/asociat/raportat la/de performanță, individuală și organizațională. Mediul de muncă al bibliotecii este expus unor schimbări rapide și constante, eficiența organizațională este legată de abilitatea indivizilor/angajaților de a dezvolta și aplica cunoștințe noi. Aceasta cere personalului să fie orientat pe obiective, adaptabil, flexibil. Aceasta reclamă să continue să-si actualizeze abilitățile profesionale, tehnice și personale.

Bibliografie

- Giesecke, J. McNeil, B. *Core competencies and the Learning Organization* // Library Administration & Management 1999. - P. 158 - 66.
- McNeil, B., Giesecke, J. *Core Competencies for Libraries and Library Staff* // Staff Development: A practical Guide. American Library Association, 2001. - P. 63 - 69.
- Kulikovski, Lidia. *Bibliotecarul universitar în contextul integrării în spațiul educațional european. Provocări și competențe* // Symposia Professorum. Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare: Materialele sesiunii șt. din 8-9 octombrie 2004 / Univ. Liberă Int. din Moldova.- Ch., 2005. - P. 17 - 23.
- Kulikovski, Lidia. *Tendințe de instruire, abilități necesare bibliotecarilor* // Buletin trimestrial / Școala de Biblioteconomie din Moldova.- 2004. Nr. 3 - 4. - P. 12 - 16.
- Wilson, Paula. *Tehnology Competencies: What Every Librarian Needs to Know* // Public Libraries. - 2002. - P. 267, 70.
- Prahalaad, C.K., Hamel, G. *The core competencies of the corporation* // Harvard Business Review. - 1990. - P. 79 - 91.
- Boyatzis, R.E. *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*. New York: John Wiley.
- Cooper, K.C. *Effective Competency Modeling and Reporting*. New York: AMACOM.
- Stoica, Ion. *Criza în structurile infodocumentare. Sensuri și semnificații*.- Ex Ponto. - 2001.
- Stoica, Ion. *Structuri și relații informaționale în dezvoltarea învățământului și a cercetării românesti*. - B., 1997. - 143 p.
- Thorhauge, J. *New demand – old skills. A strategy for bridging the competence gap. Building competencies in a daily working context*. - IFLA 70, - 2004: <http://www.ifla.org/IV/ifla70/prog04.htm>
- Creative and Cultural Skills Sector Council: <http://www.ccsckills.org.uk>
- Lifelong Learning Skills Sector Council: <http://www.ssda.org.uk>
- Beckman Tom. Implementing The Knowledge Organization in Government. - 1997
- Chirea, V.-G.. *Despre competență și competente profesionale*: <http://www.spiruharet.ro/ei/SectiuneaA/Chirea%20Veronica.pdf>

Ergonomia: un management bun al mediului de muncă

Tatiana COŞERIU,
director adjunct BM "B. P. Hasdeu"

Stiinta si tehnica cunoaste in ultimul timp o evolutie rapidă. Acest fapt a determinat schimbări in activitate: se extind si se aplică tehnologii informationale, creste complexitatea muncii, apar exigente noi față de condițiile de muncă, față de factorii de risc, se stabileste timpul de muncă necesar pentru executarea serviciilor si produselor. Un management bun al mediului de muncă este asigurat de cunoasterea sistemului om - mijloace de muncă - mediu, ingineriei umane. Astfel, munca devine un obiect de studiu cantitativ si calitativ al multor stiințe. Cocktail-ul de discipline – psihologie, sociologie, fiziologie, antropologie, medicină, tehnică, fizică etc. - au condus la aparitia unei stiințe interdisciplinare numita **ergonomia**.

Definirea **ergonomiei** a fost pusă si mai este pusă în discutie. Multitudinea de definiri relevă faptul că este *o stiință importantă, esențială, o sferă interdisciplinară și multidisciplinară de cercetare*. Vom releva cîteva din ele:

□ Murell, K.F.H. "studiu științific al relației dintre om și mediul său de muncă (mediul înconjurător, metoda de lucru, tehnologii și materiale utilizate)".

□ Jong, J.R.: "ergonomia este aplicarea cunoștințelor biologice din domeniul anatomiei, fiziologiei, psihologiei experimentale și medicinei profesionale cu scopul de a atinge un sistem optim om-masina".

□ Leplat, J.: "este o tehnologie a cărei obiect îl reprezintă conceperea și/sau amenajarea sistemelor om-masina sau, într-o manieră mai largă a situațiilor de muncă, în funcție de anumite criterii dintre care cele mai importante caracterizează bunăstarea salariaților (sănătate, securitate, satisfacție, confort etc.) și eficacitatea acestor sisteme (producție, fiabilitate, adaptabilitate etc.)".

□ Asociația Ergonomică Internațională (IEA) "ergonomia (factorul uman) este disciplina științifică care constă în înțelegere

gera relațiilor dintre om și alte elemente ale unui sistem și aplicarea metodelor, teoriilor și datelor adecvate pentru a crește bunăstarea omului și performanța sistemului în general".

□ Burlolu, P.: "ergonomia este o știință cu un caracter federativ care, pe baza interdisciplinarității (legea sa fundamentală), integrează aportul tehnicii, fiziolegiei, psihologiei, sociologiei, economiei și al altor științe sociale, avind ca obiect orientarea creării tehnicii contemporane la nivelul posibilităților psihofiziológice normale ale omului și utilizarea rațională a acestor posibilități în condiții de mediu, sociale și culturale cele mai favorabile care pot fi asigurate de societate, în vederea realizării reproductiei forței de muncă de la o zi la alta".

□ Alte definitii vezi în *Norme aplicate în Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu"*, - Chisinau, 2003. - P. 6 - 7.

Diferite tendinte referitoare la tratarea ergonomiei au o unitate comună – omul care este, de fapt, obiectul ei de studiu. Omul, prin dubla sa postură – obiect și scop al muncii, asigură calitatea și eficiența serviciilor, produselor.

Primele preocupări de studiere a muncii datează de la mijlocul secolului al XIII-lea. Medicul francez Armand de Villeneuve (1253-1313) s-a ocupat de maladiile profesionale, subliniind rolul factorilor din mediu (căldură, umiditate, praf). Leonardo da Vinci a studiat aptitudinile și amplitudinile mișcărilor articulare punind accentul pe ușurarea și mărirea productivității muncii ca elemente ale procesului de organizare a muncii. Fenomenele fizice legate de gravitație și semnele de oboseală au fost studiate și comparate de Galileo Galilei. Matematicienii Bernoulli și Euler au determinat cantitatea de acțiune după legile mecanicii (produsul dintre forță, viteza și timp), iar Lavoisier a cuantificat efortul omenesc cu ajutorul consumului de oxigen. Studiul toxicologic și patologic și al eferenții este continuat de către

Duchenne și Chauveau. Marey utilizează fotografie ca mijloc de studiere a mișcărilor, iar Mosso inventează ergograful (aparat pentru studierea efortului muscular). O seamă de principii ale organizării științifice a muncii au fost expuse de Taylor – studiu de rationalizare a muncii. Aceste principii prevăd:

1. Să se concentreze la un loc toată experiența tradițională, care să fie clasificată, structurată pe categorii și transpusă în reguli, în legi și în formule pentru a-i ajuta pe lucrători în activitatea lor zilnică.
2. Să se formuleze metode științifice pentru fiecare element din activitatea unui om care să le înlătărească pe cele empirice.
3. Lucrătorul să fie selectat, instruit și promovat pe baze științifice.
4. Să se colaboreze cu lucrătorii pentru a garanta faptul că munca este făcută conform principiilor științifice formulate.
5. Să se realizeze o diviziune a muncii și a responsabilităților egală între lucrători și între conducători, astfel încât acestia să efectueze activitățile pentru care sunt cel mai bine pregătiți.

În baza cercetărilor anterioare, R. M. Barnes a formulat principiile și regulile economiei de mișcări care se aplică și astăzi. Încursiunile istorice și preocupările privind ecosistemul om-muncă-mediu au generat apariția unui nou domeniu de cercetare științifică - **ergonomia** - definită de K. F. H. Murrell. Încep să se facă eforturi mari pentru promovarea acestei științe, apar asociații, societăți ergonomice la nivel internațional, se organizează conferințe, seminare, reunii la care se discută orientările și tendințele ergonomicice. Preocupările și cercetările ergonomicice la nivel internațional sunt tratate și accentuate diferit:

- Tendința americană pune accentul pe factorii psihologici.
- Tendința scandinavă și germană se concentrează pe metodele științifice de măsurare a muncii,
- Tendința franceză și italiană operează cu medicina muncii sub aspectul fiziologiei.
- Tendința anglo-saxonă insistă asupra proceselor tehnologice și adaptării omului la tehnică.
- Tendința suedeză și elvețiană este interesată de problematica locurilor de

muncă, sistemului informational, caracteristici psihologice și fiziologice.

□ Tendința japoneză este orientată spre problemele tehnice, psihologice, fiziologice, medicina muncii.

După domeniul de studiu se depistează ergonomia fiziologică, ergonomia școlară, ergonomia în bibliotecă etc. În ceea ce privește funcția activității sunt generate ergonomia fizică, ergonomia cognitivă, ergonomia organizațională. Asociația Ergonomică Internațională explică aceste trei specialități ergonomicice în felul următorul:

□ **Ergonomia fizică** are în vizor anatomia umană, caracteristicile fiziologice și bio-mecanice în măsură în care sunt legate de activitatea fizică. Caracteristicile acestei specializări – posturile de lucru, mișcările repetitive, siguranța și sănătatea.

□ **Ergonomia cognitivă** este preocupată de procesele mentale – percepția, memoria, motivatia – în măsura în care afectează interacțiunile dintre oameni și alte elemente ale sistemului. Aici depistăm caracteristici ca: fluxul informational, luarea deciziilor, interacțiunea om-unealtă de muncă, stresul ocupațional, instruirea.

□ **Ergonomia organizațională** cuprinde optimizarea sistemelor socio-tehnice. Aspecte relevante ale specializării este sistemul uman cu însușirile: comunicația, munca în echipă.

Un mediu de muncă bun este garantat de un management și de o cultură instituțională bună. Scopul instituției este de a optimiza proiectarea locurilor de muncă prin îmbunătățirea securității muncii și ameliorării ambiantei fizice, reducerea efectelor negative, anticiparea situațiilor nefavorabile, utilizarea optimă a mijloacelor de muncă. Organizarea ergonomică a muncii asigură creșterea productivității, satisfacția în muncă și motivarea salariaților.

Primul pas în organizarea ergonomică este analiza locului de muncă (proiectarea sau reproiectarea muncii). Pentru analiza posturilor în bibliotecă pot fi utilizate diferite metode - observarea, chestionarul – care reflectă aspectele organizării ergonomicice pentru fiecare post în parte și pentru întreaga instituție.

Pasul doi este analiza forței de muncă.

Analiza include următoarele aspecte:

- numărul de salariați și nomenclatura funcțiilor;
- nivelul de calificare a salariaților corelată cu complexitatea muncii;
- capacitatea psihică și fizică de muncă corelate cu efortul de activitate impus de capacitatea fizică a salariațului (efort static, efort dinamic, greutăți, înălțime etc.);
- stabilirea sarcinilor de lucru pentru fiecare salariat.

Puncte de reper pentru pasul doi servesc diagnostigul resurselor umane și fișa postului (este recomandat să se indice condițiile de muncă).

Pasul trei cuprinde *analiza condițiilor generale de muncă* ca:

- factori de ambiență fizică – iluminare, microclimat (temperatura, umiditate), zgomot;
- factori igienico-sanitari – condiții pentru pauze, grupuri sanitare;
- factori de risc – analiza riscurilor ce pot să apară în procesul de realizare a lucrărilor, a muncii.

Realizarea acestor pași se poate face printr-un chestionar (listă de control/checklist) pentru aprecierea locului de muncă completat mai întâi de toate de angajat, apoi de angajator.

Capacitatea de muncă a salariațului cuprinde posibilitățile fizice și psihice ale omului de a efectua o cantitate de muncă, influențată de următorii indicatori:

- Fiziologici** – starea sănătății, vîrstă, sexul, încordarea și oboseala omului în procesul muncii, gradul de adaptare la locul de muncă.
- Psihologici** – aptitudinile de muncă, interesul, relațiile interpersonale.
- Fizici ai mediului de muncă** – iluminatul, microclimatul, nocivitatea.
- Condițiile sociale** – regimul de muncă, nivelul profesional, condițiile igienico-sanitare.

Indicatorii menționati afectează rezultatul muncii și pot fi împărțiti în trei categorii:

- Factori care depind de organismul uman** – capacitatea de muncă, temponul și ritmul de muncă, particularitățile emotionale și senzoriale, starea de sănătate.
- Factori care depind de condițiile de muncă** – organizarea procesului de

muncă, climatul psihologic al instituției, iluminare, nocivitate.

- Factorii care depind de condițiile generale de viață (calitatea vieții)** – condițiile de locuit, transport, alimentație

Organizarea ergonomică a locului de muncă implică activități manageriale ale instituției exprimate și reflectate prin politici, reguli, instrucțiuni ca: măsurarea și normarea muncii (cât în cât timp se realizează); tehnica securității (incendii, inundații, cutremure de pămînt); prevenirea agentilor biologici, radiației, cimpurilor electrice și magnetice; asigurarea microclimatului, iluminării standardizate; ambianța sonoră (zgomot), utilizarea echipamentului tehnic (computer, copiator, imprimantă etc.); reglementarea durerii zilei de muncă și a concediului de odihnă (contractul individual de muncă, fisă postului), pregătirea și instruirea personalului în domeniul protecției muncii (introductiv generală, la locul de muncă, periodic).

La perfectionarea și îmbunătățirea organizării ergonomicice a instituției urmăză a se ține cont de:

- recrutarea, selectia, încadrarea și promovarea personalului după competențe, abilități, performanțe;
- stabilirea sistemelor specifice de stimulare în muncă;
- diminuarea efortului fizic și intelectual prin achiziționarea unor echipamente moderne;
- dotarea birourilor și a serviciilor cu mobilier potrivit caracteristicilor antropometrice ale lucrătorilor, pozitiei acestora în timpul muncii, sarcinilor de îndeplinit și locului zonei de muncă;
- studierea microclimatului, în scopul creării unui echilibru optim între om și mediul său de lucru;
- conceperea unei ambiante fizice și psihice a muncii care să asigure cele mai favorabile condiții de securitate și protecție a muncii, pentru afirmarea personalului;
- repartizarea rațională a activităților pentru a se asigura utilizarea capacității de muncă a resurselor umane.

Aplicarea ergonomiciei în bibliotecă este un prilej de reflectie asupra cercetărilor întreprinse în domeniul muncii, un prilej de a asigura un mediu favorabil de muncă pentru resursele umane.

Sisteme și intermediari de resurse informaționale

Genoveva SCOBIOALĂ,
manager Departamentul Marketing

În comunitatea chișinăuană Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu" este și va rămâne pentru mult timp una din cele mai solicitate instituții culturale.

Utilitatea ei este justificată prin atragerea a peste 320 mil cititori activi.

Procesul de tranziție a schimbat motivatia frecvențării bibliotecilor de la lecturile din plăcere la cele pentru informație, de la activități tradiționale la servicii moderne, ale prezentului.

BM s-a adaptat repede la cerințele actuale ale utilizatorilor săi și încearcă să le satisfacă necesitățile de informare punându-le la dispoziție diverse resurse informaționale, atât clasice cât și electronice.

Un principiu care se cere respectat într-o societate a informației durabile este ca informația să provină din surse diferite, să fie ușor înțeleasă și la îndemâna oricui.

Biblioteca este considerată cea mai stabilă structură de informare. Ea își concentrează activitatea la colectarea, organizarea, prelucrarea și diseminarea informației. Serviciile ei se organizează în asa fel, ca ele să fie disponibile sub mai multe formate și să

poată fi exploataate optim de utilizatori, asigurind accesul la informații prin intermediu instrumentelor de informare.

Astăzi nu se mai pune accent pe colecții exhaustive, ci pe valoarea resurselor informaționale, care se oferă prin:

- cataloage
- baze de date
- Internet
- fond de referințe
- acces liber la raft

Venind în sprijinul nevoilor de informare ale utilizatorilor, BM este preocupată de gradul de satisfacție al lor vis-à-vis de resursele de informare, utilizând spre identificare mai multe metode de cercetare.

Prin aplicarea acestei investigații sociologice am intentionat să depistăm două probleme:

a) gradul de utilizare a suporturilor informaționale puse la dispozitia beneficiarilor;

b) importanța bibliotecarului de referință.

Metodologia cercetării

Volumul eșantionului: 334 respondenți.

Ocupația: studenți (51%); elevi (30%); intelectuali (11%); alte categorii (8%).

Eșantionare: selecția utilizatorului care folosește mai multe suporturi de informare.

Reprezentativitate: biblioteci cu acces la Internet – Sediul Central, "Alba Iulia", "Transilvania", "M. Lomonosov", "I. Mangher", BPD (Biblioteca Publică de Drept), Cricova, CAIE (Centrul Academic Internațional Eminescu).

Perioada: interviurile s-au desfășurat în cadrul bibliotecilor în perioada de maximă frecvență – aprilie-mai.

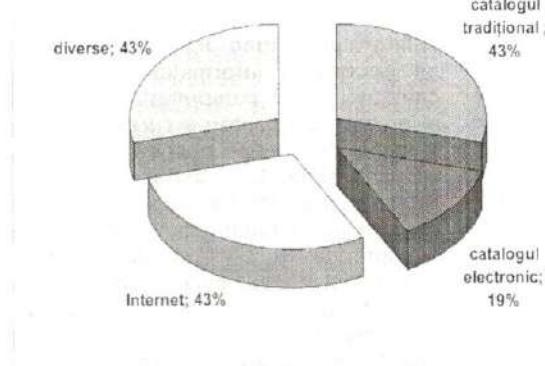
Metoda: sondaj

Instrumentul de cercetare: chestionar.

Întrebările din sondaj s-au referit la două aspecte importante: care sunt cele mai utilizate surse de regăsire a informației și rolul bibliotecarului de referință.

Răspunsurile din primul grup reiesează utilitatea la egalitate a *catalogului pe fise*, a *Internetului și diverse* (aici e vorba de accesul liber la raft și a bazelor de date) - cite 43%, iar 19% folosesc *catalogul electronic*.

1. Ce surse utilizați pentru a găsi informația necesară?

Din această prezentare comparativă a surselor de informare se observă că nevoie de informare promptă și completă mută treptat accentul la serviciile moderne, care contribuie și la îmbunătățirea calității acestora.

Desi structura informației în *catalogul pe fise* oferă doar cîteva posibilități de regăsire a informației, el rămîne util într-o proporție mare la Sediul Central și la filiala "M. Lomonosov" – 75% și, respectiv, 82%. La aceste biblioteci se acordă o atenție deosebită la organizarea lor, se actualizează și se redacteză la timp, iar utilizatorii sunt conștienți că numai catalogul tradițional este în măsură să ofere o imagine completă a tezaurului de bibliotecă în toată diversitatea lui. Traditionalismul, timiditatea de a consulta bibliograful, "frica" de calculator, nesiguranța unei informații de calitate în celelalte surse – și acestea ar putea influența căutarea în catalogul clasic. Mijloacele moderne sunt folosite drept complementa-

re, ele permit utilizatorului să fie mai bine informat și documentat și le oferă avantajul de a lău cunoștință de multe valori culturale ale omenirii.

Catalogul electronic simplifică și facilitează căutarea, oferind posibilități multiple de regăsire a informației – descriptori, vedete de subiect, cuvinte cheie, an de ediție s.a. și permite cititorului să selecteze și să aleagă liber variantele de lectură considerate suficiente pentru nivelul de profunzime necesar. Totuși, în prezent numărul de înregistrări este foarte mic în comparație cu colectiile. Aceasta ar fi cauza numărului redus de solicitanți. Chiar și la BPD, care dispune numai de catalogul electronic, doar 30% sunt adeptii lui; 45% pledează pentru accesul la alte surse.

Conectarea la *Internet* și achiziționarea bazelor de date extind aria de investigare informațională, oferind răspunsuri cu un grad înalt de specificitate sau la subiecte fără tratare în documentele de bibliotecă: *activitatea societăților internationale*, *a ONG-urilor*, *date statistice actuale*, *demografice*, *lucruri și fenomene paranormale*, *sport*, *turism*, *biografii oamenilor celebri din diverse domenii etc.*

Indiscutabil, Internetul este o sursă de informare utilă, dar fără a-i minimiza importanța, conchidem că pentru utilizatorii BM este una suplimentară celorlalte medii: pe suport de hârtie, CD-uri, audio-video.

Reușita căutării în Internet depinde în mare măsură de abilitățile celui care navighează; mai e necesar ca el să poată filtra informația utilă din imensul ocean de informații. Avantajul respectivei surse rezidă, în primul rînd, în regăsirea *mai rapidă și mai completă* a solicitărilor – o deducție din răspunsurile respondentilor nostri. Popularitatea acestei retele se observă din plin la filialele "Alba Iulia",

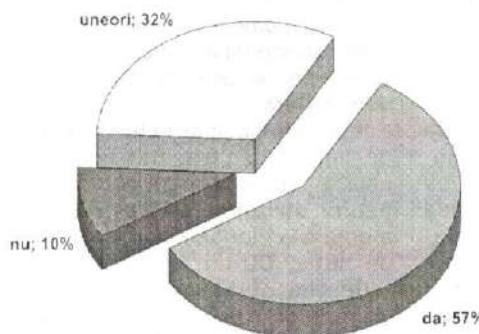
"I. Mangher" și Sediul Central. Lipsa unor responsabili de natură și proveniență informației, însă, pune la îndoială calitatea ei. Tocmai de aceea majoritatea preferă accesarea *acestei retele globale în biblioteci*, unde sunt asistați de bibliotecari competenți, cu noi dimensiuni generate de impactul tehnologiilor moderne. De asemenea și gratuitatea informației din biblioteci nu poate detură consumatorul spre alte oferte.

Informația este un produs care nu are hotare, disponibil oricui, fie pentru formare initială, fie pentru educație continuă. Odată cu automatizarea bibliotecilor se ignoră toate barierele, în special lingvistice, și se ajunge usor la utilizator, majoritatea dintre ei azi posedind cel puțin o limbă străină. Opțiunile lor rămân, totuși, pentru limbă maternă, iar în caz de necesitate fac apel la cele universale:

- limba română - 57%;
- limba rusă - 31%
- limba engleză - 21%
- alte limbi - 2%

Al doilea ciclu de întrebări a debutat cu interogarea *Aveți nevoie de ajutorul bibliografului de referință la regăsirea informației?*

6. Aveți nevoie de ajutorul bibliografului de referință (Infobirou)?

Graficul de mai sus ilustrează foarte bine opțiunile respondenților, doar 10% nu au nevoie de îndrumările bibliografului. Majoritatea utilizatorilor și-au schimbat optica față de bibliotecar, fiecare simte impactul automa-

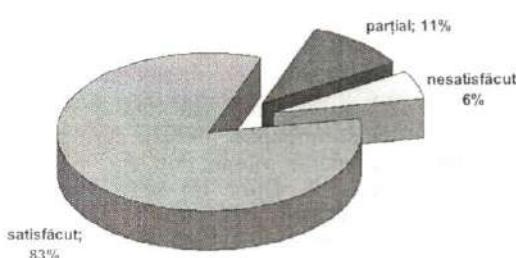
tizării asupra profesiei – acesta și-a perfecționat serviciile, și-a modificat modul de a gândi și actiona rapid, dinamic, cu inițiativă. Bibliotecarul este un intermediar între utilizator și universul resurselor de informare, implicindu-se activ și asigurându-se că orice document sau informație de care dispune biblioteca poate fi pusă la dispoziția lui și, dacă e posibil, într-un timp cât mai scurt.

Cele mai multe situații de implicare a specialistului sunt în cazul *identificării informațiilor în resursele electronice*. Bibliotecarii oferă asistență în regăsirea informației și utilizarea calculatorului, punând accentul nu numai pe accesarea informației, dar și pe calitatea ei. O competență principală a lor este cunoașterea surselor de informare pe care le posedă biblioteca. La acestă numitele "căutări delegate" (beneficiarul delegă responsabilitățile căutării către bibliotecar) recurg 64% din intervievați; 34% se descurcă de sine stătător (unii chiar resping ideea de a fi ajutați, din rătini etice sau psihologice), iar la 11% le sunt de real folos ghidurile, plantele publicitare, foile volante, care anunță existența bazelor de date și modalitățile de utilizare a lor.

Important e ca cititorul să-si formuleze corect cererea, iar bibliotecarului îi revine sarcina de a-i "traduce" solicitările în limbajul clasificării, oferindu-i indicații suplimentare asupra posibilităților de documentare pentru a asigura informații cuprinzătoare, sigure, rapide, ușor de realizat.

Mai complicat este de răspuns solicitările din partea elevilor, care formează o parte importantă a utilizatorilor (chiar și în chestionarul nostru ponderea lor este de 30 la sută). Multi liceeni au de alcătuit mai multe referate la care nu li se sugerează de către profesorii nici o bibliografie, lăsându-i totalmen-

8. Sunteți satisfăcut de ajutorul acordat?

te "pe mîna" bibliotecarului. Acesta actionează cu răbdare și tact, dă dovedă de amabilitate și disponibilitate, încit, satisfăcindu-i necesitățile să cîștige încrederea lui în instituția bibliotecară. Astfel, *gradul de satisfacție al ajutorului acordat* se ridică la 83%, 11% sunt multumiți parțial, iar 6% sunt nesatisfăcuți, invocînd insuficienta numărului de calculatoare, viteza de navigare, lipsa zîmbetului la bibliotecari etc.

Întrucît studiul presupune identificarea părerilor și a doleantelor, la final subiectii au fost rugați să *sugereze propunerii referitoare la activitatea bibliotecarului de referință*.

"Nu știu ce sugestii aș putea da eu unui bibliograf ce-si cunoaște bine meseria. Dar l-aș sfătuî, totuși, să nu-și piardă răbdarea și să ne servească mereu la fel de calm cum o face în prezent" - astfel de aprecieri se întîlnesc în mai multe chestionare; ele ne fac placere și le multumim autorilor lor.

Propunerile formulate pentru ca serviciile de referință să activeze impecabil (sau ideal) se caracterizează prin:

- fiecare filială să dispună de un spațiu dedicat primirii și orientării utilizatorului, unde să se afle în permanentă un bibliograf;
- informatizarea căt mai repede posibil a întregului fond;

- nelimitarea timpului de acces la Internet;
- asigurarea (dotarea) cu mai multe stații de lucru pentru beneficiari;
- oferirea de spații separate pentru utilizarea calculatoarelor;
- organizarea cursurilor de întiere în Internet (pentru utilizatori și bibliotecari).

Concluzii

Introducerea sistemului automatizat în toate filialele,

reteaua METRO, realizarea catalogului partajat va însemna o evoluție în ridicarea serviciilor de informare la nivelul și exigențele de viitor ale domeniului și va crește capacitatea de informare. Vom putea amplifica rapiditatea furnizării informațiilor cind vom dispune de o bază de date on-line care să reflecte întregul fond. Deocamdată, însă, toate sursele se utilizează armorios și eficient în dorinta de a le satisface cele mai largi interese de cunoaștere, formare și informare. Aceste ipoteze au fost configurate de studiul efectuat și vor fi luate în considerare la constituirea rețelei METRO.

Un asemnean program informatizat de căutare va înlocui operațiunile manuale de găsire a informației, va mări eficacitatea și va asigura o exploatare mai bună a resurselor, îmbunătățind, astfel, procesul de lucru cu utilizatorii.

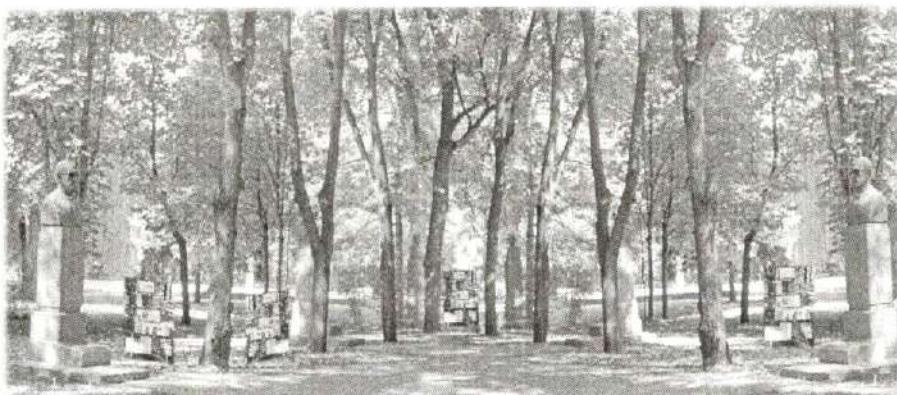

Cinstire limbii române și înaintașilor noștri

Intenționam să punem motto pentru acest material vreo cugetare despre limba română, a unui dintre clasicii noștri... Dar pe care să o alegi, cind sunt atât de multe: cam toți scriitorii români – ne referim, desigur, la cei cu adevărat mari, profunzi – de ieri și de azi, îndrăgostiti de graiul matern, au lăsat posteritatei numeroase cugetări emotionante despre această comoară a spiritului național! De aceea am hotărît să dăm publicitatii, spre luare- și ținere-aminte de către lucrătorii BM "B. P. Hasdeu" (și, posibil, de către cititorii noștri) a cîtorva aforisme remarcabile din moștenirea filologică românească. Asadar, să luăm aminte: *Măsurariul civilizațiunii unui popor în ziua de azi e: o limbă sonoră și aptă de a exprima prin sunete noțiuni, prin sir și accent logic cugete, prin accent etic sentinete* - Mihai Eminescu, *Limba este însăși floarea sufletului etnic al românilor* - iarăși Mihai Eminescu, *Limba este carteala nobilă a unui neam* - Vasile Alecsandri, *Limba este întiuil mare poem al unui popor* - Lucian Blaga.

Nu au cedat însă nici o dată graiul strămoșesc, pentru care au luptat cu multă viteză, cu nu mai puține sacrificii. După un veac de ocupație rusească – la începutul secolului XX, apoi după încă 50 de ani de ocupație sovietică – la sfîrșitul anilor '80, basarabenii nu au făcut decât să confirme acest adevăr. Lupta lor pentru demnitatea națională, pe care au identificat-o, de cele mai multe ori, cu limba română, a culminat, pentru o fază a istoriei contemporane, la 31 August 1989. Poate de aici și atitudinea cu totul deosebită, marcată de piosenie, a basarabenilor, fată de această zi, devenită – caz extrem de rar, dacă nu unic pe harta etno-culturală a lumii! – sărbătoare națională, ridicată, concomitent, încă din acel an istoric, și la rang de sărbătoare oficială.

Cu regret, în ultimii ani, această zi cu adevărat măreată este tot mai mult neglijată, trecută cu vederea – de oficialități, dar și de unii conaționali. Menționăm cu sinceră bucurie, că bibliotecarii nu se înscriu pe această orbită a unei nepermise in-

Scrie undeva Mihai Eminescu că românilii, de-a lungul istoriei lor milenare, s-a întîmplat să cedeze cotropitorilor străini cetăți, codri, pămînturi...

diferențe, a apatiei și neglijării. An de an, angajații BM "B. P. Hasdeu" organizează și realizează cele mai diferite și mai ingenioase, captivan-

te manifestări consacrate lui 31 August – Ziua Limbii Române, astfel contribuind plenar la a tine mereu treză conștiința națională și memoria colectivă.

Și în anul curent ei au găsit o modalitate – subliniem: originală și eficientă – de a sensibiliza orășenii că avem o limbă frumoasă și bogată, în care, de-a lungul a cinci secole, s-a scris o literatură valoroasă. În ziua de 31 August, pe Aleea Clasicilor din Grădina Publică "Ştefan cel Mare și Sfint", chișinăuenii au putut vizita o serie de mini-expozitii de carte, dedicate fiecărui din maeștrii cuvîntului românesc, învesniți în bronz aici, în acest parc devenit nu pur și simplu unul istoric, ci un adevarat loc de pelerinaj pentru cei ce-si iubesc limbă maternă, simt și pretuiesc valorile literar-artistice naționale.

Astfel, Sala de lectură a Sediului Central al BM "B. P. Hasdeu" a prezentat o expoziție de carte la bustul lui V. Alecsandri. Oricine se interesează de opera și de personalitatea bardului de la Mircești, "acest rege al poeziei", avea la dispoziție o colecție impresionantă de documente, multe inedite. Centrul Academic Internațional Eminescu, fireste, a fost prezent cu o variată expoziție de tipărituri de și despre M. Eminescu. La busturile lui Al. Hajdeu și al lui B. P. Hasdeu, la fel de firesc, au expus cărți cercetătorii de la Centrul de hasdeulogie al BM. Alți clasici, de pină la Alecsandri și Eminescu, au fost prezentati prin cărți și documente, după cum urmează: N. Milescu-Spatarul, C. Stamati, C. Negruzzi – Biblioteca "Ovidius", D. Cantemir – Biblioteca "M. Lomonosov", Gh. Asachi – Biblioteca "M. Ceachir"; filialele "A. Donici" și "A. Russo" au adus pe Aleea clasicilor cărți ale patronilor lor spirituali. Biblioteca "O. Ghibu" a onorat memoria lui Nicolae Iorga și pe cea a lui Mihail Sadoveanu, iar "Transilvania" a prezentat creația și viața a doi mari poeti ce au fost Octavian Goga și George Bacovia. Memoria lui M. Kogălniceanu și cea a lui T. Arghezi a fost cinstiță de Biblioteca "Acad. Al. Sa-

harov", iar Biblioteca de Arte a prezentat creația lui G. Coșbuc. "Alba Iulia" a adus în atenția vizitatorilor creația lui L. Blaga și N. Stănescu, iar "Ştefan cel Mare" – pe a lui G. Călinescu și Mircea Eliade. Alte trei instituții de cultură și anume DOC al BM, "Maramureș", "Tîrgoviște" au reactualizat contribuțile scriitorilor Al. Mateevici, C. Stere și, respectiv, I. L. Caragiale.

Osteneala și spiritul de inițiativă al bibliotecarilor noștri au fost apreciate pe merit, mai mulți vizitatori exprimîndu-si nu numai interesul, dar și încîntarea pentru cărțile expuse pe standurile de lingă busturile clasicilor literaturii române. Ne-a fost dat să auzim cuvinte de laudă și de la unele personalități ale scrișului, culturii, științei și vieții sociale de la noi: acad. Mihai Cimpoi, Iulian Filip, Iurie Colesnic, Haralambie Moraru, Serafim Urecheanu, prof. univ. dr hab. Anatol Petrencu, Andrei Vartic și-a.

Sincere felicitări celor care au realizat această manifestare de cinstire a limbii române și a înalteștilor noștri.

V. IONESCU

Tabăra de lectură și agrement "Vara 2005"

*Tamara MALANETCHI,
șef oficiu, Biblioteca Publică "Alba Iulia"*

În activitatea *Taberei de lectură* de la Biblioteca Publică "Alba Iulia", în vara anului 2005 a dominat o atmosferă deosebită, un suflu nou, plin de creativitate, inspirație. Totul gratis mai multor factori.

În primul rînd, aş menționa participarea noastră la seminarele organizate de BM "B. P. Hasdeu" în cadrul Programului de instruire profesională – "Ora poveștilor" și "Lecturile verii". Gratia acestor seminare, care au avut loc în ajunul deschiderii *Taberei*, nemări orientat și am pus accent pe lectură (ce-i drept, am avut și copii care au fost dispusi să accepte acest program). Materialele promotionale elaborate de Departamentul Marketing și distribuite fiecărui participant ne-au fost de un real folos. Tinem să aducem multumiri și pe această cale organizatorilor seminarelor respective.

Un alt factor - schimbul de experiență, obținut de mine personal pe parcursul anului de învățămînt 2004-2005 în activitatea cu scolile cuprinse în programul "Biblioteca vine la tine cu prietenii", dar și cu cele din sector, m-a inspirat și m-a încurajat.

Și nu în ultimul rînd, cunoștințele și experiența acumulate în anii precedenți de către colectivul bibliotecii în activitatea cu copiii din tabără (suntem deja la a sasea ediție). De acum ne cunoaștem bine punctele forte și cele slabe, oportunitățile, riscurile și pericolele, nereușitele.

La Tabăra de lectură și agrement "Vara 2005" a Bibliotecii Publice "Alba Iulia" anul acesta am pus accentul pe categoria copiilor de vîrstă mică: 7 - 11 ani, multi dintre ei prieteni ai bibliotecii; prieteni fideli ai cărților.

Avînd atîtea surse de inspirație, menționate mai sus, am amenajat localul, așa cum îi stă bine unei case de gospodari cînd își primește oaspeții.

O ușă din antreu, transformată în panou publicitar, aducea la cu-

nostință tuturor celor ce veneau la bibliotecă cînd, unde, în ce mod avem de gînd să realizăm programul propus pentru Vacanța Mare. Pe un colț de cer instelat pluteau nourași de diferite culori vii care anunțau programul-ofertă: *Atelier de creație, Lecturi individuale, Lecturi cu voce tare, Concursuri, Teatru, Calculator, Jocuri, Video-filmoteca, Excursii*. Cîțiva nourași au fost lăsați liberi, ca mai tîrziu copiii să le completeze singuri, expunîndu-și dorințele, dar și să evidențieze activitățile sustinute în cadrul *Taberei* de vară și, intentionat "uite". Astfel ei au completat nourașii cu programe, precum *Ora poveștilor, Ore de lectură, Întîlniri cu scriitorii, Teatrul de păpuși*.

Un afiș de salut: **BUN VENIT LA TABĂRA "VARA 2005"** i-a întîlnit pe copii, invitîndu-i să-și lase autografele, toți grâmăjoară, uniti-prietenește.

Ca mai apoi, uniti-prietenește, deja în jurul cărtii, să incercăm să crescem, să cunoaștem, să gîndim, să căpătăm noi abilități.

Astfel, putem afirma, cu satisfacție, că participanții *Taberei* au avut parte, zilnic, de multă, multă carte: lecturi individuale, ora poveștilor, ora de lectură, precum și în cadrul activităților – teatru, teatru de păpuși, concursuri, întîlniri cu scriitorii.

Împreună am elaborat semne de carte în cadrul programului *Lecturile verii*. La *Orele de lectură* copiii au citit cărți cu voce tare, cei mai sfiosi fiind încurajați și îndrumati să persevereze. Aș vrea să menționez faptul că orice lucrare citită a fost comentată, copiii fiind antrenati în discuții asupra conținutului textului. Deseori o carte lecturată expresiv de către bibliotecar, discutată, "dezghiocată", a devenit ulterior obiectul mai multor lecturi individuale. Ca mai apoi, devenind scenariu, să se transforme, cu multă inspirație, în scenete-spectacole pentru teatrul cu păpuși, jucate cu

mult entuziasm de către copiii mai mari și mai mici.

Programul *Ora poveștilor* s-a bucurat de mult succes în rîndul copiilor. Abordat mai profund, cu mai multă inspirație și responsabilitate, influențat de cunoștințele acumulate la seminarul respectiv și tinând cont de recomandările propuse pentru acest program de BM "B. P. Hasdeu". Am selectat pentru această activitate carte-a-surpriză de la Salonul International de carte pentru copii, ed. a IX-a, *Templul Bunătății* de A. Silvestru, o carte minunată, accesibilă copiilor de diferite vîrste. Ne-am opriți, bineînțeles, asupra povestilor, cunoscute și mai puțin cunoscute, ale lui H. Ch. Andersen, regele basmului.

Ședințele, din cadrul acestei ore, s-au desfășurat într-o manieră originală, dinamică, captind atenția și concursul tuturor participanților, dezvoltându-le abilitățile de lectură, actoricești, de creativitate și imaginație.

Cei mai activi au fost menționati cu *Foi de Laudă* și semne de carte, care conțineau informații despre viața și opera lui H. Ch. Andersen și despre scrierile lui A. Silvestru.

Ne-a bucurat mult pasiunea unor copii pentru lectură, alții fiind ghidati atent, în așa fel încit putem afirma, că pe parcursul *Taberei* s-a făcut și multă lectură individuală. Majoritatea participantilor sunt într-adevăr prieteni ai cărților. Astfel, de la cei mai mici – trei prescolari, care au buchisit cu îndrăzneală cele mai "frumoase" cărți și reviste pentru copii – pînă la cei care au explorat universul encyclopediilor, descoperind o gamă de scriitori contemporani autohtoni. Mai mult decît atât, am avut și doi cititori-participanți la concursul "Cine cînteste mai multe cărți la Tabără?", care au reusit "să înghită" cu succes cele cinci volume *Harry Potter* de J. K. Rowling.

Lectura a fost susținută de victorii – concursuri, jocuri, înscenări de teatru. S-au acordat diplome, semne de carte, alte materiale promotionale elaborate de către noi sau primite în cadrul seminarelor.

Întîlnirile cu scriitorii au constituit

un capitol aparte. Studierea, cunoașterea selectivă a operei, comunicarea pe viu cu domniile lor au constituit din totdeauna un prilej de bucurie pentru copii.

În această ediție a *Taberei* i-am avut ca oaspeți pe scriitorii R. Plăiesiu, T. Știrbu și I. Turcanu. Copiii le-au pregătit surpize: recitaluri de poezie din creația acestora, scenete, mini-spectacole, teatrul de păpuși, dar și semne de carte cu informație despre opera și personalitatea scriitorilor respectivi.

O altă întîlnire deosebită a fost cea cu lucrătorii revistei *Natura*. Reprezentantul revistei, Lilia Curchi a realizat, în final, o *Oră de ecologie*, trezind interesul și admirarea copiilor.

Printre activitățile *Taberei* a fost prezent și **Atelierul de creație**, în cadrul căruia copiii au desenat în diferite tehnici, individual și în comun. În comun am realizat un sir de desene la cărțulia *Mârul de Aur* de I. L. Rosca, fostă participantă activă a *Taberei*. Au gîndit și au creat jocuri de masă, în care mai apoi s-au jucat.

Au improvizat cu multă inspirație și placere spectacole pentru Teatrul cu păpuși. Însă au fost provocăți și de a compune și culege la calculator texte-informatii despre activitățile din *Tabără*. Nu le-a fost ușor, dar dorinta de a le culege mai apoi la calculator, i-a incurajat și au reușit.

Calculatorul ramîne, de fapt, un factor important în atragerea copiilor la *Tabără*, în desfășurarea activității ei. Anul acesta mulți dintre participanții la *Tabără* au capătat deprinderi de a picta, a culege texte, a se juca. Participantii cu experiență, i-au asistat la cules texte, desen și jocuri la calculator pe cei nou-veniți, bucurindu-se împreună de succesele obținute.

An de an participantii *Taberei* se bucură de posibilitățile video-filmotecii noastre. În ediția curentă lista filmelor vizionate a fost completată cu trei episoade din *Harry Potter*, *Troia* și altele, spre satisfacția copiilor. Mulți dintre ei nu-și pot permite acest lux acasă.

Concursurile sunt și ele o modalitate

tate ce le permite copilloar să se lanseze, punindu-și în evidență capacitatele, abilitățile. De astă dată au fost propuse concursuri cu tematică variată: desen, teatralizări, literatură, geografie, flora și fauna planetei, creație populară orală, citire expresivă, dame, probe sportive. Ne-am străduit să oferim tuturor copilloar sansa de a se manifesta. Astfel unii dintre ei au frunzărî o sumedenie de enciclopedii pentru a-și organiza concursurile. Au selectat, au transcris, au prezentat. Nouă, colaboratorilor, nu ne rămînea decit să fim juriul și să acordăm premiile, care au și ele un rol important. Aș menționa **concursul de desen "Chișinău - orașul meu"**, care a adunat o multime de lucrări, cele mai reușite fiind menționate cu diplome și premii. Concursul, de fapt, s-a dorit să fie o continuare a concursului **"O provocare pentru cei mai buni"**.

Concursul **"În lumea poveștilor lui H. Ch. Andersen"** – cea mai reușită mască cu prezentare s-a transformat într-o adevarată sărbătoare. Copilloi au înscenat poveștile *Degetica*, *Mica Sirenă*, au adăugat eroi, au îmbrăcat măștile eroilor poveștilor lui Andersen, iar colegii lor trebuiau să ghicească eroii după străie și conversații.

Nu au lipsit jocurile: jocuri de masă pentru preșcolari și clasele primare, jocuri la covor, în curte, pe teren, în pădure. Dar și jocuri în baza lecturilor făcute, de exemplu **"Ghicește autorul"** – într-un buzunarăș sunt adunate cîte trei-patru poezii a șapte autori. Copilloi recunosc autorul, titlul poeziei. Într-un joc-concurs acest lucru a fost nu numai accesibil, dar și distractiv, copilloi participind cu

mult curaj și placere.

Anul 2005, declarat **Anul comunităților locale**, ne-a determinat să ieșim cu copilloi în oraș pentru a face cunoștință mai îndeaproape cu centrul municipiului, cu parcurile, monumentele istorice și cele de sculptură și arhitectură, edificiile instituțiilor de cultură, de conducere. Am făcut cîte o vizită la Departamentul Cultural, la Editura Cartier, la Biblioteca "Gh. Asachi" (filiala Bibliotecii Naționale pentru copiloii "Ion Creangă"), la Muzeul de Arte Plastice, la Biblioteca Națională.

Dacă e să vorbim de teatru, aș menționa că de astă dată s-a jucat mult-măt teatru. Copilloi s-au afirmat ca "actori", "regizori" și chiar "direcțori de teatru". Drept scenarii au servit fragmente din operele scriitorilor lecturați mai devreme. Spre sfîrșitul *Taberei*, copilloi au început să improvizeze, cu multă inspirație, ei însăși, scenarii, stîrnind admirarea și aplauzele spectatorilor.

Astfel, **Tabăra de lectură și agrement "VARA 2005"** de la Biblioteca Publică "Alba Iulia" a oferit copilloi-participanti sansa de a se descoperi, de a se cunoaște pe sine însăși, de a crea cu inspirație, de a se realiza în diferite domenii, a crește spiritual și moral, a comunica, a se distra și a-și organiza interesant și util timpul liber.

"Вместе с книгой мы растём"

Татьяна ИСКИМЖИ,
Библиотека им. И. Мангера

Новый проект Еврейской библиотеки им. И. Мангера под одноименным названием финансово поддержал Международный женский клуб в Молдове. Проект включает открытие читального зала для малышей от 1 года до 5 лет. В День защиты детей читальный зал принял первых своих посетителей. Веселые и радостные ребята, совсем не смущаясь окружения взрослых, с легкостью стали осваивать это сказочное пространство - листать книги, распечатывать коробки с играми и игрушками. На открытии читального зала выступила Роза Буш - представительница Международного женского клуба, которая подчеркнула, что благодаря реализации этого проекта, дети получили возможность "войти в сказочный мир книги".

Идея организации читального зала для этой возрастной группы детей возникла в результате социологического опроса родителей детей которых посещают программу "Мазал тов!" ("Будь здоров!").

Цель проекта - ранняя социализация, творческое и сенсорное развитие детей от 1 до 5 лет,

информационная работа с родителями, помочь в получении ранней "книжной прививки" для дальнейшей интеллектуальной поддержки ребенка, его творческого развития, личностных качеств. Основная категория участников - малыши от 1 года до 5 лет, их родители, бабушки и дедушки.

В рамках проекта формируется коллекция познавательных книг, интеллектуальных игр и игрушек для детей этой возрастной группы.

С детьми будут проводиться занятия по развитию речи, памяти, усвоению языка, расширению словарного запаса. Книжные выставки, двуязычные "Часы рассказа", громкие чтения, беседы по книгам, праздники книги - все эти мероприятия будут способствовать интеллектуальному, творческому развитию детей, воспитанию любви к книге и чтению. Ведь читающие дети - это читающая нация.

Для родителей создается коллекция книг по вопросам воспитания малышей. Взрослым, которым необходимо решить какие-то свои проблемы, предоставляются услуги библиониан, с которой они могут оставить ребенка на время. С детьми и их родителями будет работать психолог. Информационная поддержка детей и родителей будет осуществляться с помощью подготовки и издания рекомендательных и информационных листовок, книжных закладок, списков литературы, биографических обзоров и других форм работы.

Bibliotecarii români din țările vecine reuniți la Constanța

Tatiana COȘERIU,
director adjunct BM "B. P. Hasdeu"

Între 29 mai și 4 iunie 2005, timp de o săptămână, 18 bibliotecari din Republica Moldova, Ucraina, Serbia și Muntenegru au participat la un forum educational și cultural organizat de Institutul Cultural Român în colaborare cu Biblioteca Județeană Constanța. Institutul Cultural Român este o unitate de management cultural care are drept obiectiv promovarea culturii și civilizației române în țară și peste hotarele ei. Activitatea instituției este axată pe învățarea limbii române, perfectionarea cadrelor din domeniul culturii și învățământului, oferirea burseiilor de studii, activitatea editorială etc., etc.

A doua ediție a *Cursurilor de perfectionare pentru bibliotecarii din comunitățile de români din țările din jurul României* a avut un program productiv și calitativ. În cadrul prelegerilor și dezbatelor au fost abordate următoarele subiecte:

Legislația română de bibliotecă (prof. univ. dr. **Mircea Regneală**, director general, Biblioteca Centrală Universitară, București) – Legea bibliotecii, Legea privind constituirea, organizarea și funcționarea Depozitului legal de tipărituri și alte documente grafice și audiovizuale.

Cerinte noi ale informării bibliografice locale (Corina Apostoleanu, șef serviciu "Informare bibliografică. Informare comunitară", BJC) – selectarea și prelucrarea informațiilor din presa locală, introducerea în baza de date bibliografică locală a informațiilor despre personalitățile dobrogene, din sursele interne și externe, completarea datelor bibliografice ale personalităților dobrogene în modulul de bibliografie locală din soft-ul TINLIB.

Servicii de informații comunitare (Ionel Alexe, Centrul de Informare Comunitară, BJC) – baze de date comunitare, resurse Internet, consiliere comunitară, informație europeană, buletine informative despre viața economică, socială, culturală și turistică a Constanței.

Strategia națională de dezvoltare a bibliotecilor publice în perioada 2004-2007 (Adriana Gheorghiu, director adjunct, BJC) – achiziția documentelor, automatizare, informatizare, consorții.

Sociologia lecturii (Ionel Alexe, Centrul de Informare Comunitară, BJC) – barometru opiniei publice, studierea consumului cultural.

Descrierea și indexarea publicațiilor (Georgeta Petre, serviciul "Dezvoltarea și prelucrarea colecțiilor", BJC) – aspecte tradiționale și moderne în catalogarea și indexarea documentelor, principiile internaționale de catalogare, descrierea bibliografică a documentelor conform standardelor naționale, descrierea bibliografică a documentelor în regim automatizat, tehnici de indexare a documentelor, particularități de catalogare automatizată (iconografie, recenzie, expoziții de artă plastică), competențele personalului din domeniul catalogării și indexării.

Problemele managementului contemporan de bibliotecă (prof. univ. dr. Ion Stoica, Universitatea București, Facultatea de Filologie, Secția biblioteconomie și știință informatică) – scopul structurii info-documentare, elementele manageriale, componentele managementului de bibliotecă, competiția informațională, profilul intermediar al informației, cooperare, complexitate, costuri, condițiile managementului documentar, profilul profesiei de bibliotecari.

Pe lîngă activitatea informațională, cursanții au avut parte de excursii cu aspecte cognitiv-practice în spațiile bibliotecii găzdui - Biblioteca Județeană "Ioan N. Roman". E un local modern, funcțional, foarte confortabil, cu o suprafață de 6 900 mp, patru nivele, șase săli de lectură pe domenii cu cca 250 locuri, servicii de împrumut pentru adulți și copii, spații expoziționale, aulă de conferințe cu 160 locuri. Programul a inclus și un tur al orașului Constanța și vizitarea stațiunii Mamaia.

Participantii la cursurile de perfectio-nare au primit donații de carte repre-zentative din partea Institutului Cultural Român și Bibliotecii Județene "Ioan N. Roman". S-a dovedit, a căta oară, că nu există un dar mai de preț decât carte!... Și, desigur, valoarea acesteia sporește cind donatorii pun la dispozitie și informații pertinente. Multumim din suflet colegilor, confratilor de la Constanța pentru generozitate!

In acest context, cooperarea și par-tajarea experiențelor între specialistii info-documentari români a jucat un rol de-terminant pentru stimularea inovațiilor și extinderea serviciilor caracterizate prin

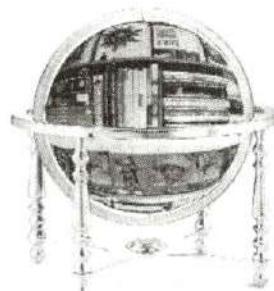
disponibilitate, accesibilitate și calitate.

Pentru informații suplimentare:

www.biblioteca.ct.ro - Biblioteca Ju-deteană "Ioan N. Roman".

www.icr.ro - Institutul Cultural Român.

 Institutul Cultural Român

Cursuri de perfecționare
pentru bibliotecarii
din comunitățile de români
din țările din jurul României

Ediția a II-a
Constanța, 29 mai – 4 iunie 2005
Biblioteca Județeană "Ioan N. Roman", Constanța

Noi intrări în BM - donații de la ICR

Banu, Georges. *Actorul pe calea fară de urmă : zile de teatru în Japonia / Georges Banu; ed. în română; trad. și postf. de Mircea Ghițulesu.* - București, 1995. - 191 p.

Iasanos, Magda. *Cînd îngerii cîntă=When angels sing : poezii și proză / Magda Iasanos; ed. și trad. de Laura Treptov.* - Iași, 1994. - 144 p.

Istoria Basarabiei de la începuturi pînă în 2003 / Ioan Scurtu, Dumitru Almaș, Armand Grosu s.a. - Ed. a 3-a, revăz. și adăugită. - București, 2003. - 606 p.: bibliogr.

Civilizația română în Dacia / coord. Mihai Bărbulescu; red. Vasile Sălăjan, Vasile Grunea. - Cluj-Napoca, 1997. - 262 p.: II., hărți.

De la fibră la covor / dr. Georgeta Stoica; Daniela Ligor; Mariana Docheru s.a. - București, 1998. - 223 p.: foto, II.

Chiriac, Aurel. *David Zugravu / Aurel Chiriac; pref. de Răzvan Theodorescu.* - București, 1996. - 91 p.: des., foto.

Donici, Leon. *Revoluția rusă : amintiri, schițe și impresii / Leon Donici; ed. îngrijită de Rodica Pandele; postf. de Ov. S. Crohmălniceanu.* - București, 1996. - 239 p.

Dima, Nicolas. *Călătorii spre libertate : întîlniri cu destinul / Nicolas Dima; trad. de Constantin Sfeatcu.* - București, 1993. - 428 p.

Alzati, Cesare. *În inima Europei : studii de istorie religioasă a spațiului românesc / Cesare Alzati; ed. îngrijită, trad. și bibliogr. de Șerban Turcus; postf. de I.-A. Pop.* - Cluj-Napoca, 1998. - 235 p.

În fața valului de resurse informaționale

*Elena ROȘCA,
director, Biblioteca Publică "Alba Iulia"*

Peninsula Crimeea, așezată aproape exact la mijloc pe o linie imaginată între ecuator și Polul Nord, pare a fi o frunză de viață de vie, plutind pe mare. Muntii Crimeii, nu prea înalti, se întind de-a lungul mării aproximativ 180 kilometri și apără malurile Mării Negre de vînturile nordice reci, generând pe peninsula o climă subtropicală.

Crimeea este cunoscută prin superbe baze de odihnă, prin vinuri exceptionale, monumente istorice de o valoare inestimabilă. Destinele multor triburi și popoare s-au intersectat pe aceste pământuri.

Sudak este locul desfășurării conferințelor internaționale "Crimeea 2005", deja al nouălea an consecutiv. Amplasat pe malul Mării Negre, orășelul Sudak este un centru al viilor și vinurilor: sapte mari gospodării vinicole produc anual circa 20 mii tone de struguri de calitate superioră din care se produc vinuri de desert originale. Tot aici se cultivă trandafiri, levăntică, salvie din care se produc uleiuri eterice. O parte din producția fabricii de uleiuri eterice se exportă peste hotare.

Unul din cele mai impresionante și cunoscute monumente istorice din Crimeea este cetatea Sudakului, ce păstrează amintirea timpurilor și popoarelor, care au trecut pe aici – greci, armeni, hazaři, karaimi, turci, italieni, ruși...

Cea de-a XII-a Conferință Internațională "Crimeea 2005", cu genericul *Bibliotecile și resursele informaționale în lumea contemporană a științei, culturii, învățământului și businessului* și-a desfășurat lucrările în perioada 4 - 12 iunie curent. La lucrările ședintei în plen a conferinței au participat reprezentanți de la ministerele Învățământului și Culturii din Ucraina și Bielorusia, Ministerul Ecologiei și Duma de Stat ale Rusiei, Primăria și Directia Generală a Com-

plexului de odihnă "Sudak", specialiști în domeniul biblioteconomiei etc. Lucrările propriu-zise ale conferinței s-au desfășurat în 14 întuniri pe secțiuni, 9 seminare, 7 mese-rotunde, 6 conferințe anuale, prezenteri de companii, programe electronice, edituri, agenții, precum și alte activități. În cadrul lor, circa 1300 bibliotecari, manageri, directori de biblioteci și agenții, ingineri tehnologi, redactori literari, ziaristi, programatori, economisti, președinti de companii s-au întinut în discuții, dezbatere, schimb de idei, experiențe, lansări și prezenteri de documente, biblioteci electronice, programe inovaționale, publicații tradiționale și electronice, echipamente și tehnologii informaționale. Discuțiile din cadrul conferinței s-au axat în principal pe tehnologiile informaționale avansate, digitizarea colecțiilor de biblioteci, dezvoltarea resurselor și a bibliotecilor electronice, accesul publicului la colecții și baze de date electronice, programe de securitate și restaurare a colecțiilor electronice, comunicarea electronică.

Personal, m-am interesat mai multe teme din cadrul întunirilor conferinței. Voi încerca să-mi dezvălu împresile.

Astăzi tot mai des se face uz de termenul "biblioteci electronice". În cadrul secțiunii nr. 3 *Bibliotecile electronice și tehnologiile Internet*, am participat la lucrările unei ședințe la care au avut loc dezbatere aprinsă privind digitizarea colecțiilor, drepturile de autor, accesul la colecții, depozitarea și securitatea "bibliotecilor electronice", directive și perspective de cooperare a bibliotecilor electronice din Rusia, noi proiecte și programe de digitizare și securizare a colecțiilor etc.

M-am interesat și la lucrările seminarului *Securitatea și protecția colecțiilor de bibliotecă și a informației*. Problemele cu

care se confruntă bibliotecarii din Rusia, Ucraina, Bielorusia și alți participanți la seminar tîn de sistemele automatizate antifurt pentru biblioteci, utilajul special al diverselor companii, precum "ProSoft-M" pentru scanarea și arhivarea documentelor, elaborarea arhivei electronice a referatelor de disertatîi în domeniul științei și tehnicii – modalitate de optimizare a colecțiilor de bibliotecă, securitatea și promovarea colecțiilor bibliotecilor publice pe suport netraditional și alte asemenea.

Personalul de bibliotecă, specialitatea și studiile - a fost tema mesei-rotunde din cadrul secțiunii nr. 6. Cei intruniti în sedință, profesori universitari, bibliotecari cu vechime de muncă și cu experiență avansată, directori de biblioteci etc., au vorbit despre problema cadrelor bibliotecare din localitățile de unde vin, preponderent, Rusia și Ucraina. Un specialist bun la zi în bibliotecă este problema nr.1. Cerintele de muncă și studii se dezvoltă continuu, dar motivația – mai puțin. Bibliotecari specialiști care ar satisface cerintele unei biblioteci moderne, de fapt, lipsesc. Studiile profesionale, studenții, profesorii calificați, repartizarea tinerilor specialiști și multe alte probleme, asemănătoare cu ale noastre, alertă lumea bibliotecară. Cu toate acestea, în bibliotecile mari din Rusia, Ucraina, Bielorusia, Kazahstan munesc mulți ingineri tehnologici, programatori și alți specialiști în afara domeniului.

Secțiunea nr. 8, în cadrul căreia s-a pus problema **Informației ecologice și culturii ecologice**, m-a interesat îndeosebi. Problema există de mult și în bibliotecile noastre. Sistematically ne ciocnim de lipsa informației despre ecologie la noi acasă și nu numai, nemaivorbind de lipsa culturii ecologice. Curiozitatea față de situația respectivă în alte regiuni m-a determinat să participe la lucrările unei mese-rotunde din cadrul secțiunii **Rolul și locul bibliotecii pentru copii în oferirea informației ecologice. Funcțiile informaționale ale bibliotecilor pentru copii**. Aici s-a prezentat

o comunicare specială - **Cultura ecologică: surse de asigurare a activității în condițiile bibliotecii pentru copii**, de către Biblioteca regională pentru copii Lipetsk, Rusia. Apoi s-a trecut la discuții, dezbateri pe marginea comunicării, abordîndu-se și alte probleme, precum elaborarea bazelor de date "Informare ecologică", eficiența programelor și proiectelor implementate de bibliotecile din Rusia și Ucraina privind informarea ecologică și cultură ecologică. Problema lipsei informației și culturii ecologice este evidentă și la ei, dar pentru rezolvare se propun programe de cooperare între biblioteci, orașe, regiuni, organizarea bazelor de date electronice locale și regionale etc. Satisfăcută de cele auzite acolo, m-am gîndit să încercăm un program de colaborare în vederea elaborării unei baze de date tradiționale cu revista *Natura* și cu *Misarea Ecologistilor*, care i-ar motiva pe aceștia din urmă să contribuie la completarea colecțiilor bibliotecii noastre cu tipăriturile lor, astfel, extinzind posibilitățile publicului cititor la un acces mai larg privind informația ecologică.

Ziua editurilor Elsevier, din Amsterdam, Olanda – genericul unei activități speciale din cadrul conferinței – a pus

în discuție aceleasi probleme ale colecțiilor electronice, dar de astă dată e vorba de o colecție electronică a editurilor și nu a bibliotecii. Filiala Elsevier din Moscova a venit cu date statistice privind piața mondială a publicațiilor științifice, sistematizate după țări, edituri, autori, dar și cu o prezentare a produselor electronice ale editurii: sisteme de căutare Scirus și Scopus, baza de date

a textelor complete pe ScienceDirect (cuprinde 60 encyclopedii electronice și circa 200 dictionare), baze de date bibliografice prin exemplul Beilstein Crossfire/Embase/ EV2, colecții textuale retrospective prin Cell Press, sisteme de bibliotecă prin Encompass etc.

La lucrările secțiunii nr. 12 *Copiii, calculatoarele și Internetul: problemele lecturii și cultura informațională prin prisma școlii și a bibliotecii*, organizată în deplasare la Starîi Krim, am participat cu comunicarea *Rolul bibliotecii publice în integrarea socio-culturală a copiilor în comunitate*.

Comunicarea mea a tinut să informeze asistența despre programele și proiectele pentru copii în plină activitate la filialele BM "B. P. Hasdeu" (în special la *Transilvania, Ițic Mangher, Traian, Lesia Ukrainka, Cricova, Alba Iulia*). Mai amânuntit m-am oprit, desigur, la activitatea Taberei de lectură din cadrul bibliotecii *Alba Iulia*, care a trezit un deosebit interes printre bibliotecari preoccupați de copii, provocând dezbateri aprinse în jurul activităților și programelor de socializare a copiilor. Ni s-au pus întrebări diverse, unele neasteptate: *De ce biblioteca își asumă o sarcină atât de mare care nu-i aparține? De ce nu scoala? Cine finantează? Nu distrug copiii computerele? Cum procedăm dacă vin mai mulți copii? Ce zic părintii? Cine sunt sponsorii?* etc.

În timp ce prezintam comunicarea, cu mari emoții, presată de timp, bariera lingvistică și dorinta de a transmite ascultătorilor mesajul scontat cit mai exact și pe înțelesul tuturor, colega de la Biblioteca Națională pentru copii "Ion Creangă", Chișinău, Eugenia Bejan, explica unui grup de bibliotecari de ce o tabără de lectură la bibliotecă, cum funcționează, ce-și propune și ce realizează, cum se descurcă bibliotecari și... de ce nu alte organizații, scoala dar biblioteca publică? Dinsa le explica convingător, că prin acest program și alte asemenea biblioteca publică participă la socializarea copiilor sau integrarea celor din familii vulnerabile în egală măsură cu semenii lor. Or, aceste programe sunt modele preluate din bibliotecile americane și nu numai, care participă activ la integrarea socio-culturală a copiilor

din categorii speciale în comunitate. Multumesc mult colegiei mele pentru sprijin în răspunsurile la întrebări. Discuțiile pe marginea comunicării mele au continuat și în pauză. Dat fiind faptul că ședința noastră se desfășura în incinta unei școli, pedagogii prezenți în sală au salutat aparte intervenția bibliotecii publice în viața copiilor și s-au interesat îndeaproape de activitatea taberei și colaborarea cu școala, ONG-uri, administrația publică locală etc. Am prezentat comunicarea în Power Point, am luat și lucrări ale copiilor, să le demonstreaz, dar nu am reusit să le expun pe o masă pusă la dispoziție, că acestea au început să dispară. Lumea a împărtit tot ce era expus, indiferent dacă înțelegea textul materialelor sau nu. Au impresionat semnele de carte elaborate de către copii la computer, revista *Bobostar*, ghidul metodic elaborat de biblioteca "Lesia Ukrainka".

În seara aceliei zile discuțiile cu colegii de breaslă din diverse localități ale Ucrainei și Rusiei s-au încheiat tirziu. Am constatat: activitatea practică a bibliotecilor, comunicarea vie dintre bibliotecar și utilizator, programele de socializare a copiilor, în special, schimbul de experiență vizind activitatea practică a bibliotecilor este și va rămâne un factor foarte important și la zi peste mulți ani.

Schimbul de informații, idei, adrese, cărți de vizită, propunerii și sugestii pentru îmbunătățirea organizării altor ediții ale Conferinței, marea transparentă, soarele generos - toate au completat sederea noastră acolo.

Faptul că am participat la lucrările acestei conferințe îl datorez în deplină măsură administrației BM "B. P. Hasdeu", care m-a delegat și m-a susținut financiar. Multumesc mult și, la rînd meu, voi încerca să implementez mai multe idei și sugestii, cu care am venit din Crimeea - în activitatea de fiecare zi a bibliotecii, dezvoltindu-le pe parcurs în programe speciale.

În cazul în care cineva se interesează de amânunte privind desfășurarea, mesajul participantilor la acest forum al bibliotecarilor, comunicările sustinute în cadrul conferinței, alte informații le puteți accesa pe site-ul <http://www.gpntb.ru>

Precuvîntare: Sadoveanu la Chișinău

Vlad POHILĂ

Se împlinesc, la începutul lunii noiembrie, 125 de ani de la nașterea lui Mihail Sadoveanu – un nume cu larg răsunet în literatura noastră, autor a peste 100 de volume: romane, povestiri, nuvele, eseuri, note de călătorie etc. Când G. Călinescu i-a atribuit calificativul de „Ştefan cel Mare al literaturii române”, s-a referit, fără doar și poate, și la acest aspect: aria principală a preocupărilor de creație ale lui Sadoveanu a vizat Moldova istorică, între granile pe care le-a întărit și le-a apărat slăvitul voievod, iar în multe cazuri personajele sale au acționat și în epoci assimilate sau tangențiale memorabilei domnii a lui Ștefan.

Însă nu numai de Moldova veche s-a interesat Mihail Sadoveanu, și nu numai de acea parte a Principatului moldovenesc ce se unise în 1859 cu Muntenia, punind astfel temelia României moderne. Să ne amintim, bunăoară, de „Neamul řoimăreștilor”, roman a cărui acțiune se desfășoară, la vreo sută de ani după moartea lui Ștefan cel Mare, în luncile rîurilor Moldova și Siret, dar și în codrii Orheului, în văile din jurul Lăpușnei... Ca și mulți alii redutabili intelectuali români, M. Sadoveanu nu a putut accepta ruperea de la trupul său, în 1812, a Moldovei de Est, numită sub stăpînirea rusă Basarabia.

Nu știm exact de „preocupările basarabene” ale lui Sadoveanu la 1906, de exemplu, cind Nicolae Iorga nu scria altfel decât „Basarabia noastră”. Iată însă că la numai doi ani după Marea Unire din 1918, la Chișinău apare o cărtulie intitulată „Povestiri pentru moldoveni”, alcătuită de marele prozator român special pentru basarabeni. În România întregită M. Sadoveanu a vizitat de mai multe ori plaiurile noastre, scriind note de drum deosebit de călduroase (a se citi cărțile „Drumuri basarabene”, „Tara de dîncolo de neguri” și a.).

După cum povestea prozatorul și traducătorul Al. Cosmescu (parțial în eseul „Întîlnire cu Maestrul” // „Maiștri și învățăcel”, – Chișinău, 1979, dar mai ales prin viu grai, în discuții particulare), care a avut norocul de a sta de vorbă cu M. Sadoveanu, în anii de regim comunist Maestrul s-a interesat de destinul literelor și al limbii române în Basarabia. Încă la începutul anilor '50 ai sec. XX, prin niște intelectuali evrei cu școală românească, stabiliți cu traiul la Moscova, Sadoveanu i-a îndemnat, de mai multe ori, pe poetii de la Chișinău să nu se limiteze la nivelul lingvistic și estetic al unor poeți români considerați aici „de ai noștri” – Al. Donici sau C. Stamat; ci să se orienteze spre niște modele superioare (Eminescu, Coșbuc, Goga, Minulescu, Bacovia, Pillat, Barbu, Blaga...). A susținut îmbunătățirea (de fapt, „detransnistrizarea”, respectiv românizarea) normelor ortografice și ortoepice la Chișinău, în 1956-1957, a salutat apariția gazetei „Cultura Moldovă” („Literatura și arta” de astăzi) și amenajarea Aleii Clasicilor în grădina publică centrală a capitalei basarabene. Se spune că, apelând la autoritatea scriitorului Ilia Ehrenburg, care avea trecere la Kremlin, M. Sadoveanu a contribuit la lansarea primelor schimburi culturale pe linia București-Lași-Chișinău: turnee ale unor trupe de teatru și ale unor cîntăreți, expoziții de artă plastică, punerea în vînzare de cărți românești la Chișinău, Bălți, Orhei, Soroca...

Însă chiar și fără aceste incontestabile merite – de care publicul larg a aflat relativ recent – Mihail Sadoveanu a fost mereu deosebit de apropiat sufletului basarabean. Articolele inserate la rubrica „Sadoveniana”, se doresc a fi o dovedă în plus a acestui atașament al nostru. Totodată, ele constituie un omagiu celui care ne-a oferit un model de excepțională valoare: fiind sută la sută moldovean, M. Sadoveanu a fost, în același timp, un român sută la sută.

Pe urmele Maestrului, la Fălticeni

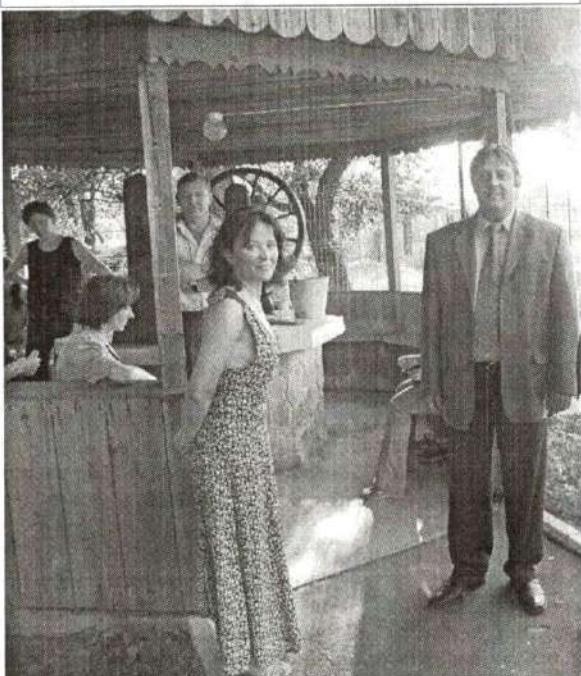
Există în lume localități remarcabile prin legătura ce o au cu o anumită personalitate, cu un eveniment, cu un fenomen sau o legendă. Orașul *Verona* din Italia se identifică – nu-i aşa? – cu tulburătoarea poveste de dragoste ce i-a avut protagonisti pe Romeo și Julieta. *Austerlitz* este o oarecare comună din Moravia (Cehia), dar ea a rămas în istorie prin una dintre cele mai răsunătoare victorii ale lui Napoleon Bonaparte. Moșia *Iasnaia Poliana* este la fel de cunoscută printre bibliofili, ca și niște titluri de glorie ale literaturii ruse (*Război și pace*, *Anna Karenina*, *Învierea...*). Satul francez *Barbizon*, și o pădure de alături, numită *Fontainebleau*, au intrat pentru totdeauna în istoria picturii moderne: aici s-a născut fenomenul numit *plein air*, aici s-a pregătit terenul pentru lansarea uimitoarei mișcări a impresioniștilor...

Asemenea așezări există și în preaj-

ma noastră: *Putna* lui Stefan cel Mare, *Călugărenii* lui Mihai Viteazul, castelul *Bran* al lui Vlad Tepeș (Dracula); *Ipotești* lui Eminescu, *Humulești* lui Ion Creangă, *Mircești* lui Alecsandri, *Vălenii de Munte* ai lui Nicolae Iorga, Hobița lui Brâncusi, *Lancrămul* lui Blaga, *Păltinișul* lui C. Noica... Însă far-mecul unor localități mai mici, interesul pentru ele nu trebuie să fie asigurat obligatoriu de prezenta unei personalități. *Voronețul* e celebru prin mănăstirea de aici, prin biserică ctitorită de Stefan cel Mare, însă, nu mai puțin – prin albastrul cela enigmatic al vopselelor de pe ziduri... Și, firește, prin două scrieri de căpetenie ale limbii române în proces de cristalizare: *Codicele Voronetean* și *Psaltirea Voroneteană*. *Reghin* este "orasul viorilor româneni". *Codla* – orașul florăriilor. *Borsec* – al apelor minerale de calitate aleasă... Iată că am și întocmit o listă de localități românești faimoase, impresionante, memorabile. Dar sirul acestor așezări e cu mult mai lung, deschis mereu pentru noi surprize, noi emoții...

În vara lui 2005 am avut prilejul să descoperim și noi, în dreapta Prutului, o localitate ce impresionează din mai multe puncte de vedere. *Fălticeni*. Un oraș de "calibrul" Sorocii sau al Orheiului, dar la sigur mai aranjat, mai bine gospodărit. Cu certitudine mai tîhnit, mai blind. Cu locuitori deosebit de binevoitori și așezati – despre ei merită să vorbi aparte și vom face-o neapărat, ceva mai jos. Aveam înmagazinat acest toponim, Fălticeni, încă de pe timpul primei lecturi a *Amintirilor din copilărie* ale lui Ion Creangă. Mai retinusem că aici a stat un timp Mihail Sadoveanu... Dar cîte alte

La fintina lui Sadoveanu

personalități și-au legat destinul de acest tîrg: omul de teatru Matei Millo, Mihai Cuciureanu (1819-1844), un poet a cărui moarte cumplită, prematură, a fost deplinsă de Alecu Russo, T. V. Stefanelli, cel care ne-a lăsat amintiri pe cît de amânuntite și obiective, pe atît de emotionante despre Mihai Eminescu, folcloristul Artur Gorovei (famoasa revistă *Sezătoarea*), Nicu Gane (cartea de biografii romântate *Trecute vieti de doamne și domnите...*), scriitorii N. N. Beldiceanu (a tipărit, printre altele, în 1922, carteau *Între Prut și Nistru: Note din Basarabia*), Anton Holban, Nicolae Labis, Aurel G. Stinu (a cărui personalitate a fost readusă la noi de Iurie Colesnic, în *Basarabia recunoscută*)... Sî, desigur, Lovinesceni: Eugen Lovinescu, Horia Lovinescu, și Vasile Lovinescu - "trei, Doamne și toti trei" cu merite remarcabile, specifice, în literatură română. Iertată să ne fie sincopa pe care o facem... firește, ar mai merita mulți fălticeneni să completeze această listă, unii rămași cumva în umbra ignorantei noastre sau a grabei cu care trecem pe lîngă împlinirile altora: de pildă, Fălticenii au dat un foarte mare specialist în oceanografie... sau, un profesor din acest oraș a "construit", cu propria-i imaginatie și pe cheltuială proprie, două globuri pămîntesti, unul al uscatului și altul al apelor, și ceva similar, credem, nu mai poate fi văzut în altă parte a Terrei!

Aceste și alte informații captivante (unele chiar impresionante, sau spectaculoase!) le-am putut afla în iulie a.c., ca invitat-participant la *Zilele municipiului Fălticeni*, axate pe *Hramul orașului*, care se tîne de *Sf. Ilie*. O suită bine gîndită de manifestări culturale a asigurat, de-a lungul unei frumoase săptămîni de iulie, municipiului Fălticeni și locuitorilor lui, o atmosferă

relaxantă, deosebit de agreabilă, cu numeroase elemente și momente instructive, cognitive, de desfăștare estetică. A fost, în aceste zile, un aflux sporit spre centrele culturale din municipiu: Galeria oamenilor de seamă (pe care i-am prezentat sumar, mai sus, fără a vrea asta! oricum e mai bine să ascultă povestirea ghidei de acolo, dna

Dorina Buhan), Muzeul apelor (ghid *Dana Tofan*), Biblioteca Municipală "E. Lovinescu" (director dna *Nicoleta Hușinaru*), unde am putut vedea și o expoziție de tablouri ale pictoriței *Suzana Făntânaru* etc. Am mai vizitat și o expoziție de artizanat, am asistat la cîteva lansări de carte (*Roboti cu destinații speciale*, de dr. ing. *Vasile Davidel* – București: Editura Curtea Veche, 2003), la premiera unui film documentar despre o temerară expediție pe "cel mai repede rîu" din această zonă – Bistrița (conducător al expediției și realizator al filmului: prof. *Călin Dănilă*, cunoscut la Fălticeni – și nu numai – și ca mester cioplitor în lemn). La Palatul de cultură s-au dat mai multe spectacole muzicale, dar nu putem să nu amintim de prezenta cintăretului *Grigore Leșe*, de implicarea artistică a formației "Ştefan Vodă", de la Căpriana, condusă de *Tudor Ungureanu*, bine cunoscut la noi încă din anii 1988-1991, și de spectacolul oferit de cîteva fanfare și tarafuri, care, după observația redutabilului critic literar *Theodor Codreanu*, "făceau legătura dintre pămînt și cer".

Pentru noi, basarabenii, centrul de atracție "numărul unu" la Fălticeni, a fost, totuși, *Casa memorială Mihail Sadoveanu*... Maestrul a trăit în această "casă din deal" în anii 1909-1918, aici a scris mai multe proze remarcabile, inclusiv *Neamul Șoimăreștilor*. Am amintit special de acest roman, pentru că programul Zilelor municipiului Fălticeni includea și lansarea

a două cărți ale unui basarabean cu nume "sadovenian", *Vasile Soimaru*, dr. conf. univ. la ASEM: monografia *Neamul Soimărestilor: 500 de ani de istorie* (coautor: dr. Al. Furtună, Chișinău: Editura Prometeu, 2003) și albumul *Poeme în imagini* (Chișinău: Editura Prometeu, 2004).

E bine să se stie că Fălticenii au o impresionantă salbă de prezente sadoveniene. Piața centrală a orașului se numește... *Nada Florilor!* La o periferie, am trecut pe lingă o *Dumbravă Minunată...* Dar împrejurimile Fălticenilor! La nici o oră de mers se află Verșenii, satul natal al mamei Maestrului, alături se află Pașcanii, la mijloc de drum e satul Soimăresti, la o margine de autostradă – *Hanu Ancuței* etc., etc. La Casa memorială Sadoveanu ne-am referit deja, dar ne simtim obligați să amintim și numele celor care asigură viabilitatea acestei instituții de cultură. *Ana Nazarov*, directoarea, o tinără pe cit de documentată și pasionată în materia "Viața, creația și vesnica lui Sadoveanu", pe atât de fermecătoare: parcă ar fi coborit dintr-o proză sadoveniană, cu dulci și înțelepte domnite (ce suris!... ce ochi albaștri!...) – am impresia că mulți vizitatori vin la muzeu (măcar) încă o dată pentru a o vedea pe Ana!. Apoi, "meșterul" *Dan Baltazar*, o achiziție scumpă a acestui muzeu, căci este un specialist poli-funcțional, capabil să facă și designul afișelor, și amenajarea sălii, iar de e cazul – să pună la punct și imaginea, și coloana sonoră, și starea de spirit generală pentru vreo manifestare. Tocmai datorită *Anei Nazarov*, lui *Dan Baltazar* și lui *Cornel Monoranu*, director administrativ și pentru cultură la Primăria Fălticeni, a fost posibilă includerea în programul Zilelor municipiului Fălticeni a lansării cărților din Basarabia.

...și era o seară splendidă de iude... În fața *Casei Sadoveanu* s-a adunat neasteptat de multă lume. Emoțiile debordau... poate cel mai mult se emoționa gazda manifestării – *Ana Nazarov*, dar nu mai puțin și protagonistul serii, *V. Soimaru*. Asistența a fost surprinsă să afle că printre

participanți se găsesc numeroși Soimăresti, rude de gradul cinci, săptă, opt, nouă!... de ale lui V. Soimaru, descoperite în anii 2001-2003, în procesul pregăririi monografiei genealogice *Neamul Soimărestilor: 500 de ani de istorie: Maria și Mitrică Soimaru* din Piatra Neamț, originari din Verșeni; *Lili și Costel Avram*, și ei din Verșeni, acum domiciliați la Petroșani, jud. Hunedoara; *Inv. Agripina și prof. Vasile Preutu*, din Soimărești, sat din lunca râului Moldova, "teleportat" de imaginația artistică a lui M. Sadoveanu, în *Neamul Soimărestilor*, în codrii Orheiului; *prof. Ion Părlea, Inv. Gheorghe Părlea*, autorii monografiei satului natal, și *prof. Ioan Beleu* – toți din Miroslăvesti, comuna ce se numea cîndva Năvrăpești, Năvrăpescu fiind numele unui oștean căruia, potrivit legendei, Domnitorul l-a schimbat numele în Soimaru. "Delegatia" basarabeană a fost calificată de fălticeneni ca una de-a dreptul solidă – l-au însoțit pe V. Soimaru scriitorul *Nicolae Rusu* și subsemnatul, dar și trei invățăti de vază: *prof. Aurel Saulea*, doctor în medicină, ex-deputat în Parlamentul de la Chișinău, *Ion Caliniuc*, membru al Academiei de astronomică din Rusia, *prof. Anatol Rotaru*.

Cu basarabenii a venit la Fălticeni și un distins cuplu de la Huși: dna *prof. Lina* și dl *prof. dr. Theodor Codreanu*, autor a peste 20 de volume de critică și istorie literară, dintre care cinci volume sunt dedicate operei și vietii lui Eminescu. Nu a fost trecută cu vederea nici prezența la manifestare a reporterului *Daniel Drăgoi* de la Radio Kiss-FM, care a asigurat asistență mediatică a manifestărilor culturale din cadrul *Zilelor fălticenene*.

La lansarea cărților s-a vorbit emotionant și sincer, cu multă dragoste pentru frumosul românesc și pentru Basarabia. Zău, ar merita cite un rezumat fiecare luare de cuvînt! Ne limităm, totuși, la cîteva nume: Ana Nazarov, Theodor Codreanu, Nicolae Rusu, Aurel Saulea, V. Preutu... Dl inv. Gh. Părlea a prezentat un adevărat eseu despre cărțile lui V. Soimaru. Dovadă a calității acestei

expuneri este și inserarea ei într-un număr recent al publicației chisinauiene *Literatura și artă*. Am auzit impresii favorabile despre lansare și de la dl prof. univ. dr. **Aurel Buzincu**, de la Inspectoratul Județean Suceava, prezent și el în acea seară, de la poetul **Alexa Pașcu**, bancher. Si a încununat prestația acestei "serate culturale" luarea de cuvânt a primarului de Fălticeni, dl **Vasile Tofan** care, printre altele, a sugerat ca pe viitor să fie intensificate schimburile de valori de pe cele două maluri ale Prutului.

Vizita la Fălticeni, "pe urmele lui Sadoveanu", ne-a făcut să simțim cu o nouă intensitate opera acestui creator de seamă al literelor române. La un moment dat aveam impresia că – cel puțin în acele zile de Cuptor 2005 – toate drumurile noastre duceau spre acest oraș, spre spiritul sadoveanian. Chiar dacă, pe parcurs, am făcut și cîteva "devieri de la program". Si ce abateri am făcut! În primul rînd – la Muzeul de arte "Ion Irimescu" (director **Gheorghe Dăscălescu**). La ora cînd am venit la muzeu maestrul Irimescu, trecut de 102 ani, tocmai se odihnea, în casa-i de alătu-

ri. Ne-am multumit cu contemplarea miraculoaselor sale opere sculptate în marmură, bronz, alte materiale nu mai puțin îndărătnice. La Gura Humorului, pe lîngă atmosfera subliniat crenjană, am avut încă două adevărate revelații. Prima ne-a oferit-o Muzeul etnografic din localitate, și mai precis, gazda de acolo, dna **Elvira Romanicu**. Dacă e adevărat că omul sfintește locul, apoi dna E. Romanicu sfintește acest muzeu regional ieșit din comun! Apoi ne-a fost dat să admirăm excelenta producție poligrafică a unei edituri humorene: *Terra Design*, dirijită cu multă inspirație, dăruire și eficiență de dl **Marius Vasiliu**. Splendorile Bucovinei – priveliști de paradis, biserici, mănăstiri și mânăstiri... și ele parcă din rai, reînvie, în miniatură, în biroul maestrului M. Vasiliu!

De la Terra Design am luat drumul spre Voronet... Ca să ne întoarcem acasă, cu o escală la Soimărești, unde am auzit (și... am văzut!) vestea cea bună că dna inv. Agripina și dl prof. Vasile Preutu au isprăvit munca la monografia acestui sat legendar chiar și prin denumire...

Aspect de la lansarea, la Fălticeni, a cărților de la Chișinău

Traian BRAD, ocrotit de neuitarea noastră

"Pentru el biblioteca era mai mult decât acasă. În cei 15 ani petrecuți între bibliotecari a ars pentru cauza lor pînă la capăt, fără să se menajeze sau să facă rabat la calitate" (Călină Rețisan). Traian Brad. Bibliolog, manager al activității bibliotecilor, cu adevărat celebru. Om de mare cultură și, cum apreciază cei care l-au cunoscut îndeaproape - om de mare omenie.

La 31 August 2005 ar fi sărbătorit 60 de ani de la nastere. Posibil, tot la Chișinău, împărtășind cu noi bucurile și tristetele Limbiei Române, cea care ne leagă cel mai temeinic pe toți. Soarta însă a decis altfel, grăbindu-l, parcă, să ne părăsească, să plece prea repede de pe alte tărâmuri. A fost omagiat - și la Cluj, și la Chișinău, probabil și în alte părți, ca o personalitate marcantă a culturii românesti, dar deja ca una despre care se vorbeste - oricit de greu ar fi! - la trecutul ireversibil.

Meritele lui T. Brad - enorme, incontestabile -, sunt cunoscute și prețuite la noi nu mai puțin decât, bunăoară, cele ale pămînteanului său pe nume Onisifor Ghibu, alt luminător cu har, dar și de forță.

"... Traian Brad a adus cu el în bibliotecă nu doar dragostea lui aproape copilărească pentru miracolul cărții, ci și dorinta de a face bine printr-o colaborare permanentă cu toți ceilalți" (Irina Petras). Printr-o colaborare, de fapt - printr-o preocupare permanentă, frumos-obsesivă, ne-a făcut atât bine și nouă, românilor din stînga Prutului! A stat la leagănul deschiderii primelor biblioteci românesti la Chișinău și în provincia basarabeană. De numele lui, cu sonorități simbolice, este legată aducerea de acolo - aici a circa 100.000 de exemplare de carte - o avere al cărei preț crește pe an ce trece. A participat la organizarea acolo și aici a numeroase, impresionante și consistente manifestări culturale. De aici, a invitat acolo, la perfectionare, pentru documentare, în schimb de experiență etc. sute de bibliotecari și alți inteligențiali, incluzându-i în memorabile evenimente literar-artistice, organizând pentru ei neuitate clipe de relaxare sufletească.

Și la aniversarea a 60-a a lui Traian Brad la Chișinău au fost organizate mai multe manifestări omagiale, inclusiv de către BM și filialele ei. Biblioteca "Transilvania", cea mai strîns legată de amintirea luminosă a bibliologului ardelean, a pregătit un număr special al variantei de ziua a BiblioPolis-ului, adunind în paginile lui emotionante amintiri, reflecții, dialoguri și monologuri imaginare despre/pentru/cu Traian Brad. Impresionează lista celor care au dorit să-l omagieze: acad. M. Cîmpoi, dr. L. Kulikovski, Al. Rău, I. Hadârcă, I. Filip, V. Dumbrăveanu, L. Butnaru, C. Partole, dr. hab. prof. A. Petrencu, R. Rohac, P. Onciu, E. Rosca, C. Șatravcă...

Pentru a cinsti memoria celui care a fost, celui care rămîne pentru noi Traian Brad, revista noastră inserează cîteva crîmpeie de aducerî-amintire, însîrurate pe hîrtie de scriitorul Ion Brad, fratele omagiatului. Luminată fie-i mereu amintirea!

31.VIII.1945 - 8.VI.2002

I-a părut tare rău după viață...

*Ion BRAD,
scriitor, București*

...Mă grăbesc să notez doar câteva din prea multele gânduri și sentimente ce mă leagă de celălalt dispărut pe neașteptate, fratele meu Traian, administrator și organizator al perpetuării numei și operei geniului de la Lancrăm.

Când, în toamna anului 1953, o transportam pe mama Cornelia de la Cluj în satul nostru Pănade, știind că are un cancer generalizat și că în câteva zile sau săptămâni de chinuri groaznice, va închide ochii, ultimul și cel de-al optulea frate, Traian, avea atunci vreo opt ani. Bunicii îl izolaseră la niște vecini, ca să nu vadă ce se petrece cu mama în ultimele ei clipe de viață, când toti cei din jurul ei, ca și vecinii, umpluseră casa de plâns și vajete. El - am aflat mai târziu - îi întreba pe toți de ce plâng. Nu înțelegea încă ce înseamnă să mori. I-au trebuit, iată, aproape cincizeci de ani să-și dea seamă, răpus de cancer galopant la ficat, de ultimul adevarat existenței noastre pământene: ne naștem și murim!

Doar cu vreo două luni înainte, venise la București, pentru a nu știu câtă oară în cei vreo 15 ani de când i se încredințase conducerea Bibliotecii Județene "Octavian Goga" din Cluj-Napoca, ale carei griji îl trimiteau adeseori în Capitală. A locuit aproape întotdeauna la mine. Primul și ultimul dintre frați fiind, simteam amândoi că ne leagă și fluidul sufletesc al celorlalți frați împrăștiați de viață prin toată țara. În februarie, ultima sa călătorie bucureșteană, venise cu două scopuri: unul, mai urgent, să obțină, în proprietate pentru Societatea Culturală "Lucian Blaga", apartamentul preluat de stat după moartea soților Ioana M. Petrescu (fica marelui profesor clujean D. Popovici) și criticul și istoricul literar Liviu Petrescu, acestia neavând moștenitori. În acel apartament, închis până acum cu un lacăt greu, urmează să fiinteză, după câte am înțeles, un nucleu al Muzeului literaturii din Transilvania, inclusiv și documentele

strâlucitoare cărturari răpuși și ei (tatăl Ioanei, ea însăși și soțul său) încă tineri, de o boală la fel de nemiloasă. Deși observasem că e tot mai obosit, Ianu, cum îi ziceam toți, nu se plângea, alertă pe la cunoștințele sale binevoitoare de la toate institutiile competente ale Capitalei. Avea prieteni peste tot și până la urmă am aflat că și această aprobare sosise la Cluj în ziua când el n-o mai putea citi.

Era săritor din fire și cred că mulți scriitori participanți, de peste un deceniu, la Festivalul Internațional de poezie "Lucian Blaga", o pot sărbători. Ca să nu mai vorbesc de colegii săi, mai în vîrstă, dar mai ales cei tineri, din sistemul bibliotecilor publice.

Dar să ne întoarcem la Grecia, unde Traian ajunse în vara anului 1978, în fruntea unui ansamblu artistic clujean, invitat să prezinte spectacole în cadrul festivalului insulei Lefkada, din nord-vestul Epirului (numită de italieni **Santa Maura**). Acolo m-am dus și eu (după o vizită în Kefalonia și Ithaka) să onorăm, astfel, împreună, ziua noastră națională. Grecii, chiar și cei din orașele mici, cum am mai spus-o, știau să organizeze asemenea manifestări culturale, atractive pentru localnici și pentru tot mai numerosii turiști care-i vizitau. Excursia și întâlnirea aceea le voi evoca altă dată. Acum tin să amintesc doar faptul că, prietenos și săritor cu alții, Ianu mă ruga din când în când, uneori în scris, să sprinj și să am grijă de anumiți colegi sau amici ai săi care ajungeau în Grecia. Dintre aceste scriitori, am găsit acum doar una, datată Cluj-Napoca, 1.VIII.80. O reproduc, cu unele explicații în paranteză, la care mă obligă aceste zile triste. "Dragă Ioane, [deși cel mai mic, el îmi zicea pe nume, mă tutuia, cum n-o făceau toți frații ceilalți], în primul rând doresc să vă scriu [avea o caligrafie aerisită, limpă, elegantă] că suntem bine și sănătoși, ceea ce vă dorim și vouă. Felicia [Adriana, născută în 1973] a termi-

nat cu bine scoala, a luat premiul I, iar Nicoleta [soția] a mai terminat un an de facilitate [după Filologie, a studiat și Dreptul], acum în anul al V-lea și ultimul! Momentan suntem în concediu, dar nu ne-am dus nicăieri, stii din ce motive. [Evident, cele financiare. El și socii săi porniseră construcția unei case noi, cărărată pe dealul uriaș de deasupra cartierului Grigorescu. Împrumutaseră bani, inclusiv de la mine]. Eu cu fetiță am fost acasă vreo patru zile și am lucrat împreună cu Romul [fratele din Sibiu] și Toderuț [al doilea dintre frați], Titu [profesor, soțul Mărioarei, sora noastră] și încă cineva de la Sâncel, de am făcut pălangul acela la poartă. A iesit foarte frumos. Usa am făcut-o cu coperiș, cum a fost înainte, asa că se apropie de pălangul nostru de demult. Tata este sănătos, asa cum îl stii, numai că se obosește mai tare și nu stă deloc în loc. La fel și nana Mărioară [mama noastră vitregă, împreună cu ai cărei copii, Lorica și Gheorghiu, crescuse și lanu] parcă este mai bine. Mărioară [sora noastră, învățătoare în Pânade] și ai săi sunt de asemenea bine [...].

Aceste rânduri îți le trimit prin domnul și doamna Mac, care sunt vecinii mei și totodată foarte buni prieteni. Ei vin acolo la o solicitare grecească, pe linia cercetării geografice. Ion este lector universitar și un cadru foarte apreciat la Cluj, un băiat foarte bun și care m-a ajutat în nenumărate rânduri cu bani și alte cele legate de construcția casei, în acest context, te rog frumos sprijină-i cu ce poți să vadă vestigiile culturale grecesti, și dacă pot ajută-i cu niste bani, în schimbul banilor româniști, urmând să îți restituie, prin mine, în țară. Ion și nevastă-sa sunt niste oameni minunați și cu ei îmi împart cojile aici la Cluj, asa că te rog nu te supără și ajută-i cât poti.

Eu am fost la începutul lunii iunie la București, la o instruire la Academia "Stefan Gheorghiu" și atunci am trecut și pe la tine pe-acasă în vreo două după-mese, m-am întreținut cu Lia, tusa Didi și bunicii până seara târziu. Ei sunt bine și sănătosii.

Sperând că în această vară ne vom revedea acasă, te sărutăm și îți dorim

*sănătate, cu drag, Ianu". Fiindcă mai fuseseră în Grecia și alti prieteni și protejați ai săi, ai celorlalți frați, ai rudenilor și cunoșcuților, de toate profesiunile și din toate părțile țării, preponderent ardeleni, nu-mi mai aduc aminte de Ion Mac și soția sa. Toți doreau să vadă monumente și locuri istorice, toți veneau fără bani, iar eu, la acest capitol, cum am mai spus în celelalte cărti, stăteam întotdeauna prost. Și n-aveam voie, era sub demnitatea mea, să mă plâng, știind, de altfel, că nici nu eram crezut de toți aceștia. Din nou, *tempi passati!**

Din multele, prea multele legături cu fratele cel mai mic, aş vrea să mai adaug doar câteva.

Faptul că el, muncitor fiind la o fabrică din Blaj, și-a făcut liceul serial, nu l-a împiedicat, spre surprinderea mea, să-si încerce norocul la Filologia din Cluj, nu la Politehnica sau Agronomie. Mai în vîrstă cu câțiva ani decât colegii săi, printre care s-a numărat și viitoarea soție Nicoleta Gabor, el a răzbit prin muncă și seriozitate, a refăcut treptat-treptat nivelul cunoștințelor de specialitate, al lecturilor, al curiozității și pasiunii intelectuale. I-a avut dascăli și pe Mircea Zaciu și Octavian Schiau, prietenii mei, care i-au fost modele și îndrumători. "Ascendentă muncitorească", pretuită pe atunci, dublată de hărnicia și talentul său organizatoric, gospodăresc, l-au recomandat ca activist cultural în organele de specialitate clujene, perioadă în care am constatat că și-a făcut mai mulți prieteni decât adversari. L-au cunoscut în postura aceasta și Ion Cristoiu, și Cornel Nistorescu, pe atunci clujeni, ca și mulți alți oameni cu nume mari sau rămași în anonimat. Mulți erau mai în vîrstă decat el. Printre primii, marele profesor universitar și chirurg Mircioiu, mult timp rectorul "Universității populare", de activitatea căreia s-a ocupat multi ani Ianu. (La cimitir plânghea ca după copilul său). Îi iubeau și acești oameni în vîrstă, doitori, probabil, cel puțin de-o vorbă bună, de un sprijin oarecare. Așa se întâmpla, de exemplu, în ultimii ani cu fostul notar din Pânade, Ioachim Vlad, nonagenar, condamnat cândva la mo-

arte, pe care stiu că lanu îl vizita adeșori și mi-l dădea și mie la telefon.

In ce privește preocupările sale intelectuale, este limpede că numai intelligența și calmul său sistematic, inspirația de-a sta în preajma unor mari talente de cărturari și scriitori clujeni, ajutându-i, împăcându-i, apărându-i, au făcut din el un veritabil liant spiritual, un prieten solidar la bine și la greu cu cei mai mulți dintre ei. Din păcate, unii grăbiti să-l aștepte în lumea umbrelor: Mircea Zaciu, Liviu Petrescu, Tudor Dumitru Savu... Până și consâtenul nostru, poetul cu viață și condei colorat, Negoita Irimie.

Preocupări și tentații literare nu stiu ca lanu să fi avut. În schimb, s-a format ca un veritabil cercetător de istorie și cultură ardeleană, observat de mine cu destulă întârziere, mai ales în pregătirea monografiei *Pâna de 700*. Avea răbdare să caute documente în arhive și studii speciale, să confrunte, să selecteze, să slefuiască și frazele unor colaboratori. Fiind mai legat, în ultimii 50 de ani, de satul nostru decât mine, a fost în stare să identifice, împreună cu sora noastră Mărioara, toate poreclele, increngăturile, adresele, meserile consâtenilor, astfel încât lucrarea lui (cu minime contribuții ale bătrânlului nostru învățător Titu Orian și ale mai tânărului profesor de istorie Ioan Ratiu) rămâne un excurs viu și colorat în viața multiseculară a satului lui Timotei Cipariu, un document mereu actual nu numai pentru consâtenii noștri și nu numai pentru zia de azi.

O muncă mult mai dificilă a însemnat pentru el, până aproape în pragul sfârșitului, alcătuirea și publicarea volumului *Lectura și biblioteca publică la Cluj*.

În "Cuvântul-inainte", cunoscută și prestigioasa eseistă, traducătoare, critic și istoric literar Irina Petras, evocându-si anii parcursi împreună la Biblioteca județeană "Octavian Goga", scrie că "Traian Brad a adus cu el în bibliotecă nu doar dragostea lui aproape copilărească pentru miracolul cărții ci și dorința de a face și pricoperea de a face bine printr-o colaborare permanentă cu toți ceilalți. Fiecare victorie în războiul cu birocracia aseza biblioteca

în locul ei cuvenit, de instituție-focar, greu de trecut cu vederea într-o societate în progres. Despre tot ce s-a făcut și continuă să se facă, volumul de față oferă toate detaliile".

Prezentând și structura cărții, cu secțiunile sale într-o istorie mai îndepărtată a "drumului dramatic al cărții românesti spre cititorii ardeleni", Irina Petras conchide: "Cea de-a treia secțiune acoperă deceniul cel mai dinamic și mai spectaculos din viața Bibliotecii Județene, cel de după Revoluție, când s-a reusit valorificarea părților bune ale unei mosteniri încărcate și realizarea unor pasi importanți către biblioteca viitorului. Aflat mereu în primele rânduri ale miscării bibliotecare românesti, autorul dispune de toate informațiile, îi sunt la indemâna comparații cu bibliotecile din tară, dar și cu cele occidentale și poate comenta la obiect, lucid și competent, perspectivele lecturii publice în România. Anexele bogate, ilustrațiile, ca să nu mai vorbim de "micul dicționar de bibliologi clujeni" completează lucrarea recomandând-o oricărei cercetări viitoare pe aceeași temă".

Era un început de zbor științific, întărită dar prestigios, frânt pe neașteptate.

Pe neașteptate, chiar și pentru mine, singurul căruia lanu îi mărturisise, cu vreun an în urmă, că doctorii i-au identificat o veche hepatită C, contractată la o operatie de colecist, făcută cu vreo 25 de ani înainte. Știindu-l prieten al multor medici din Cluj, care îi și stabiliseră un regim riguros, urmat întocmai de el - în afară de alergătură și oboseală -, nu i-am propus niciodată să-l examineze și alți doctori din București. Observam doar că el, altădată viuguros și sportiv, obosește mai repede, că vizitele sale în Capitală se râriseră, deși fusese ales președintele al Asociației Naionale a bibliotecarilor și bibliotecilor publice, în care calitate era mereu solicitată de colegi. Oboseala evidentă din februarie 2002, compensată de bucuria apariției imponzante sale monografiei, nu m-a dus cu gândul că, la lansarea ei publică, la Blaj și în satul nostru, el avea să-mi comunice, mai întâi tot mie, apoi celorlalți frați, că

patru doctori din Cluj, citindu-i ultimele analize, i-au spus să se interneze la întoarcere neîntâziat, pentru a fi operat de cancer la ficat. Exact ca mama cu aproape 50 de ani în urmă.

Nu mai pot descrie aici întâlnirea emotionantă cu publicul din Blaj, vineri, 17 mai, pe care Ianu o dorise foarte mult. Sub egida ASTREL, aveam să lansăm împreună cartea sa, cu file încă proaspete, ca și antologia de versuri *Dessene pe asfalt* a fratelui Alexandru, împreună cu volumele mele *Ambasador la Atena și Mamei, dincolo*. O formulă gândită tot de Ianu, precipitată, premonitoriu, împreună cu prietena noastră blajeană profesoara Silvia Pop. O întâlnire și mai largă, copleșitoare, a avut loc sâmbătă după-amiază, în curtea casei noastre părintești din Pănade. Curtea aceea, în care eu nu văzusem niciodată atâtă lume adunată pentru vreo nuntă, ci numai pentru înmormântări; străbunicul Ion, mama Cornelia, bunicul Teodor, bunica Lina, tata Traian...

Toti am avut încredere, în frunte cu Ianu, că măiestria doctorilor chirurgi și noile medicamente îl vor salva... Știrile telefonice de după operatie păreau să fie bune... Numai păreau... Prima care a intuit pericolul ultim a fost sora Mărioara, mai ales după ce aflase că Ianu, abia scos de la reanimare în saloan, dorea să fie dus acasă. Î-am transmis telefonic Nicoletei, în seara aceea, să-l roage din partea mea, căre sătusem cândva la reanimare mai mult timp decât el, să fie cuminte, să asculte de doctori, să nu se precipite, să nu riște. Î-am telefonat și Mărioarei, să nu plece la Cluj, să n-o vadă Ianu plângând, să-l deprime, cum îi spusesem și fratelui Vasile din Brașov, la care mă aflam în zilele acelea. Dar Mărioara, care ținea demult rolul mamei printre noi, a fugit din Pănade, noaptea, reusind să-l vadă în ceasurile ultime din spitalul clujean. Nici atunci, în noaptea aceea, n-am putut să cred că nu va fi salvat...

A fost depus în holul imens al noii clădiri a Bibliotecii "Octavian Goga" din Cluj, un adevărat și luminos templu modern al cărții. Lume multă, toți prietenii lui îndoliati din tară și din Basarabia, toate oficialitățile clujene. Cuvinte

rar auzite despre calitățile unui om încă Tânăr. Două panegirice antologice: Petru Poantă și Mircea Borciliă. Ultimul, strălucit profesor de literatură universală, a spus printre altele: "Toți cei care l-au cunoscut și iubit pe neasemuitul nostru Traian Brad au putut trăi, alături de el, ce înseamnă "inima care luminează" și ce înseamnă "înfrățirea spiritelor" și nimic, cred, nu ne poate face să îl pretuim și să îl jelim mai mult decât constiunța copleșitoare a împărtășirii acestui sens netârjurit [...] Din această fire luminoasă și din acest crez al dăruirii pentru alții s-a înălțat, de fapt, tot ce a durat acest om în întreaga, dar (vail!) atât de scurta sa viață. Din ele au izvorât, înainte de toate, impunătoarele lui izbânzi de adevărat și strălucit ctitor de biblioteci – cel mai mare pe care l-am cunoscut și pe care l-au adăpostit, fără îndoială, aceste vremi. [...] Într-o perioadă în care, cum spunea un eminent concitadin, marea majoritate a oamenilor nostri de cultură sunt absorbiți de ambiiile de a-si înălța soalul pentru propria statuie, Traian Brad este cel căruia Clujul și România îi datorează, în cea mai mare parte, realizarea celui mai important festival internațional de poezie din această parte a Europei".

Printre numeroasele neamuri, au venit la Cluj și câteva verișoare, cu boțetele lor, ca la morții nostri de-acasă. Cornelia, fata mătușii Măria, cu vocea ei încă limpede și frumoasă, improviza la căpătăiul mortului vorbe care ne sfâsiau sufletele. Cele mai grele erau aceleia pe care le cunoșteam încă de mult: "Ascultă clopoțele/ Cum mai trag potoapele/ Să te ducă sub pământ/ Ca să nu mai vîi nicicând./ Da haideti să ne-adunăm/ Si de-aici să nu-l lăsăm/ Că noi săntem neamuri multe/ Si să nu-l lăsăm din curte..."

Sub o ploaie deasă, cei vreo 500 de oameni care au stat neclinti și la prohodul de la Cimitirul Central al orașului, slujit de preoți greco-catolici și ortodocși, aceștia și-or fi spus, probabil fiecare, când s-a ivit soarele, imediat după aruncarea ultimilor bolovani peste sicriu, că lui Traian Brad i-a părut tare rău după viață. Avea și de ce!..

OMAGIERI

La 50 de ani, peste 1000 de lucrări tipărite

Iurie Colesnic lasă, cu mult mai mult decit alții, impresia de "veșnic tînăr și fericie". Așa și este: tînăr, fericie, dar și talentat, asiduu și... încă atîtea alte calificative î se potrivesc acestui om! - "ispitit de istorie, motivat de prezent, încurajat de viitor", după cum îl caracterizează, într-un eseu aniversar, dna dr. Lidia Kulikovski.

Dar Timpul le măsoară pe toate, cel mai implacabil și cu cea mai mare precizie. Timpul ne sugerează că a ajuns și Iurie Colesnic la poate cea mai frumoasă aniversare, pe care vechii evrei o numeau prințr-un cuvînt magic, *jubileu*. Cu această ocazie, *poetul, scenaristul, istoricul vietii literare, culturale și sociale din Basarabia, editorul, publicistul, activistul pe tărîm obștesc (etc., etc.)* Iurie Colesnic a fost pe larg sărbătorit. Cum revista noastră nu are o rubrică gen *Cronica vietii mondene*, ne vom limita la semnalarea editării, de către BM "B. P. Hasdeu" - al cărei bun prieten și fidel colaborator este de multă vreme I. Colesnic - a unei biobibliografii consacrante activității sărbătoritului. Aproape 100 de volume de autor sau editate cu implicarea sa includă această carte. Plus, circa 1.000 de articole, eseuri, documentări, poezii, interviuri... *Biobibliografia Iurie Colesnic-50*, tipărită, de altfel, la Editura Museum, pe care a fondat-o, diriguind-o cu multă pricipere, a beneficiat de o frumoasă lansare, la Sediul Central al BM, precum și de cîteva prezentări (o consemnată puteți citi și în acest număr de *BiblioPolis*, sub genericul "Cartea de specialitate").

Redactia revistei noastre se alătûră mulților și călduroaselor felicitări, urări de noi realizări și alte gînduri bune, adresate lui Iurie Colesnic, asigurîndu-l, că activitatea sa va constitui și în continuare un obiect de predilecție în paginile *BiblioPolis*-ului.

La tradiționalul: *Mulți ani cu sănătate de fier, mult noroc și noi împliniri remarcabile!*, alătûrăm cîteva din numeroasele aprecieri spuse/scrise vis-à-vis de vasta-i activitate literară, științifică, editorială și publică a lui Iurie Colesnic.

Acad. Mihai CIMPOI:

"Iurie Colesnic apără dreptul la personalitate al celor care au făurit istoria cu demnitate și curaj, animati, întii de toate, de Ideea Națională, adică a românilor. Sunt acte reparatoare și recuperatoare, prin care istoria devine *Istorie*, iar biografiile documentare devin *Destine* pe căile ei magistrale".

Dr. prof. univ. Aurel MARINCIUC:

"Opera lui [Iurie Colesnic] cunoaste cîteva teme cardinale: memoria; ideea de neam, demnitatea națională; omul; cronologia istorică pe bresle, specialități, domenii; personalitatea prezentată prin arhiva personală; directia enciclopedică etc. [Este în opera lui I. Colesnic] ceva rămas parcă de la pasoptiști și adus în zilele noastre".

Haralambie MORARU:

"Iurie Colesnic a trudit, mai trudestă și va mai trudi la o punte la care să trudim cît mai mulți, pînă vom fi aproape toți și aproape împreună. Să parcurgem această punte pînă vom ajunge la culmea care va fi, probabil, să poarte numele lui Iurie Colesnic".

Vlad POHILĂ:

"Prin tot ce a cercetat/scris/elabarat/îngrijit/editat, Iurie Colesnic a adus o contribuție pe cît de însemnată, pe atît de originală la istoriografia basarabeană, iar în ultimă instanță - și la cea românească, totodată, făcînd completări și precizări demne de luat în seamă de către istoriografi russi, ucraineni, evrei (din Israel sau de aiurea), germani, poloni etc. care se interesează de diaspora și/sau de interferentele culturale".

Alexandru COSMESCU-junior:

"Iurie Colesnic este un luptător, omul care conștientizează fiecare pas pe care îl face. Or, conștientizarea celor mai mărunte acțiuni, și în cazul lui I. Colesnic, nu diminuează deloc spontaneitatea lor, ci le conferă un plus de grătie, un plus de relevanță, și un plus de conformitate cu propria natură a celui care le realizează".

VI.P.

Un nume înscris în cauza bibliotecară

Numele **Ludmila Corghenci** îl cunoaște aproape fiecare lucrător al bibliotecilor universitare, publice, științifice, o știu bibliotecarii din România, Rusia, Marea Britanie, Suedia etc...

O cunosc ca profesionist de cea mai înaltă calitate, ca promotor, susținător și luptător al cauzei bibliotecare, al modernizării și schimbării domeniului biblioteconomic, ca strateg al domeniului, apărător vehement al importanței rolului bibliotecilor în societate și în comunitate, ca pedagog și formator avizat, ca pe un coleg de excepție.

Ludmila își are locul și rolul propriu în biblioteconomia moldovenească grație preocupărilor și realizărilor sale în managementul biblioteconomic (căre, zic, este și o preocupare de suflăt). Mă refer la implicațiile ei în constituirea, modernizarea și administrarea Bibliotecii ULIM, în administrarea řBM, Bibliotecii Naționale, Asociației Bibliotecarilor.

Și-a demonstrat locul și rolul de frunte în comunitatea biblioteconomică din R. Moldova prin activitatea-i de pedagog-formator: experiența de la Catedra de Biblioteconomie, activitatea în cadrul řBM, elaborarea și sustinerea formelor inovative de instruire, pledoaria pentru modernizarea procesului de perfectionare profesională, sustinerea unor seminare, ateliere atractive, de maximă actualitate și importanță.

Ace un loc și un rol aparte în mișcarea pentru dezvoltarea biblioteconomică prin proiecte: multe în cadrul ULIM, proiecte în cadrul ABRM, proiecte naționale ca Școala de Biblioteconomie, elaborarea suporturilor educationale pentru bibliotecarii practici, Școala de Vară etc.

Ludmila Corghenci și-a rezervat rolul de lider în consolidarea domeniului, identității profesiei de bibliotecar prin inițiative, comunicări în cadrul diverselor activități ale comunității bibliotecare dar mai ales prin publicațiile ei, de o înaltă prestație profesională, științifică. Textele ei conferă profesiei noastre statut social important, și literaturii domeniului - specificitate.

Publicațiile dnei L. Corghenci sunt atenționări, semnalizări, precizări, analize, meditații, concluzii, recomandări, asupra celor mai semnificative subiecte, inserate inteligent într-un cadru referential și științific de calitate. Ea abordează segmente esențiale, complexe ale domeniului și - menționez cu satisfacție - L. Corghenci stie să le sesizeze, să le evidențieze degajând soluții la problemele strategice.

S-a impus ca un autor deosebit de fecund. Publică în *Magazin bibliologic*, *Biblioteca*, *Buletinul řBM*, *Gazeta bibliotecarului*, în culegeri, volume aparte, participă la editarea anuarului *Symposia Professorum*, publicație ce s-a impus prin seriozitatea temelor abordate și profunzimea articolelor inserate. Este și un bun cercetător - îngrijește și publică monografii bibliografice.

L. Corghenci mai are un rol și un loc pe care nu-l contestă nimeni din comunitatea bibliotecară - de cel mai onest, responsabil, respectuos, harnic bibliotecar. O caracterizează curiozitatea profesională, dorința-scop de perfecționare continuă și de împărtășire celorlalți a cunoștințelor acumulate, deschiderea pentru colaborare profesională, de cele mai multe ori fiind ea inițiatorea, punctualitatea și rigoarea într-o relație de colaborare.

Îmi place să muncesc cu Ludmila într-o echipă. Mi-ar plăcea să o am în echipe-

pa mea, la Hasdeu, prin aceasta recunoscind că are cele mai bune calități profesionale, omenesti pe care le-am testat în multiplele activități colaborative.

Așa cum caut întotdeauna simboluri pentru oamenii care mă înconjoară, observ că și Ludmila are cîteva. O asemui cu o furnică - pentru că veșnic aleargă, caută, adună, elaborează, construiește. Dar pentru că furnica este, totuși, fragilă, nu pot rămîne la caracteristica aceasta. Ludmila pentru mine are chip de cetate în biblioteconomie - pentru vastitatea cunoștințelor, pentru că tot ce face contribuie la consolidarea domeniului, dublat cu conotația de verticalitate care o caracterizează. Greu s-o cucerești cu "te miri ce", greu s-o învingi în dezbatările profesionale, dar dacă deschide porțile sufletului - găsești un om bun, tolerant, deosebit, exigent, elevat, profund...

Ludmila mai are un simbol pe care îl-am atribuit urmărand-o îndeaproape în multiplele noastre colaborări - cea a copacului care păstrează caracteris-

ticile amintite mai sus, adăugind la ele și ideea de continuă creștere. Rîndurile din *Cresc amintirile* de Lucian Blaga î se potrivesc poate cel mai bine acum la frumoasa aniversare pe care o rotunjeste pe 30 octombrie: "Într-un amurg, sunt ani de-atunci/ Stărulitor/ În scoarta unui arbor numele/ Cu slove mici, stîngace și subțiri/ Am zgîriat/ Azi am văzut din intîmplare/ Cum slovele-au crescut din cale afară - urias".

Îți doresc să crești în continuare, să înmulțești faptele, realizările. Să crești ca un stejar falnic, secular, să fii exemplu și sprîjin pentru comunitatea bibliotecară, pentru familia ta, alături de urările tradiționale de sănătate și

"La mulți și fericiți ani!" Lidia KULIKOVSKI

Îți doresc să crești în continuare, să înmulțești faptele, realizările. Să crești ca un stejar falnic, secular, să fii exemplu și sprîjin pentru comunitatea bibliotecară, pentru familia ta, alături de urările tradiționale de sănătate și

"La mulți și fericiți ani!" Lidia KULIKOVSKI

Veruța Osoianu se identifică, de mai multă vreme, cu Biblioteca Națională, cu biblioteca publică în general.

Trudește de la terminarea facultății la această prestigioasă instituție, de tînăr specialist s-a implicat în problematica de nivel național a bibliotecilor. A ținut pulsul domeniului, ani și ani, mereu, prin analiza, sinteza operată asupra activității sistemului bibliotecilor publice din țară. El î se datorează, publicarea, de-a lungul multor ani, a situațiilor statistice ale bibliotecilor publice din R. Moldova. La început, ca un contributor, coautor al *Raportului de activitate a sistemelor centralizate de biblioteci ale Ministerului Culturii* (în limba rusă, bineînțeles), iar după 1990,

Veruța Osoianu devotat al bibliotecarilor

Cunoscind cel mai bine situația sistemului național de biblioteci, se implică în ameliorarea situației, văzîndu-se responsabilă pentru re-

nășterea domeniului bibliotecconomic. Astfel, a fost inițiatarea multor proiecte și strategii; a elaborat diverse activități de perfectionare a specialistilor din bibliotecile publice, într-un timp, cînd Veruța Osoianu era unică persoană în careia îi păsa de ce se petrece în bibliotecile publice. A cutreierat re-publica în lung și

lat, în scopul unui "iluminism profesional", cu "desaga" plină de cunoștințe, experiență, recomandări, gânduri și practici inovative, pe care le împărtășea, cu drag și cu dorință de imbunătățire. A oferit întotdeauna instrumente și soluții viabile la problemele bibliotecilor și bibliotecarilor.

Fiind responsabil-organizator al Anului Bibliologic, l-a transformat în cel mai important eveniment profesional al anului, în cel mai util și mai așteptat eveniment - prin conținutul, poziția, direcția aleasă, prin materialele distribuite, prin experiențele disseminate.

Vera Osoianu a stat la temelia unității profesionale, la temelia renașterii naționale a domeniului, fiind o apărătoare a identității noastre. A fost în inima acestui proces, generând evenimente și proceze înnoitoare. Era un fel de busolă, prin hășiurile tranzitiei, pentru lucrătorii bibliotecilor publice de la noi. A fost la temelia colaborării cu România în scopul imbunătățirii colecțiilor din biblioteciile publice. Cu concursul nemijlocit al V. Osoianu s-au deschis multe filiale comune ale bibliotecilor publice din teritoriu cu județele din România. Cu implicarea sa nemijlocită s-au realizat multe proiecte de perfecționare a bibliotecarilor noștri în dreapta Prutului. Astfel zeci de bibliotecari au trecut cursuri, seminare, vizite, schimb de experiență la București, Busteni, Cluj s.a.

În virtutea postului pe care-l avea în cadrul Bibliotecii Naționale – șef Serviciu Asistență de specialitate, apoi coordonator la Centrul de instruire continuă în biblioteconomie și știință informării, rămînind în continuare director adjunct al acestei instituții, V. Osoianu este un bun consultant, formator, sfătitor, prieten al bibliotecarilor.

A elaborat și realizat sute de seminare, ateliere, mese-rotonde, simpozioane, conferințe, întruniri profesionale științifice – toate având ca scop revigorarea, reformarea domeniului bibliotecconomic, ralierea lui la standarde internationale, demonstrând capacitate exceptionale de formator, pedagog. Stațiile efectuate în SUA, Franța, vizitele de documentare în multe țări au determinat demersul acestei preocupări.

Experiența bogată, cunoștințele acu-

mulate, practicile și modelele văzute și studiate din țările pe care le-a vizitat s-au materializat în diversitatea articolelor, sintezelor, comunicărilor, traducerilor pe care le-a publicat în presa din țară și de peste hotarele ei, materiale care au sporit calitatea literaturii de specialitate de la noi, și au contribuit la definirea direcțiilor de dezvoltare a domeniului, la reevaluarea rolului bibliotecii publice în era informației și cunoașterii. Urmărind publicațiile sale, ai în față o imagine exactă a domeniului biblioteconomic la diferite etape - problemele, realizările, succesele și insuccesele – pentru că le consideră și ale ei, pentru că de mult Veruta s-a identificat cu domeniul pe care-l profesează.

Veruta Osoianu își are un loc inconfundabil în biblioteconomia basarabeană, indiferent de unghiul din care unii sau alii vor cerceta și vor rindui, după canoane, istoria biblioteconomiei. Tot ce a făcut, a organizat, a scris V. Osoianu, rămîne remarcabil prin coerenta nu doar la nivel formal, dar și ca temă, menit să reveleze un destin, o profesie, care se configerează ca un autentic "dosar de existență". Este unul din bibliotecarii cei mai devotați meseriei alese, unul din cei mai harnici și inspirați slujitori ai profesiei.

Șansa de a vorbi despre o persoană pe care o cunoști pune subiectivitatea într-o lumină favorizantă. Nici pe departe nu am fost subiectivă. O cunosc pe V. Osoianu de mult, de suficient timp ca să vorbesc despre ea la aniversarea ei frumoasă, pe care o sărbătorește la 12 octombrie curent.

Destinul ne-a dat o mare șansă de a ne cunoaște, mai mult, de a colabora, mai mult, de a lucra împreună la realizarea differitelor manifestări. Îi cunosc activitatea profesională, o cunosc ca om, îi cunosc calitățile și (micile) defecți, orgoliul și generozitatea, voința și năzuințele. Și dacă spațiul revistei noastre mi-ar fi permis, scriam mult mai mult despre Veruța Osoianu.

Îi urăm ani mulți, sănătate, fericire, împliniri și să slujească în continuare cu ardoare și devotament profesia.

L. K.

Anna Bațmanov/ Анна Бацманова

Есть рабочие династии, есть актерские, есть семьи потомственных военных и врачей. Да, мало ли какая высвечивается преемственность поколений, когда бережно передаются традиции, определенные навыки,

опыт, а главное - любовь к своему делу и своей профессии. Так и случилось в семье Ани Чаровой, где мама была директором библиотеки, где разговор о книгах, читателях и премудростях библиотечной работы заменял привычные бытовые беседы. Аня и ее сестра Галя почти сразу после школы начали работать в библиотеке. Потом была учеба в Кишиневском государственном университете и вся последующая трудовая биография, связанная с ее величеством Книгой. Много лет Анна Бацманова проработала заведующей юношеской библиотекой им. Петре Дариенко, единственной в своем роде учреждении по обслуживанию подростков и студентов.

В 1991 году, когда был принят закон о создании библиотек национальных меньшинств, Анна Бацманова возглавила Еврейскую библиотеку им. И. Мангера, которой руководит уже почти 15 лет. Мало сказать "руково-

дит". Сначала нужно было получить помещение, потом создавать фонды, справочный аппарат, привлекать читателей, изучать и пропагандировать историю и культуру еврейского народа, знакомиться и овладевать специфической, словом, строить "Еврейский книжный дом". А еще создавать традиции этого нового дома. И знаете, все у нее получилось!

Сегодня Еврейская библиотека им. И. Мангера - лучшая еврейская библиотека в странах СНГ, с прекрасным фондом, со своим информационно-издательским отделом и структурой, позволяющей обслуживать читателей, как говорится "от 0 до...". А главное, здесь работает коллектив единомышленников. Ведь каждому, кто пришел сюда, была дана возможность самореализоваться, проявить свои творческие и иные таланты. И поэтому, буквально с первых месяцев работы, Еврейская библиотека стала представлять собой и многопрофильный культурный центр с клубными и творческими объединениями, художественными мастерскими и студиями.

Она очень талантлива, Анна Яковлевна Бацманова. Во всем. И как организатор, и как новатор, и как личность, способная преодолевать все трудности на пути к цели, и как мама, и как жена, и как друг, всегда протягивающий руку помощи.

В этом году у нее юбилей. И если есть у нее несбывшиеся мечты - пусть откроются пути к их осуществлению, и если есть грандиозные планы - пусть нестандартной и легкой будет их реализация, а неприятности пусть улетучиваются с легкостью весеннего ветерка. Пусть будет неспокойно от добрых дел, пытливых глаз, счастливых улыбок и радостных мгновений.

С уважением коллектив
Еврейской библиотеки -
культурного центра им. И. Мангер

Tatiana Ischimji / Татьяна Исхимжи

А годы летят, наши годы, как птицы летят... Но, если годы пролетают рядом с такими коллегами, как Татьяна Николаевна (Таня, Танечка, Танюша) Исхимжи, то проходят они не зря, а наполняются особым смыслом и приятными воспоминаниями.

Таня Исхимжи (Саналатий) всю свою трудовую жизнь посвятила библиотечному делу, пойдя по стопам своего отца, который много лет возглавлял библиотеку Академии Наук и Книжную палату. Со студенческой скамьи, попав в Национальную библиотеку РМ, в то время Республикаскую научную библиотеку им. Н. К. Крупской, Таня прошла путь от библиотекаря до заместителя директора самой крупной библиотеки Молдовы.

Но, пожалуй, самыми яркими годами ее трудовой биографии стали последние пять лет. В 2000 году Таня пришла работать в Еврейскую библиотеку им. И. Мангера. Ее неуемная энергия, инициативность, готовность взять на себя ответственность, знания и опыт оказались очень кстати в творческом коллективе еврейской библиотеки.

А еще наша Таня - очаровательная, обаятельная женщина, любящая и любимая дочь, жена, мама и бабушка похожей на нее, как две капли воды, внучки.

Коллектив Еврейской библиотеки поздравляет Татьяну Николаевну Исхимжи с юбилеем и желает себе дальнейшей многолетней совместной работы с умным, интересным, образованным библиотекарем в ее лице.

Mila Ucikovski / Мила Учковская

Когда заходишь в детское отделение Еврейской библиотеки им. И. Мангера, тебя встречает приятная, улыбчивая женщина с негромским голосом и редким обаянием. Это Мила Григорьевна Учковская - наша коллега, мама двух дочек и бабушка пяти (!) внуков.

Она всю жизнь на людях и при детях разных возрастов. Начинала пионервожатой в школе, затем много лет проработала в библиотеке Политехнического института, и сейчас, работая в Еврейской библиотеке, много внимания уделяет детям. Филолог по образованию, Мила Григорьевна прекрасно знает литературу, особенно детскую. Своими беседами и темами в программе "Час рассказа" она увлекает любую аудиторию. Доходчиво, в форме игры Мила Григорьевна расскажет и об интересном издании, и о том, как надо работать с книгой, какой есть справочный материал для ребят и как его грамотно использовать. Она знакомит детей с понятиями добра и зла, любви и сочувствия, приподнимает завесу во взрослый мир, учит вежливости, терпению, уважению и пониманию. Она объясняет, как жить в коллективе и как преодолевать трудности.

Ее девиз - творить добро. Делает она это с удовольствием и с увлечением, каждый день и каждый час...

Мила Григорьевна встречает юбиляров. Биологические часы неумолимы. Но ее возраст и ее душевное состояние - категории параллельные. Мы желаем нашей Милочке оптимизма, жизнелюбия, удачи и той безграничной любви, которую она сама дарит людям.

Коллектив Еврейской библиотеки - Культурного центра им. И. Мангера.

CARTEA DE SPECIALITATE

Reflecții teoretice privind calitatea de bibliotecă

Natalia ZAVTUR,
*Catedra de Biblioteconomie
 și Asistență Informațională, USM*

Ideea de calitate este bine cunoscută în biblioteconomie. Biblioteca este indicată să acorde atenție calității ca să-și justifice menirea de instituție ce aparține unei sfere înalte – culturii, spiritualității. Ea trebuie să acorde servicii calitative deoarece aceasta o pretind, mai întâi de toate, beneficiarii săi.

În fiecare etapă de dezvoltare calitatea este tratată diferit, fiind influențată de schimbările mediului bibliotecii. Iată de ce biblioteconomistii constant meditează asupra calității.

Un exemplu elocvent al preocupării pentru calitatea de bibliotecă în etapa actuală este și publicarea culegerii de materiale ale conferinței științifice *Calitatea – factor de integrare a bibliotecii în societatea informatională**, inițiată și realizată de Biblioteca Universității Tehnice din Moldova (UTM). La această noutate editorială ne vom referi în continuare, prezentând și estimând conținutul comunicărilor inserate.

Prima în culegere este comunicarea specialiștilor în managementul economic A. Gangan și L. Gangan, intitulată *O dimensiune nouă a calității produsului*.

Dimensiunea la care se referă autori este cea informatională. Ea se definește ca "totalitatea informațiilor receptate și stimulilor primiti de consumator privind existența procesului". Importanța sa constă în contribuția adusă procurării produsului, grație comunicării informației și creării imaginii despre el.

Cu siguranță, subiectul în cauză nu

este străin biblioteconomiei. Pe de o parte, biblioteca este unul din intermediarii care informează despre produsul intelectual al societății cuprins în colecțiile sale, asigurînd astfel cererea produsului dat. Pe de altă parte, biblioteca însăși realizează produse – serviciile și prestațiile de bibliotecă, calitatea cărora încorporează dimensiunea informatională. Recunoașterea acesteia este indispensabilă elaborării politicii de calitate a instituției bibliotecare.

Calitatea de bibliotecă propriu-zisă a fost abordată în cadrul culegerii de către specialiștii în domeniu.

Pe plan evolutiv ea a fost examinată de Z. Stratan în comunicarea *Motivația istorică și evoluția calității în Biblioteca UTM*. Urmărind dezvoltarea bibliotecii pe parcursul a 40 de ani de existență, autoarea a reusit să surprindă unele proprietăți fundamentale ale procesului de asigurare a calității. Acestea sunt: a) manifestarea tendinței de îmbunătățire permanentă a proceselor și activităților bibliotecii; b) escaladarea într-o nouă fază a dinamicii, caracterizată de sporirea exigentelor pentru calitate; c) afirmarea nevoii de dirijare a calității vizavi de aprofundarea complexității sarcinilor bibliotecare.

Considerăm, cunoștințele date relevă caracterul obiectiv al calității și importanța sa valorică pentru ascensiunea bibliotecii.

Sunt semnificative relatările E. Muncescu și G. Ghenghea (comunicările *Calitatea serviciilor oferite de Biblioteca UTM în viziunea beneficiar-*

**Calitatea - factor de integrare a bibliotecii în societatea informatională* : Conf. tehn. - st. jubiliară a colaboratorilor, doctoranzilor și studentilor, 7 oct. 2004: Culegere de comunic. Vol. 4: Seria Biblioteconomie. Informare. Documentare / UTM. - Ch., 2004. - 75 p.

riilor săi, *Calitatea de bibliotecă în vizuirea personalului Bibliotecii UTM*) privitoare la estimarea calității Bibliotecii UTM. Pe lîngă faptul că au oferit cunoștințe despre subiecti reali, probleme și sarcini concrete de activitate, comunicările nominalizate, pun în evidență idei de ordin conceptual. Acestea din urmă sunt exprimate astfel: beneficiarii sunt sensibili, receptivi la calitate, au cerinte clare față de serviciile prestate de bibliotecă, sunt dispuși să participe la asigurarea calității; calitatea face parte din motivația muncii salariaților bibliotecii.

Colaboratorii Bibliotecii UTM au abordat calitatea și cu referire la realizarea proceselor de muncă.

I. Botezatu (comunicarea *Tendințe de aplicare a calității în automatizarea Bibliotecii UTM*) a formulat sarcinile în perspectivă ale sporirii calității în domeniul automatizării bibliotecii și anume: realizarea unor rubrici electronice de dialog cu beneficiarii, a expoziției virtuale "Intrări noi", creația manualelor electronice (împreună cu catedrele), deschiderea sălii de lectură electronică.

E. Adașan (*Cerinte de calitate aplicate catalogării în regim tradițional și automatizat*) a identificat obiectivele apropiate ale calității catalogării: valorificarea în continuare a posibilităților softului utilizat, căutarea unor soluții optime pentru urgentarea catalogării retrospective, reducerea inconveniențelor de ordin tehnic etc.

O. Carpenco (*Impactul activităților științifico-culturale asupra calității procesului instrucțiv-educativ la UTM*) a sesizat legătura dintre activitatea științifico-culturală a bibliotecii și calitatea procesului instrucțiv-educativ. Aceasta se bazează pe contribuția bibliotecii la acumularea, reflectarea și integrarea cunoștințelor, educația morală și estetică a studentilor.

Așadar, observăm, calitatea în vizuirea bibliotecarilor UTM

este cuprinsătoare și diferențiată, raportându-se distinct la factorul uman, procese, activități, servicii.

Totodată, sunt bogate în rationamente și sugestive opiniiile specialistilor altor biblioteci din Republică, de asemenea inserate în culegerea examinată. Acestea amplifică potențialitatea reflectiei teoretice și practice în vederea calității, oferă șansa comparației și alegorii vizavi de experiență.

T. Coșeriu, în comunicarea *Politica de calitate în contextul managementului schimbării* interpretează conceptul politicii de calitate la Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu". Deopotrivă cu noutatea abordării problemei, ea pune în valoare următoarele percepțe: argumentarea politiciei calității, definirea componentelor fundamentale ale politiciei calității. Ultimele sunt explicate în detaliu deoarece determină, după cum sustine autoarea, nu numai demersul managerial, ci și acțiunea instituției în ansamblu. Principiile managementului calității cuprind: orientarea spre client, condu-

Universitatea Tehnică a Moldovei

1964 - 2004

Conferința

Tehnico-științifică Jubiliară a Colaboratorilor
Doctoranzilor și Studenților

Volumul 4

Chișinău 2004

cerea calității, implicarea totală a salariatilor, receptivitatea bibliotecii la schimbări, elaborarea perspectivelor pe termen lung, definirea sistemului de măsurare, dezvoltarea profesională, parteneriatul.

E. Harconită (*Implicitarea tuturor bibliotecilor în acțiunile de evaluare a activității bibliotecii – garanția managementului calității totale*) dezvăluie conceptul calității la Biblioteca Științifică a Universității de Stat "A. Russo" din Bălți. Acesta cuprinde două componente majore, analizate amănunțit: modul cum percep calitatea beneficiarii, punctul de vedere managerial privind aplicarea principiilor calității totale în bibliotecă. Însă determinanta de bază a conceptului calității o constituie factorul uman, de care depinde în mod hotăritor asigurarea calității. Iată de ce, după părearea autoarei, se impune necesitatea participării tuturor salariatilor în activitatea de evaluare a organizației. Doar prin analiză și apreciere personalul va raporta munca sa la cerințele de calitate, va prognoza noi dimensiuni ale calității.

N. Cheradi (*Modelul conceptual al bibliotecii electronice – baza calității în sistemul informațional universitar*) exprimând interes pentru optimizarea bibliotecilor, meditează asupra creării Bibliotecii electronice. În acest context ea oferă cunoștințe importante despre modelul bibliotecii electronice bazat pe mai multe niveluri: colecția bibliotecii electronice, rolul bibliotecarului în constituirea bibliotecii electronice, colaborarea tuturor participantilor procesului de instruire la informatizare. Biblioteca electronică, consideră autoarea, va asigura calitatea sistemului informational universitar.

F. Luca, L. Corghenciu în comunicarea *Managementul calității și procesul de servire a clientilor bibliotecii universitare* relatează despre experiența DIB ULIM privind calitatea servirii beneficiarilor. În special, este vorba despre realizarea a două programe complexe: *Biblioteca-utilizatorului* și *Grijă pentru noi beneficiari*. Ambele programe prevăd extinderea calității vizavi de scopurile urmărite, obiectul

de influențare, formele și metodele de activitate, efectele așteptate. Multe din prevederile programelor sunt inedite, ceea ce amplifică interesul pentru comunicarea nominalizată. Merită atenție și părearea autoarelor despre "perceperea" calității de bibliotecă.

V. Ghețu (*Tehnologiile informaționale în bibliotecă – element indispensabil calității*) analizează evoluția tehnologiilor informaționale la DIB ULIM. Ea remarcă lărgirea substantială a acestora în timp, iar odată cu ele îmbunătățirea calității proceselor de muncă și serviciilor de bibliotecă. Autoarea conchide că tehnologiile informaționale sunt instrumente care asigură calitatea, dar nu implicarea personalului, acesta răminind a fi resursa principală a realizării calității.

Apreciind în ansamblu importanța culegerii prezentate, prin contribuția adusă de autorii comunicărilor, punctăm niște concluzii:

- a) s-a evocat problema calității de bibliotecă în biblioteconomia autohtonă;
- b) s-a confirmat, calitatea este o problemă de interes comun, solicită căutarea în colaborare a soluțiilor posibile;
- c) a fost scos în evidență caracterul complex al calității (dimensiuni multiple, manifestare diversă, numeroase implicații organizatorice, context amplu etc.);
- d) s-a constatat necesitatea și inițierea dirijării calității (elaborarea politicilor de calitate, programelor în vederea calității, implementarea principiilor sistemelor moderne de management etc.);
- e) s-au făcut motivații teoretice în sprijinul dezvoltării teoriei calității de bibliotecă.

Desigur, materia de cunoștințe expusă nu cuprinde toate aspectele calității. Multe din problemele ce ne frâmăntă mai solicită încă rezolvare: elaborarea standardelor de calitate, controlul calității, măsurarea calității, calitatea totală etc. Dar odată cu necesitatea creșterii calității, credem, problemele ei vor fi soluționate treptat – prin timp, prin știință, prin experiență.

Semnale bibliografice

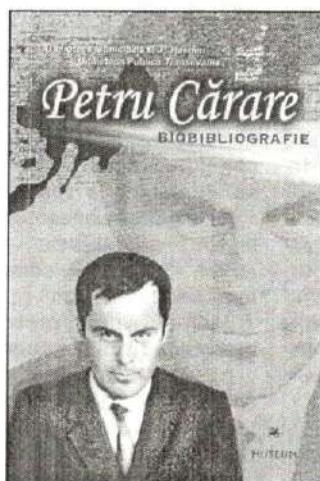
Seria de biobibliografii planificate spre apariție în anul curent să aibă bogătit cu încă trei lucrări: **Petru Cărare**, Iurie Colesnic și **Constantin Șișcan**. Bibliografiile sunt executate în același stil.

Petru Cărare : biobibliogr. / BM "B. P. Hasdeu", CID "Chișinău". – Ch. : Museum, 2005. – 108 p.

Biobiografia **Petru Cărare** este dedicată aniversării a 70-a a poetului, prozatorului, dramaturgului, epigramistului, traducătorului Petru Cărare. Alcătuită de Ludmila Capita (Biblioteca Publică "Transilvania"), redată de Ludmila Panzaru, și citită de Vlad Pohilă, lucrarea are 108 pagini și conține 1008 de descrieri bibliografice. În *Cuvînt către cititor* alcătuitorul explică structura lucrării și principiul de aranjare al materialului.

Lucrarea se deschide cu studii introductive semnate de Mihai Cimpoi, Ion Cio-canu și Tudor Palladi și un tabel cronologic.

Bibliografia propriu-zisă are următoarele secțiuni: *Ediții aparte; Poezii în culegeri și ediții periodice; Proza în culegeri și ediții periodice; Epigrame; Foiletoane; Fabule; Parodii; Pie-se; Schite umoristice; Muzică pe versuri de Petru Cărare; Petru Cărare – traducător; Dialoguri, interviuri cu P. Cărare; Despre creația altor scriitori; Tablete; Referințe critice*

despre P. Cărare.

Reperele privind personalitatea lui Petru Cărare, indexurile auxiliare și un album-foto încheie lucrarea.

În fiecare secțiune descrierile sunt aranjate în ordine alfabetică. Majoritatea publicațiilor periodice și a volumelor în alte limbi au fost consultate de visu și parțial au fost adnotate.

Documentele publicate cu caracter chirilic au fost transcrise cu litere latine. Titlurile lucrărilor în rusă au fost transliterate, la începutul lucrării fiind plasat STAS-ul de transliterare.

***

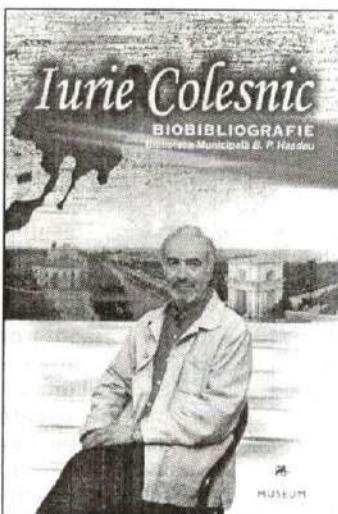
Iurie Colesnic : biobibliogr. / BM "B. P. Hasdeu", CID "Chișinău". – Ch. : Museum, 2005. – 148 p.

Biobiografia **Iurie Colesnic** este consacrată de asemenea unui jubileu. Lucrarea, continind 1042 de descrieri ale materialelor despre unele personalități basarabene, prezintă interes pentru cercetătorii istoriei țării.

Volumul include opera scriitorului: *activitatea literară și editorială; publicistica; referințe critice și alte materiale despre opera lui Iurie Colesnic apărute în volume aparte, în culegeri și publicații periodice.*

Lucrarea include descrierea bibliografică a documentelor semnate de scriitor și a scrierilor despre el, apărute în perioada 1974-2005.

Majoritatea descrierilor bibliografice au fost consultate de visu. Documentele publicate cu caracter chirilic au fost transcrise cu litere latine. Titlurile de lucrări în limba nu au fost transliterate, fiind pre-

zentate în original.

Despre personalitatea lui Iurie Colesnic ne relatează studiile introductive semnate de Lidia Kulikovski, dr. conf., director general al Bibliotecii Municipale, care este și alcătitorul prezentei biobibliografii; prozatorul Haralambie Moraru; jurnalistul Vlad Pohilă, dr. prof. universitar Aurel Marinciuc și Alexandru Cosmescu-jr.

Ca toate biobibliografiile din această serie, lucrarea se încheie cu niște file de album.

*Ludmila PÂNZARU,
director adjunct
BM "B. P. Hasdeu"*

* * *

Constantin Șișcan : biobibliogr. /
Bibl. Municipală "B. P. Hasdeu";
Bibl. Publică "M. Lomonosov"; ed.
îngrijită de Lidia Kulikovski. - Ch. :
Museum, 2005. - 220 p.

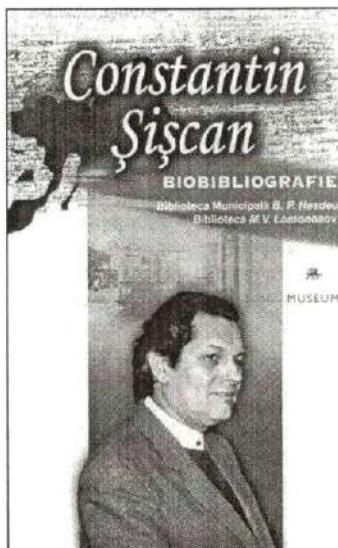
В августе 2005 г. издательством MUSEUM выпущена в свет персонография "Рыцарь Великого Книжества", посвященная жизни и 50-летней деятельности известного в республике и за ее пределами писателя, кинодраматурга, публициста, переводчика, литературного критика и историка литературы, редактора и ученого-искусствоведа, Константина Борисовича Шишкана, пишущего на румынском и русском языках, общий тираж книг которого превышает миллион экземпляров, а отдельных стихов, миниатюр, эссе, очерков - тридцать миллионов. Материалы указателя отражают жизнь и полижанровое творчество писателя, а также статьи, оценки современной критики; высказыва-

ния о нем известных писателей и ученых Молдовы, Румынии, России, Украины, Азербайджана и других стран; фрагменты писем к писателю. Персонография составлена библиографами библиотеки им. М. В. Ломоносова Маргаритой Щелчковой и Инессой Стрелиной, вступительная статья написана директором И. Спицыной.

В пособие были включены 1020 библиографических описаний изданий произведений писателя, как отдельно изданных, так и включенных в литературные сборники; переведенных на другие языки; напечатанных в периодических изданиях; литературно-критические статьи; переводы, а также статьи и рецензии о них, отзывы и отклики известных литератороведов и деятелей науки и искусства. Указатель состоит из трех частей: часть первая: "Пятьдесят лет в культуре Молдовы" (полижанровая палитра), включающая в себя все жанры творчества писателя; II часть работы состоит из писем и фрагментов писем к писателю, эпиграмм, дружеских шаржей; III часть - справочный аппарат: вспомогательные указатели, такие как именной указатель; алфавитный указатель названий произведений; указатель периодических изданий, библиография библиографий.

Персонография адресована преподавателям-словесникам, студентам гуманитарных вузов, писателям, журналистам, ученым-филологам, библиографам, культурологам, всем, кто интересуется современным литературным процессом Молдовы.

Маргарита ЩЕЛЧКОВА,
зав. СБО Библиотеки
им. М. Ломоносова

RECENZII ȘI CONSEMNĂRI

O singură literatură română sau aproape un secol în singurătate

Dorina RUSANOVSCHI,
Editura Știință

Cert este că spiritualitatea românească din Basarabia va continua să rămînă o Mare Anonimă, în condițiile în care, în marile lexicoane românesti – areopaguri ale esențialilor, prezența ei va fi aceeași, lapidară, timidă, lacunară, eronată în multe cazuri.

O cultură puternică și unitară este menită să înfrunte vicisitudinile timpului, să devină mai bogată, mai competitivă și, astfel, să asigure perenitatea sa în context universal. Or, Tara va exista doar atât timp, cît aici există cultură română.

Opțiunea aceasta este esențială, pentru că, se știe, în orice cultură, literatura a fost și a rămas una din pirghiile care au ridicat culturile în cauză la cote superioare. În acest context, colectia "Literatura din Basarabia în secolul XX" este un act de cultură, menit să umple un gol în reflexele cititorilor, să deschidă cît mai multe căi către întreg.

Așa cum fiecare colecție are un fir călăuzitor, ideea că fenomenul literar basarabean trebuie să fie cunoscut, stă la baza colecției "Literatura din Basarabia în secolul XX", un proiect al editurilor Știință și ARC.

Colecția, încercând, pentru intuția dată, o relecturare pe genuri (poezie, proză, ese, dramaturgie, literatură pentru copii, critică literară, traduceri), are marele merit să fie o contribuție la istoria literaturii române. Sigur, perceperea imediată a literaturii basarabene, puțin sau aproape deloc vehiculată peste hotare, este dificilă. Decăpitată după război, desprinsă de la matca românească, "imbrătăsată" de alfabetul rusesc și pusă în condiții de gulag stalinist să meargă pe o cărare proprie, în fine, această literatură locală, rurală, regională și "pudibundă",

a reusit, ulterior, să supraviețuiască și acum, ar putea, prin unele texte literare semnificative, să se integreze în circuitul românesc. Tocmai din această perspectivă, deși secolul XX ne-a permis doar o palidă figuratie, colectia își dorește, în primul rînd, să atragă atenția istoricilor literari asupra fenomenului literar basarabean.

Pentru a crea o imagine cu adevărat plauzibilă, antologatorii au căutat să nu includă nici o scriitură, compromisă ideologic și nici una uzată estetic, accentul fiind pus, în acest sens, pe acele opere literare care par a fi mai rezistente și conforme unei receptări la zi. Adică, lăsând pe din afară pe atitia, dar fără intenția de a omite, provocator, un nume sau o lucrare, colectia impune un criteriu ferm al distincției valorilor. Ceea ce contează este opera, care presupune întotdeauna o integritate și nu biografia autorului, accidentală, deși autorii tratați aici sunt niște destine exemplare. S-a cerut deci o abordare diferențiată și prudentă, o ascultare atentă a diferențelor voci. De aceea, valoarea pieselor selectate a fost probată în discuții cu persoane avizate în domeniul literaturii. Și, drept urmare, avem de-a face cu o atentă panoramare asupra procesului literar basarabean din secolul trecut.

Colecția a fost inaugurată și realizată în 12 volume: Poezie, Traduceri din poezia universală, Proză scurtă (în 2 vol.), Roman (în 4 vol.), Dramaturgie, Eseu, Literatură pentru copii, O istorie critică a literaturii din Basarabia. A văzut lumina tiparului în 2004, prin eforturile unei echipe de literați și editori, coordonatori fiind: Mircea Ciobanu, Nicolae Leahu, Eugen Lungu și Mihai Papuc.

Formula editorială aleasă, cu reproduceri din arta plastică basarabeană pe copertă, conferă fiecărui volum elegantă grafică și stil. Pentru o mai bună orientare a cititorului neavizat, a lecteurului atent, textele sunt introduse printr-un studiu dedicat genului respectiv, tendințelor definitorii pentru contextul literar al perioadei date, având ca pandant o postfață în care același fenomen este tratat din punctul de vedere al unui lector profesionist (nume de referință pentru profilul cultural românesc – Alex. Ștefănescu, Ion Simuț, Tudorel Urian, Mircea Ghițulescu, Ion Bogdan Lefter, Barbu Cioculescu, Constantin Cubleşan), fiind evidențiate valențele (și carentele) literaturii din această perioadă. Volumele includ și scurte note biobibliografice ale autorilor antologați.

În general, colecția de față se prezintă astfel:

- **Poezie. Selectie, studiu introductiv și note biobibliografice de N. Leahu. Postfață de Alex. Ștefănescu.**

Prima apariție în această colecție, reunește într-un corpus unitar și fluent cele mai frumoase și de adincă rezonantă sufletească piese lirice ale unor poeti basarabeni din secolul XX – de la *Limba noastră* a lui Alexie Mateevici la poeti care debutează pe vremea oficializării acestei poezii de referință ca imn de stat al R. Moldova.

- **Proză scurtă, vol. I, II Selectie, studiu introductiv și note biobibliografice de Gr. Chiper. Postfață de Tudorel Urian.**

Volumele propun o selecție din cele mai reușite lucrări (desi aceste proze sunt prea putine), autorii cărora sunt buni povestitori, cvasi-atemporali, din stirpea lui Slavici, Sadoveanu, Galaction și.a., familiarizați și cu scrierile lui Cehov, Tolstoi, Gorki, pentru care miza literară cade intotdeauna pe ce se spune, în detrimentul a lui cum se spune. Acești autori (G. Meniuc, Ion Drută, Vlad Ioviță, N. Popa, Gr. Chiper, și.a.) creează o imagine favorabilă fenomenului literar autohton.

- **Traduceri din poezia universală. Selectie, studiu introductiv și note biobibliografice de Leo Butnaru. Postfață de Barbu Cioculescu.**

Antologia cuprinde traduceri din mari poeți ai lumii, demne de toată atenția, semnate de adevărați specialisti ai domeniului (Igor Crețu, Paul Mihnea, P. Starostin, G. Meniuc, A. Busuioc, L. Lari și.a.), care, prin măiestria artei lor, au dat dovedă de o migală de ordin superior, oferind, traduceri ce nu cedează originalului în consistență valorică.

- **Roman, vol. I-IV. Selectie, studiu introductiv și note biobibliografice de Mihai Cimpoi. Postfață de Ion Simuț.**

Având ca stimulent o tradiție prea firavă și prea mult hărtuită de politică și istorie, romanul basarabean este, în general, un produs al vremii sale. Sar putea spune că autorii lui, cu excepția lui C. Stere ("un romancier total, care reprezintă și o constiință de sine a artei românești"), au construit un "roman" tipic basarabean, cu un orizont specific basarabean, îngust și fără pretentii, în fond, un roman de atmosferă basarabeană. Totul este sablonizat: un conglomerat de idei, deziderate și lecții (predici) patetice, un topoz rural, aproape unic, o lume ce se bazează pe două principii diametral opuse: bine - rău (binele înseamnă însusirea moralei colectivității frustrate, iar răul, cădere în individualism cu toate mizeriile sale), o instanță vorbitoare, în numele colectivității. Iar dragostea este mai mult o problemă de producție, decit una de seducție.

Volumele de față își propun să "coreize" percepția acestui tip de literatură, oferind cele mai reprezentative, după părerea antologatorului/lor, lucrări: *Smaragda Theodorovna* de C. Stere, *Disc* de G. Meniuc, *Zbor frînt* de VI. Besleagă, *Povestea cu cocosul roșu* de V. Vasilache, *Singur în fața dragostei* de A. Busuioc, *Vâmile* de S. Saka, *Gesturi* de Em. Galaicu-Păun.

- **Dramaturgie. Selectie, studiu introductiv și note biobibliografice de Valentina Tăzlăuanu. Postfață de Mircea Ghîțulescu.**

Antologia pune în valoare niște modele ale dramaturgiei basarabene, apărute în secolul trecut, care sunt mai concluziente ca valoare estetică, orientare tematică, direcții stilistice

sau impact asupra publicului (*Radu Stefan Întiu și Ultimul* de A. Busuioc, *Cum Ecclasiastul discută cu Proverbele* de Val Butnaru, *Luministul* de C. Cheianu, *Revine Marea Sarmațiană și ne retragem în Carpați* de N. Negru, *Crimă singeroasă din Stațiunea Violetelor* de D. Crudu). Chiar dacă s-a trecut peste "modelul Ion Drută" și au fost exceptate alte nume (posibil) de referință, volumul este o confirmare a resurselor de vitalitate ale literaturii basarabene.

♦ **Literatura pentru copii. Selectie, studiu introductiv și note biobibliografice de Maria Sleahtîchi. Postfata de Constantin Cublesan.**

În Basarabia, acest domeniu a cunoscut o dezvoltare remarcabilă. Pentru a pune în valoare, doar într-un volum, un adevărat continent literar, s-a procedat la o "inventariere" riguroasă a acestei complexe structuri de genuri și specii literare.

Parcurgind, istoric și valoric, un spațiu literar pe cit se poate de întins și de variat, reunind poezie, proză, dramaturgie, în volum au fost incluse doar texte lirice și texte în proză (și aici, doar speciile laconice) cu un evident grad de originalitate și autenticitate, apartinând unor autori care oferă copiilor o frumoasă deschidere spre mirificul tărîm al literaturii (Olga Vrabie, Magda Isanos, L. Deleanu, S. Vangheli, Gr. Vieru, V. Roșca, Leonida Lari, Nicolae Dabija, Iulian Filip și alții). Cu certitudine, literatura pentru copii din Moldova este singura capabilă să înfrunte timpul.

♦ **Eseuri. Critică literară. Selectie, studiu introductiv și note biobibliografice de Eugen Lungu. Postfata de Ion Bogdan Lefter.**

În volum sunt adunate cu precădere lucrări consacrate problemelor de ordin cultural. Așadar, avem în față o antologie ce oferă materiale cu o miză tematică restrînsă, cuprinzînd, în acest scop, din multitudinea temelor și ideilor de eseу, bucătîile tangent culturii, mai ales literaturii. Deși nu conține toate numele posibile, antologia este totuși o probă convingătoare a "contemporaneității" unor "mai tineri" autori basarabeni. Textele critice și

estetice (ca viziune, ca mentalitate, ca limbaj) ale acestor autori din Chișinău sau Bălți sunt "perfect compatibile" cu cele ale omologilor din București, Iași, Cluj, Brașov, Timișoara etc.

♦ **O istorie critică a literaturii din Basarabia. Cuvint-inainte de Eugen Simion.**

O carte binevenită pentru toti, pentru a afla mai mult și mai multe despre modul în care scriitorii de limbă română au reusit să supraviețuiască într-un regim de două, dacă nu de nouă ori ostil: ostil, întîi, fată de limbă română și, în genere, fată de ideea de *româniitate*, ostil, apoi, fată de conceptul de autonomie a esteticului (concept esențial în critica literară); în afara lui literatura devine o sumă informă de veleități și confuzii...

Volumul întrunește sapte studii introductive în antologii din colecția "Literatura din Basarabia în secolul XX", semnate de N. Leahu, M. Cimpoi, Gr. Chipera, V. Tăzlăuanu, E. Lungu, M. Sleahtîchi, L. Butnaru.

Adunate împreună, ele constituie *O istorie a literaturii* (de fapt un corpus de istorii a genurilor respective), re-interpretată critic, din punct de vedere estetic și din perspectiva timpului prezent.

Cu certitudine, publicarea unei astfel de colecții reprezintă, în același timp, un act de mare curaj. Este, realmente, un gest onorabil. Există, de asemenea, dacă nu o "moralitate" editorială, în orice caz o justificare literară: receptarea ei în conștiința altuia. În alt plan, ar fi vorba despre popularizare, un fapt adevărat în bună parte, cu mențiunea că a populariza înseamnă aici a explica și, aceasta, nu renunțind neapărat la subtilități de interpretare, la obiectivitate agresivă, la idei critice originale, exigente. Poate că asa, asumîndu-și o sarcină grea, dar cu fericite rezultate (avem în vedere valoarea informativă), și realizînd o primă colecție de literatură basarabeană în limba română, saltul se face mai simplu. De altminteri, este foarte omenescă ca scriitorul basarabean să fie acceptat fără prejudecăți și inhibiții. Or, cărțile *își au destinul lor*.

În condițiile absenței unui program coerent de promovare a culturii basarabene contemporane, colecția de fată, cu tot anacronismul aparent, se constituie într-o adeverărată punte de mai bună cunoaștere a culturii scrise basarabene. Reprezentativă mai ales în genul liric, literatura din acest spațiu spiritual trebuie să-și regăsească locul binemeritat în tratatele de istorie a literaturii române.

O sincronizare (calitativă) a literaturii locale cu cea valoroasă din țară este necesară.

...Opțiunile antologilor s-ar putea să nu intrunească unanimitatea sufragiilor. Dar între un început mai puțin desăvîrșit și, vorba poetului, o absentă de zile mari, a fost preferat evident, cel dintii. Colecția este, cu siguranță, o interesantă "recuperare", utilă de ambele maluri ale Prutului.

"Laturi ale adeverăului, care scînteie..."

Vechea noastră rubrică (apare constant, din chiar primul număr de *Biblio-Polis*) - *Stați și reflectați!*

(*Ce spun alții, mai destepti ca noi...*) are de acum înainte un serios concurent! Sau poate o nouă sursă de inspirație? Mai curind, și una, și alta. Nicolae Iorga a numit cugetarea (maxima, aforismul) atât de frumos și de... adeverat! - *"o latură de adeveră care scînteie"* și credem că laturile acestea trebuie "să scînteie", "să fulgere", să lumineze cit mai mult, pentru că mai multă lume.

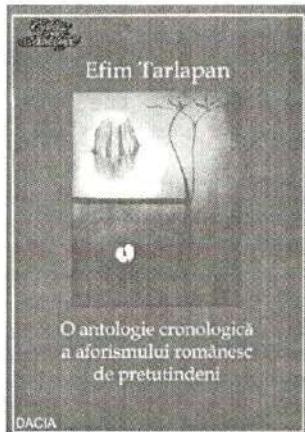
Iar concurrentul, sau potențialul izvor de inspirație la care ne referim este, într-o măsură apreciabilă, opera lui Efim Tarlapan, scriitor, umorist și satiric, traducător, autor de jurnale și, nu în ultimul rînd – antologator de texte literare de natură să ne ridice dispoziția. De cîtiva ani buni E. Tarlapan face naveta Chișinău-Cluj, și se vede că o realizează cu succese. O împlinire incontestabilă a sa este și o proaspătă carte - adeverărată carte de învățătură! - intitulată *O antologie cronologică a aforismului românesc de pretutindeni / Alcătuitor: Efim Tarlapan; Prefață de Constantin Zărnescu.* – Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 2005. – 215 p. – (Col. "Antologii").

Adoptind principiul cronologic, alcătitorul, asa cum menționează în *Nota de pe ultima pagină a copertei*, a dorit

să ne prezinte "un argument în plus că scriitura aforistică românească tot "de la Rîm se trage", adică de la eterna sentină latină...". Cartea (de altfel, într-o execuție poligrafică apreciabilă) se deschide cu sentințe din Sfinta Scriptură (culese, probabil, din Biblia de la București, 1688), urmate imediat de maxime alese de la D. Cantemir, Iordache Golescu, Anton Pann... și se încheie cu gînduri de ale unor scriitori (relativ) tineri, dar, totuși, bine cunoscuți la noi: Ianos Turcanu, Efim Bivol, Ion Deviza etc. Între aceste două extreme au fost situate cugetările unor "monstri sacri" în materie: N. Iorga, M. Eminescu, I. L. Caragiale, M. Kogălniceanu, T. Maiorescu, S. Haret, G. Ibrăileanu, T. Mușatescu, L. Blaga, N. Titulescu, C. Brâncuși și încă mulți alții! – de tot, circa 90 de autori, toti prezenți succinct, de către alcătitor.

Făcînd selectia, E. Tarlapan, se vede, este deosebit de generos cu: a) literati români din afara României (din Basarabia, Nordul Bucovinei anexat Ucrainei, Banatul de Sud (zis și Sîrbesc), din diasپorele românești trăitoare în Vestul Europei, America, Israel...); b) cu autori de aforisme cunoscuți/ apreciați și ca umoristi – așa cum e și alcătitorul însuși.

Este mare și firească tentația de a

prelucrare pentru cititorii BiblioPolis-ului o salbă de mărgăritare din reflectiile unor somități ale literaturii, filozofiei, artelor românești. Vom face-o, neîndoios, cu o proximă ocazie. Acum am dori să vă prezentăm o fătă inedită a antologiei recenzate: E. Tarlapan a depistat, pentru Dvs., mai multe nume, respectiv, cugetări inedite sau puțin cunoscute de marele public cititor. Este și cazul lui Cilibi Moisi (1812-1870), evreu venit în Țara Românească din Galitia, "neguțător mărunt din Focșani", dar mare meșter la glume și vorbe de duh, pe care le-a tipărit, cică, în 13 - 14 broșuri, de largă circulație în epocă. Cităm doar trei din cugetările sale, care ni s-au părat semnificative:

*Dumnezeu ne dă ploaie și țaranul măncare.

*Românii au 99 de daruri bune, le lipsește unul să împlinească suta: cînd bate unul pe altul, al treilea rîde.

*Acei care iubesc patria nu pot iubi moneda.

Am punе punct aici consemnării no-

astre, dar o nedumerire ne dă ghes. Cartea pe care v-o prezentăm este o antologie, aşadar, o adunare de texte străine, rinduite și comentate de Efim Tarlapan. De ce apare însă numele lui E. Tarlapan pe copertă și pe foaia de tutu a volumului – sus, acolo unde stau, de obicei, numele autorilor, și nu pe foaia de titlu, la mijloc, cu o specificare gen "alcătuit", "antologator", "selectie, note și comentarii de..."? Ce să fie la mijloc? Necunoașterea acestor exigențe/delimitări? O schimbare de care nu știm încă, survenită în practica bibliografică, editorială, a "copyright"-ului? Sau poate "o latură de... umor" (nu de adevăr!) care vrea astfel să scînteie? Orice ar fi, avem a face cu o ciudătenie de natură să deruteze cititorul cît de cit avizat. Bine că în rest, după ce parcurgi coperta și foaia de titlu, ai parte de o Antologie... care te tine strîns legat de foile doldora de adevăruri și înțelepciune.

Vlad PRISĂCARU

Capra vecinului, numai că de-a-ndoaselea

"Românul e născut poet!", a spus – o stie o lume – Vasile Alecsandri.

Un circotaș fără pereche a zis (și de aceea a rămas anonim) că *"Românul nu ar fi român dacă nu ar fi adept al teoriei cu capra vecinului..."*.

Dar ce noroc avem, totuși, că, de la Albert Einstein încoace, toate sunt relative! Inclusiv adevărurile, oricât ar părea de incredibil și inadmisibil.

În consecință, poeti talentati sunt infinit mai puțini decât români de treabă. Iar în ceea ce privește numărul/proportia de români-părtăsi ai "teoriei cu capra vecinului"... nu deținem statistici plauzibile, însă dorim mult ca acei care sunt, pînă la urmă s-o pătească ei la fel ca proverbiala capră a nu mai puțin proverbialului vecin. Mai mult încă: am vrea să demonstreâm, prin exemplu propriu, că ipotetică adunare a doritorilor de a vedea "evaporate" dobitoacele (dar și demnitatea, averea, talentul, alte valențe și realizări ale) vecinului (cumătrului, colegului, priete-

nului...) se află în continuă scădere!

Am inceput-o cu ceva literatură (clasică, românească) pentru că obiectul (-ele) atenției noastre îl formează niște realizări pe care își pun semnătura (și doi literati (încă neclasici, dar români și la sigur talentați).

Am tinut să băgăm și ceva filozofie, pentru că unul dintre ei (*primul*, după cum vă veți convinge cînd îl vom deconspira) are – și în poezie, și în eseistică – o discretă și totuși simțită predispoziție pentru reflectarea subtilă, în adincime. Elementul critic, cu nuante de ironie și ilaritate, ni-l-a sugerat cel de *al doilea implicat* (mai îngăduiți nițel, yeti vedea numai decesul cine-i) – așa se manifestă el uneori în critica literară și mai ales în proza scurtă pe care le cultivă – altfel, pe ambele, la modul grav și... inspirat.

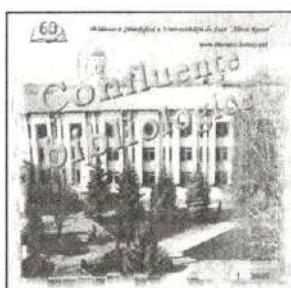
Primul este **Ghenadie Nicu**, de la Ungheni, *al doilea* este **Anatol Moraru**, de la Bălți. (Ordinea în care sunt citati aici este cronologică – cum

anume, veți vedea mai jos). Primul, din cîte știm, încă nu are nici un titlu sau grad științifico-didactic, pe cind cel de al doilea e ditamai doctor conferențiar universitar. Ambii însă s-au ambiciozat să facă ceva inedit și poate chiar temerar, dacă nu cumva insolent: să scoată în orașele de bazină cite o revistă de cultură, mai exact - de bibliologie.

Revista de la Ungheni se numește **Coperta** - nici nu se putea numi altfel o publicație concepută de un poet original! Cine putea să credă?... Însă asta e: în acest oraș de pe malul (stîng) al Prutului (unde apare și un excelent ziar local, numit și el altfel decât se practică în presa "mică", alias "nerepublicană" - *Unghiu*) a fost spartă gheata... aici s-a dat, credem, startul unei serii de noi publicații provinciale (sub aspect geografic) de cultură și/sau de specialitate. **Coperta** (revista) a fost lansată astă primăvara, sub auspiciile Bibliotecii Municipale "D. Canteșmir", următorul număr trebuind să vadă lumina tiparului acum, toamna. Mai menționăm că noua publicație de la Ungheni are o alură preponderent eseistică, materialele inserate sunt - vă rog să mă credeți - captivante, dar nu vom aminti decât numele autorilor: *Ghenadie Nicu* (redactorul-șef al revistei), tot el și *Gh. N., Victoria Bernic* (directorul bibliotecii și al publicației), *Dana Tugulea, Ilie Nicu* (elev), *Natalia Para, Aura Dvoracek, A. Condurachi*, și surpriză! - *Lidia Kulikovski*, cu un articol despre managementul participativ.

La Bălți a apărut în ajunul Zilei de 31 August și/sau concomitent cu inaugurarea anului universitar o revistă la fel de grozavă, dar și mai solidă (cel

puțin cu referire la aspect și volum - 74 p.), numită **Confluence bibliologice**. Se vede că un eveniment deosebit în viața editorului - Biblioteca științifică a Universității de Stat Alecu Russo (ca și Universitatea însăși) marchează 50 de ani de la fondare - a impus un anumit profil al acestui număr de debut, în care prevalează subiectele axate pe acest jubileu, pe împlinirile, preocupările și proiectele BS. Semnează: *Elena Harconita* (director al Bibliotecii de la Russo și concomitent - al noii publicații), *Anatol Moraru* (redactor-șef), *Valentina Topală, Elena Stratan, Silvia Ciobanu, Lina Mihăluță, Radu Moțoc, Lilia Zorilă*.

Am face aici mai multe "apologii necesare", am cita căte ceva (măcar) din mai multe articole, ne limităm însă și la o notă generală: "de la bine la foarte bine", mai evidentând "tentă bibliologică" a revistei în ansamblu. Totuși, ne vine greu să nu ne ridicăm la *Raftul de sus*, din **Confluence bibliologice**, să nu împărtăşim bucuria împlinirilor împreună cu bibliotecarii, profesorii (posibil, și cu studentii!) de la Universitatea bălțeană: în perioada 2000 - 2005 au fost realizate 25 de publicații de specialitate, cea mai sigură dovedă că aici se desfășoară o activitate asiduă și creatoare, aparitia revistei **Confluence bibliologice** oferindu-ne un argument în plus.

Călduroase felicitări colegilor de la Ungheni și de la Bălți pentru aceste publicații devenite deja demne de reținut - inclusiv datorită locului, timpului, condițiilor apariției. La alte merite ne vom referi neapărat și numai de către, acum rămînind în așteptarea unor noi numere de revistă - și din aceste orașe, dar și din altele. Căci așa s-ar explica, în context biblio-logic, cel puțin, "teoria cu capra vecinului, de-a-ndoaselea": să apară noi publicații gen *Magazin bibliologic* sau *BiblioPolis*!

Cit mai multe, cit mai des, și cit mai inspirat redactate.

Vlad POHILA

PENTRU AGENDA DVS.

Calendarul aniversărilor culturale 2005

NOIEMBRIE

75 de ani de la nașterea poetului și prozatorului **PAVEL DARIE** (1 noiemb. 1930).

60 de ani de la nașterea lui **ION PUIU**, pictor-scenograf, regizor, actor, dramaturg și poet (1 noiemb. 1945)

100 de ani de la nașterea folcloristului român **TITUS POIENARU** (2 noiemb. 1905 - 28 sept. 1960).

80 de ani de la nașterea lui **MIHAIL CHERDIVARENCO**, profesor universitar, specialist în domeniul chimiei (4 noiemb. 1925).

75 de ani de la nașterea poetului și prozatorului român **HORIA ARAMĂ** (4 noiemb. 1930).

125 de ani de la nașterea lui **IVAN ZAIKIN**, atlet, artist de circ, rus, trăitor la Chișinău, campion mondial la lupte greco-romane (5 noiemb. 1880 - 22 noiemb. 1948).

125 de ani de la nașterea scriitorului român **MIHAIL SADOVEANU** (5 noiemb. 1880 - 19 oct. 1961).

125 de ani de la nașterea prozatorului austriac **ROBERT MUSIL** (6 noiemb. 1880 - 15 apr. 1942).

70 de ani de la nașterea lui **NICOLAE ANDRONATI**, specialist în domeniul informaticii și tehnicii de calcul, academician (7 noiemb. 1935).

70 de ani de la nașterea actorului francez de teatru și film **ALAIN DELON** (8 noiemb. 1935).

75 de ani de la nașterea poetului și eseistului român **AUREL RĂU** (9 noiemb. 1930).

125 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului bulgar **IORDAN IOVKOV** (9 noiemb. 1880 - 15 oct. 1937).

75 de ani de la nașterea dansatorului **PAVEL ANDREICENCO** (10 noiemb. 1930 - 16 iun. 2001).

160 de ani de la nașterea lui **VASILE STROESCU**, filantrop, militant al mișcării naționale (11 noiemb. 1845 - 15 apr. 1926).

275 de ani de la nașterea sopranei italiene **CATERINA GABRIELLI** (12 noiemb. 1730 - 7 oct. 1796).

75 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului **MIHAIL GARAZ** (13 noiemb. 1930 - 13 iul. 1990).

75 de ani de la nașterea **GEORGE-TEI HORODINCA**, istoric și critic literar, eseistă română, originară din Basarabia, stabilită în Franța (13 noiemb. 1930).

70 de ani de la nașterea actorului și regizorului de teatru **SANDRI ION ȘCUREA** (14 noiemb. 1935 - 15 aug. 2005).

70 de ani de la apariția la Chișinău a ziarului independent **GAZETA BASARABIEI** (14 noiemb. 1935 - 1940).

50 de ani de la nașterea cintărețului de muzică ușoară **ANATOL DUMITRĂS** (14 noiemb. 1955).

60 de ani de la nașterea muzicologului **GALINA PIROGOVA** (16 noiemb. 1945).

225 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului austriac **FRANZ CLEMENT** (17 noiemb. 1780 - 3 noiemb. 1842).

70 de ani de la nașterea radiojurnalistei **TAMARA DOROGAN** (18 noiemb. 1935).

125 de ani de la nașterea lui **GHEORGHE TOFAN**, critic și istoric literar, publicist român, ce a activat și la Chișinău (18 noiemb. 1880 - 15 iul. 1920).

75 de ani de la nașterea cintăretului român de muzică usoară **NICOLAE NIȚESCU** (19 noiemb. 1930).

80 de ani de la nașterea balerinei ruse **MAIA PLISETKAIA** (20 noiemb. 1925).

75 de ani de la nașterea lui **ION GHEȚIE**, lingvist, filolog și prozator român (21 noiemb. 1930).

165 de ani de la nașterea sculptorului francez **AUGUSTE RODIN** (21 noiemb. 1840 - 17 noiemb. 1917).

100 de ani de la nașterea pictorului român **VASILE ȘTEFAN** (22 noiemb. 1905 - 1973).

75 de ani de la nașterea istoricului român **MIRCEA MUŞAT** (22 noiemb. 1930).

225 de ani de la nașterea compozitorului german **CONRADIN KREUTZER** (22 noiemb. 1780 - 14 dec. 1849).

100 de ani de la nașterea lui **PETRU COMARNESCU**, eseist, estetician, critic de artă, memorialist, traducător și publicist român (23 noiemb. 1905 - 27 noiemb. 1970).

90 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului **DAVID FEDOV (FELDMAN)** (24 noiemb. 1915 - 8 febr. 1984).

150 de ani de la stingerea din viață a poetului polonez **ADAM MICKIEWICZ** (24 dec. 1798 - 26 noiemb. 1855).

120 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului român **LIVIU REBREANU** (27 noiemb. 1885 - 1 sept. 1944).

65 de ani de la stingerea din viață a lui **NICOLAE IORGA**, istoric, critic literar și de artă, memorialist, dramaturg, prozator, poet și om politic român (17 iun. 1871 - 27 noiemb. 1940).

70 de ani de la nașterea **NADEJDEI ȘIŞCAN**, profesor universitar, doctor habilitat în economie (27 noiemb. 1935).

125 de ani de la nașterea juristului și istoricului român **ANDREI RĂDULESCU** (28 noiemb. 1880 - 1959).

125 de ani de la nașterea poetului rus **ALEKSANDR A. BLOK** (28 noiemb. 1880 - 7 aug. 1921).

90 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului rus **KONSTANTIN SIMONOV** (28 noiemb. 1915 - 28 aug. 1979).

125 de ani de la nașterea lui **NICOLAE COCEA**, prozator, ziarist, dramaturg și traducător român (29 noiemb. 1880 - 1 febr. 1949).

170 de ani de la nașterea scriitorului american **MARK TWAIN** (30 noiemb. 1835 - 21 apr. 1910).

140 de ani de la nașterea juristului **VESPASIAN ERBICEANU** (30 noiemb. 1865 - 27 dec. 1943).

DECEMBRIE

60 de ani de la nașterea lui **ION PROCA**, publicist, poet și dramaturg (1 dec. 1945).

70 de ani de la nașterea poetului român **NICOLAE LABIȘ** (2 dec. 1935 - 22 dec. 1956).

90 de ani de la nașterea compozitorului rus **GHEORGHI SVIRIDOV** (3 dec. 1915 - 6 ian. 1998).

130 de ani de la nașterea poetului simbolist austriac **RAINER MARIA RILKE** (4 dec. 1875 - 29 dec. 1926).

75 de ani de la nașterea lui **VLADIMIR CURBET**, maestru de balet, coregraf, etnograf și folclorist (5 dec. 1930).

55 de ani de la nașterea pictorului **ANDREI SÂRBU** (6 dec. 1950 - 15 apr. 2000).

70 de ani de la nașterea lui **Sergiu NUCĂ**, publicist, eseist, traducător și editor (8 dec. 1935).

75 de ani de la nașterea dirijorului și compozitorului român **ȘTEFAN PINTILIE** (9 dec. 1930).

75 de ani de la nașterea actorului francez de teatru și film **JEAN-LOUIS TRINTIGNANT** (11 dec. 1930).

90 de ani de la nașterea actorului american de teatru și film, de origine

italiană, **FRANK SINATRA** (12 dec. 1915 - 1998).

75 de ani de la nașterea profesorului universitar, specialist în domeniul științelor fizico-matematice **ION ANDRONIC** (15 dec. 1930).

70 de ani de la nașterea istoricului, profesor universitar **ION BUGA** (16 dec. 1935).

235 de ani de la nașterea compozitorului și pianistului german **LUDWIG VAN BEETHOVEN** (16 dec. 1770 - 26 mart. 1827).

225 de ani de la nașterea lui **BARBU LĂUTARUL** (**VASILE BARBU COBZARUL**), cintăret, cobzar și viorist român (17 dec. 1780 - 12 dec. 1861/1860).

175 de ani de la nașterea scriitorului francez **JULES HUOT de GONCOURT**, creator, prin testament, al Académie Goncourt (17 dec. 1830 - 2 iun. 1870).

90 de ani de la nașterea lui **VINTILĂ HORIA**, poet, prozator, eseist, publicist și profesor universitar român, stabilit la Madrid (18 dec. 1915 - 4 apr. 1992).

80 de ani de la nașterea compozitorului român **VASILE VESELOVSCHI** (18 dec. 1925 - 1998).

70 de ani de la nașterea compozitorului **EDUARD LAZAREV** (19 dec. 1935).

90 de ani de la nașterea lui **EDITH PIAF**, interpretă de muzică ușoară, autoare de versuri și compozitoare franceză (19 dec. 1915 - 11 oct. 1963).

65 de ani de la nașterea lui **CONSTANTIN TURTĂ** specialist în chimia anorganică, profesor universitar, membru corespondent al AŞM (20 dec. 1940).

100 de ani de la nașterea lui **DIONISIE PIPPIDI**, epigrafist, arheolog și istoric român (20 dec. 1905 - 1993).

70 de ani de la nașterea actriței române de teatru și film, originară din Basarabia, **STELA POPESCU** (21 dec. 1935).

630 de ani de la stingerea din viață a scriitorului și umanistului italian **GIOVANNI BOCCACCIO** (1313 - 21 dec. 1375).

125 de ani de la stingerea din viață a prozatoarei și traducătoarei engleze **GEORGE ELIOT** (pseudonimul lui **MARY ANN EVANS**) (21 noiemb. 1819 - 22 dec. 1880).

100 de ani de la nașterea actorului și dramaturgului francez **PIERRE BRASSEUR** (22 dec. 1905 - 15 aug. 1972).

90 de ani de la nașterea lui **EUGEN RUSSEV**, istoric, lingvist, membru corespondent al AŞM (24 dec. 1915 - 17 mai 1982).

70 de ani de la nașterea lui **VLAD IOVITĂ**, prozator, scenarist și regizor de cinema (25 dec. 1935 - 23 iun. 1983).

70 de ani de la nașterea cintăreței de operă (mezzo-soprană), lied și oratoriu **VIORICA CORTEZ** (26 dec. 1935).

150 de ani de la nașterea compozitorului și organistului german **ARNOLD MENDELSSOHN** (26 dec. 1809 - 19 febr. 1933).

75 de ani de la nașterea cintăreței de operă (mezzo-soprană), profesoara **LUDMILA ALIOȘINA** (27 dec. 1930).

200 de ani de la nașterea lui **EFTIMIE MURGU**, filozof, lingvist și filolog român (28 dec. 1805 - 12 mai 1870).

50 de ani de la nașterea telejurnalistei **NINA BOLBOCEANU** (29 dec. 1955).

50 de ani de la nașterea artistului plastic **TUDOR ZBÂRNEA** (29 dec. 1955).

100 de ani de la nașterea eseistului român **VASILE LOVINESCU** (30 dec. 1895 - 14 iul. 1984).

140 de ani de la nașterea lui **JOSEPH RUDYARD KIPLING**, poet, nuvelist și romancier englez (30 dec. 1865-18 ian. 1936).

300 de ani de la apariția primului roman social românesc - **ISTORIA IEROGLIFICĂ** de D. Cantemir (dec. 1705).

(După *Calendarul Național-2005*)